מעריב
מפעם לפעם
מגיע לי...
מפעם לפעם אני מרשה לעצמי משהו מיוחד.
כמו קנט למשל.
אני מדליק לי קנט ונהנה מהשילוב הנפלא
של רעננות וטעם עדין, נקי ורך.
הטעם המיוחד של תערובת הטבק האמריקאית
ופילטר המיקרונייט המפורסם. קנט.
מפעם לפעם מגיע לי.
KENT
אזהרה: משרד הבריאות קובע כי - העישון מזיק לבריאות

לכל אדם ברכה

"יברכך ה' וישמרך"
מדליה ממלכתית ועדיליון

לכבוד חנוכה
עדיליון "הברכה"
ב-5 תשלומים

"תחרה" זהב 18 מ"מ
5 x 83.20 ש"ח*

כל אדם מישראל המבקש לברך את חברו, בת או בן זוגו, ילדיו, ידידיו או תלמידיו בברכה אמיתית,
לא ימצא ביטוי מושלם יותר מהמילים הפותחות את ברכת הכהנים: "יברכך ה' וישמרך".

עכשיו בעדיליון ובמדליה - לכל מי שתרצו לברך, באהבה.

"תחרה" כסף 19 מ"מ
82 ש"ח (תשלום אחד)

"נבל" זהב 13 מ"מ
5 x 60.70 ש"ח*

"שלכת" זהב (מסתובב) 13 מ"מ
5 x 61.10 ש"ח*

"מגן-דוד" זהב 18 מ"מ
5 x -.78 ש"ח*

"נטוטלי" זהב

להשיג בחנויות החברה: י-ם, אחד העם 5; ת"א, מנדלי 3, ואצל הסוחרים המורשים

* 5 תשלומים לבעלי כרטיס אשראי, כולל ריבית של 2% לחודש (26.8% לשנה)

כל רווחי החברה מוקדשים לשמירת הטבע ולשיפור הנוף בישראל.

החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות

רחוב אחד העם 5, ירושלים, טל. 02-668105, רח' מנדלי 3, תל-אביב טל. 03-227428

מבצע ללא תקדים!

זו הזדמנות לרכוש
מכונת תפירה סופר אוטומטית
עם זרוע חופשית

עכשיו ב-5 תשלומים נוחים!

זרוע חופשית
לשרוולים, מכפלות, מנג'טים וגרביים.

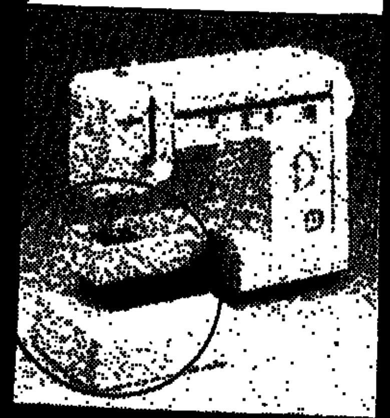

VX-860

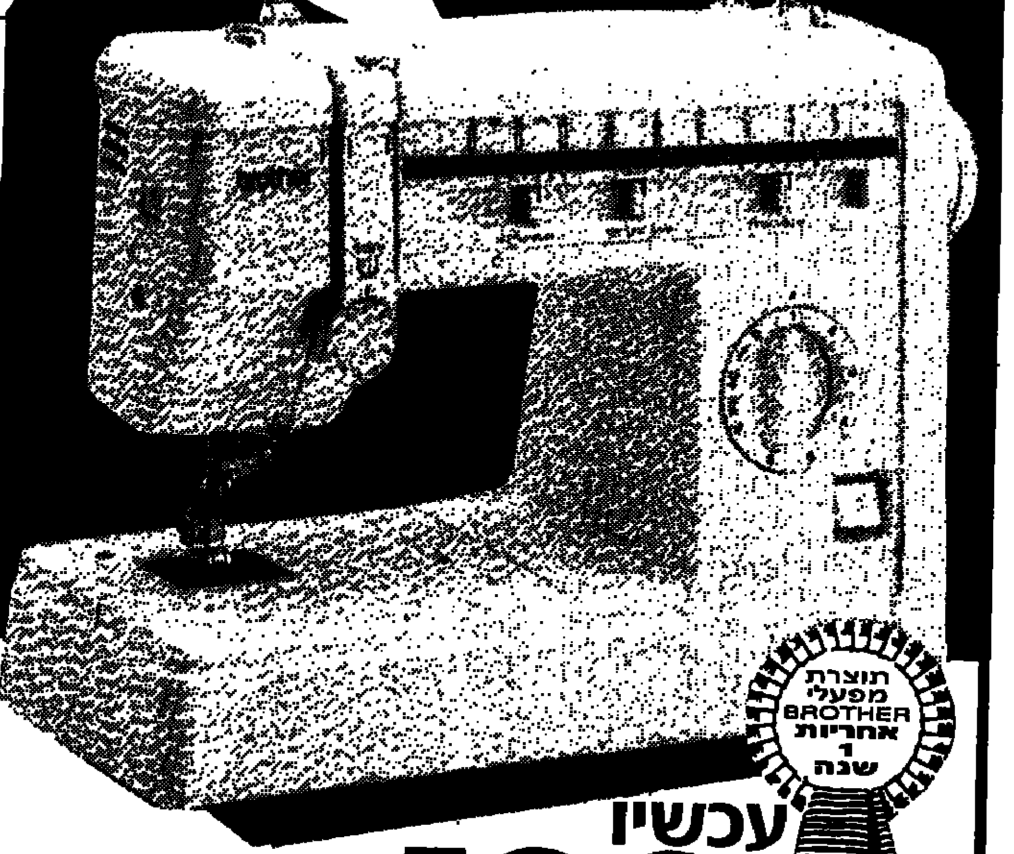

תוצרת מפעלי BROTHER אחריות 1 שנה

- לולאות אוטומטיות.
- 5 סוגי תפרים כולל תפר סטין ואוברלוק אלסטי.
- תפר נסתר ותפר שלישיה מחוזק לבדים סינטטיים.
- אפליקציות ומונוגרמים.
- 3 מצבי מחט.
- סימון אופן השחלת החוט על גבי המכונה.
- מגוון אביזרים לתפירת רוכסנים, כפתורים ורקמה חופשית.

עכשיו
רק 129 ש"ח

+4×129 לחודש= 645 ש"ח
המחיר במזומן 606 ש"ח
כולל מע"מ.

התשלומים בריבית שנתית של כ-36%.

ישראכרט
דיינרס קלוב

brother "מספר 1 בישראל!

להשיג בכל סוכנויות BROTHER בארץ וברשת חנויות אמפיסל/BROTHER: מחסן אמפיסל (ישראל) בע"מ, אפעל 3, קרית אריה פ"ת 9225921־03. **פ"ת:** חנות המפעל, שטמפפר 15, 9342094. **תל אביב:** אלנבי 98, טל. 612994. נחלת בנימין 6, 657189. **רמת גן:** ביאליק 11, 725739. **ירושלים:** אך ורק בסניף המלך ג'ורג' 6, 249773. **חיפה:** הרצל 31, 642235. **נתניה:** החלוצים 7, 24582. **באר־שבע:** ההסתדרות פינת הפלמ"ח, 36633. **רחובות:** פולק, הרצל 115, 458048. **הרצליה:** זמישלני וולף, סוקולוב 48, 642014, אמפיסל, סוקולוב 16, 645281. **כפר סבא:** צמר פרדי, 442560. **הוד השרון:** צמר פרדי, 912207. **עפולה:** הוברמן, 522278. **חיפה:** ששה באור, 644227. **נהריה:** רייכנטל, 920733. **עכו:** רגב, 915342. **טבריה:** כלבו תפירה, 790137. **נצרת:** בני שפיק חוסון, 554641. **צפת:** בוכניק, 930077. **כפר יסוף:** אופנת רים, 962988. **בית שאן:** פוטו אפרים, 588148. צמר כל (אמפיסל) 586678. **ק. מוצקין:** מ. למכונות תפירה, 712683. **תל אביב:** מרקוביץ, גן העיר, 5449363. ויקטור, העליה 35, 384488. **ירושלים:** חירש, 385613. סלון פאר הלוי, 383631. לוסטינג, 222846. **בני ברק:** תרטמן, 782168. לירית, 795733. **אשקלון:** קרן אור, 26555. **אשדוד:** כהן, 563603. **דימונה:** פיליפ יצחק, 51824. **בית שמש:** יונס ברוריה, 911455. **לוד:** חגג חנון, 222526. **נתיבות:** בן נעים יצחק, 941239. **קרית גת:** חדד יוסף, 881716. **קרית מלאכי,** עובד, 584287.

מגזין

17–14
נטע שדמי:
חברוזון המכוער

18
מות המכשפות

20
הדס מנור:
ציצים במקדמי מכירות

22
אסתר אדלשטן:
לוכדת המרגלים של דנמרק

31–30
יוסף צוריאל:
פרחים גנובים

33–32
גילה מצא:
לבד בספרד

38–36
ריצ'רד דרייפוס –
הזאבת מחכה בבית

עורכות:
תמר אבירר וליאורה עיני

עיצוב ועריכה גרפית:
כרמית אדלר, רותי בואי

מודעות: גילה שניידר, סימה בללי
טלפון (03) 439474

מזכירת הפקה: בתיה אבישי
טלפון (03) 439276

כל הזכויות שמורות למעריב ©

סיפור השער:

גת נמיר, תיכוניסטית תל־אביבית, רק בת 14 וחצי, אבל מדגמנת כמו גדולה. עוד נראה אותה ונשמע ממנה, אולי גם מפריס.
כאן מדגמנת סוויטשירט של תמר מסר.
רשימתה של יהודית חנוך, עמודים 34–35.
איפור: הלנה רובינשטיין.
צילום: ראובן קסטרו.

כותבים לנו

אל תאיימו עלינו

קראתי בעיון את כתבת הצבע על הרבנית עם האקרת, גב' ויקי נרגלס. אני חייב להודות שכבר מזמן לא התרגזתי ממאמר כפי שקרה לי הפעם.

מעבר לבעיה שיש לי אישית עם עמדות, הכתבה והמסר של הכוהניות, שקשה לי להסכים, הרגיז אותי דבר אחד לחלוטין והוא ההתבטאות של הרבנית, כי אם יוחזרו השטחים הרי שהיא "במדינת ישראל המצומקת לא תישאר".

הגיע הזמן שאנו, הישראלים, שבחרנו להישאר ולגור במדינת ישראל, נגיד לכל מי שבאים לכאן, שהם ברוכים הבאים, אולם שיבינו כי עלייתם היא למדינת ישראל. לא לחבל ארץ מסוים, לא לנקודת ישוב מסויימת ולא לכל שטח אחר.

מה עשינו כאן בארץ עד 1967, כשהיינו במדינת ישראל "המצומקת"? מי שמכיר מקרוב את מערכות העליה, השליחים והעולים, אני מסכים כמעט עם כל מלה של הגברת נרגלס לגבי הקשיים והפסימיות, שמקרינה החברה הישראלית, במיוחד כלפי העולים מארצות הרווחה. אולם, כפי שאסור לנו לחנך את חניכי תנועות הנוער הציוניות בעולם היהודי לעלית הגשמה לקיבוץ כזה או אחר – ואז מי שאינו נקלט יורד, מפני שבין ניו־יורק לתל־אביב הוא מעדיף את ניו־יורק – כך אסור לנו להסכים לעליה רגשית לאומית או רתית לחבל ארץ מסוים – "ואם לא אזי... ישראל לא בשבילנו".

מדינת ישראל היא שלנו ובשבילנו ללא כל תנאי. ממשלות ישראל, או העם בישראל – במשאל־עם או במערכת בחירות – יחליטו על עתידם וגורלם. מי שעלו ארצה והצטרפו הם ישראלים לכל דבר וענין ויתנו את דעתם ועמדתם בכל נושא שיידון, אולם אנא, בלי איומים!

כשדור ההורים עלה ארצה, גם אחרי קום המדינה, לא שאלו אותם הרבה, יישבו אותם לפי צורכי המדינה ואפשרויותיה, או שהם בחרו להסתדר לבד בקשיי הזמן ההוא. כך צריך שיהיה לגבי מי שעולים למדינת ישראל עתה, עליה ללא תנאי. ולאלו שיבחרו בדרך זו נאמר: ברוכים הבאים בצל קורתנו.

דן אריז
רעננה

מלאכים בירוק ובלבן

הצוות המופלא בטיפול נמרץ לב, בביה"ח ע"ש וולפסון בחולון, הציל את חיי בעלי. לאור המאבק המתמשך של הרופאים והאחיות מגיעה להם מילה טובה.

רק כאשר אתה מטלטל בין תקוה ליאוש, כאשר הגוף מתייסר והריאות כמהות למעט אויר, אתה לומד להוקיר, לכבד ולהעריץ את הצוות הבא להצילך.

אתה רואה את העיניים, שאינן יודעות לאות וסוקרות את מסכי המוניטור יום ולילה. את דאגת הרופאים העוברים מחולה לחולה, את האחיות הרושמות, מחשבות, מתרוצצות, נענות לכל צלצול באורך רוח, בחיוך, במילה טובה. למרות הסבל והמצוקה, הצוות המופלא נוסך בטחה ואמונה.

המאבק המתמשך של הרופאים והאחיות נעשה פתאום קרוב ללבך. אתה מסתכל עליהם באור אחר. בנתיב היסורים שעברת – הכרת בחשיבות המופלאה של עבודתם, עבודת קודש!

בעיות רבות מתגמדות לעומת הערך העליון של הצלת חיי אדם. אמות המידה משתנות. מהלכי הקואליציה, חישובי בחירות, הצהרותיהם של נבחרי המדינה מימין ומשמאל – הכל הופך חסר חשיבות ומתרחק מתודעתך. הרופא הרוכן על החולה ומאזין לדופק לבו, השוהה ביחידה עשרים וארבע שעות רצופות, המעודד את החולה ובני משפחתו, הוא בעיניך גיבור האומה.

תנו אוזן קשבת לבעיות הרופאים והאחיות, היעתרו לבקשותיהם, כי הם הלב והמצפן של המדינה.

רינה רוזנבלט
חולון

לקוראינו

אין המערכת מחזירה כתבי־יד ומכתבים שאינם מתפרסמים. המערכת אינה מתחייבת לפרסם כל מכתב. מכתבים בעילום שם – לא יתפרסמו.

דעה אחרת

שלום לך חופשת הלידה שלי

שלום לך חופשה נגמרת.
היה לנו טוב ביחד, את, אני והתינוק החדש שלי.
קראנו ספרים, בישלנו מעדנים, ראינו סרטים.
כשישבתי, מניקה את התינוק ומאזינה לספורי אחיו הגדולים,
חשתי שלווה גדולה, כי "אם הבנים שמחה".
שלום לך חופשת הלידה שלי, כמה חבל שאת נגמרת. הרי תמיד קראתי אודות הצירוף של "עקרת בית מתוסכלת" ו"אשת קריירה מאושרת".
הייתי בטוחה שזה נכון. בטוחה שאי אפשר אחרת.
למדתי ממך, חופשת לידה יקרה, שישנן עקרות בית שמחות, ואשה עובדת שדואגת.
למדתי ממך, שישנן תקופות בהן נעים להיות רק אם ועקרת בית, וקשה להיות אשה עובדת.
למדתי, כי אני רוצה לגדל את ילדי שלי, ללא עזרת שמטרף או מטפלת. למדתי, כי לא פחות משאני בעבור ילדי, הרי הם בשבילי; ותקופה זו של ינקותם, איננה חוזרת.
בשבוע הבא, אני חוזרת לעבודה.
חוזרת להיות סופרוומן ישראלית.
עובדת, מגדלת, מנקה, מבשלת, מטפלת, מתרוצצת.
אני חוזרת לעבודה, אך מתגעגעת הביתה.
אני חוזרת לעבודה, כי אי אפשר ללא משכורת שניה.
אני חוזרת לעבודה, כי למען האמת, אין לי זכות בחירה.
ובתום השורות השמרניות שנכתבו כאן, אין ספק בלבי, שהמלים הללו מתאימות לא רק לי.

אתי רוזנברג־ניצן

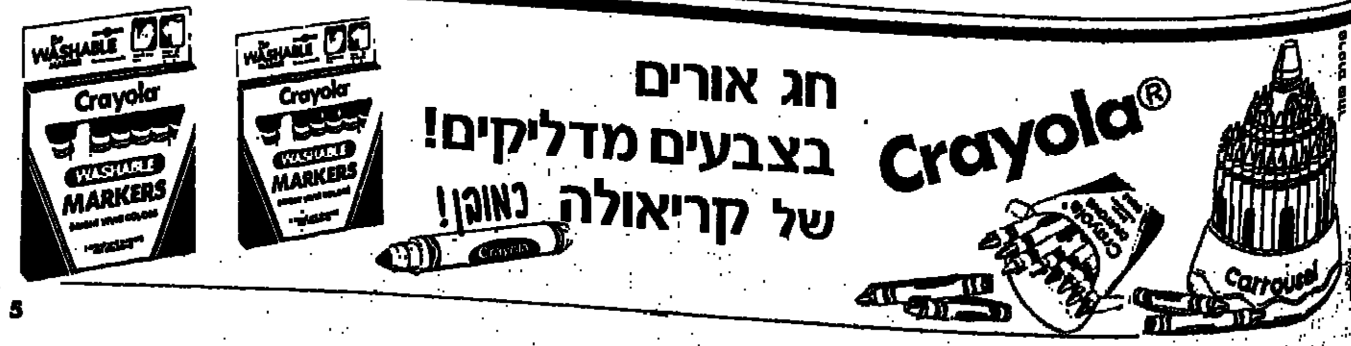

מילון עברי – אנגלי – עברי

USER – FRIENDLY
HEBREW – ENGLISH – HEBREW DICTIONARY

לשנות האלפיים!

מאת שמשון ענבל

3 כרכים
100,000 ערכים.

* מעודכן, ומיועד לעוד שנים רבות.
* קל, נוח ונעים במיוחד לשימוש.
* משקף את השימוש החי והעכשווי בלשון (כולל ניבים וסלנג־עגה).
* מקיף מונחים מתחומים מקצועיים שאין במילונים אחרים, כגון: רפואה, מחשבים, משפט, דיפלומטיה, מדע, טכנולוגיה, החי והצומח, צבא, מוסיקה ושאר האמנויות. דגש על אנגלית אמריקנית.

הוצאת ש. זק זשות', ירושלים.

המחיר, כולל מע"מ ומשלוח
99 ש"ח
בשני תשלומים

תלוש הזמנה

לכבוד ספרית מעריב
רח' החילזון 3 ר"ג 52־522
נא לשלוח אלי את המילון "לשנות האלפיים", מאת שמשון ענבל.
מצ"ב 2 המחאות בסך כולל של 99 ש"ח, לפקודת ספרית מעריב.
שם ______ מס' ת.ז. ______
כתובת ______ מיקוד ______ טל. ______
תאריך ______ חתימה ______

בעלי כרטיסי אשראי ויזה וישראכרט יכולים להזמין בטל. 03־7519877 פנימי 89

ספרית מעריב
ספרים מבית טוב

הקרב על חיטוי המים

מנהלי בריכות שחייה, ג'קוזי וציבור המתרחצים הרחב, נחשפו השנה לחידוש מפתיע: "הלוברום", טבליות חיטוי עשויות ברום, דוחקות את הכלור על כל צורותיו ואת תופעות הלוואי הקשות שלו. מחקרים מגלים כי הברום יעיל מהכלור והוא קוטל וירוסים, חיידקים ואצות יותר מכל כימיקל אחר. פשטות השימוש בטבליות הברום רק האיצה את ההצלחה וטבליות החיטוי "הלוברום" כבר הוכנסו לשימוש בעשרות בריכות ומקוואות בארץ במקום הכלור. כמו בארה"ב, אירופה ויפן. עוברים לטבליות ברום.

חגי קנגל/תדמית

מנהלי בריכות שחית ציבוריות ופרטיות מברכים על החידוש הזה. הכלור המסורתי, המיושן והלא את כשיטש, מפנה את מקומו, כמעט בלי קרב, לטובת טבליות חיטוי יעילות ביותר עשויות ברום. בארה"ב – שם זכו כבר להצלחה עצומה – הן מכונות "אקווברום", ובארץ הן עונות לשם "הלוברום".

כל מפעיל־בעל־מנהל בריכת שחיה, כמו כל מבקר בריכה, מבין את סכנת ההידבקות במחלות זיהומיות, אשר לא מקפידים על חיטוי נכון ותכוף של המים. מדי פעם מגיעות תזכורות עצובות על הסכנות: רק לפני חודשיים נפטר ילד בן שבע מדיזנטריה, לאחר ששחה בבריכה פרטית שלא עברה חיטוי. העובדה הבאה, שוב ושוב: מחלות זיהומיות עוברות במים די בקלות מאדם לאדם.

עם עליית המודעות לסכנות והפאניקה שאחזה מיטב בעקבות גילויים של נגיפי הפוליו, גדלה מאוד גם המודעות לצורך בחיטוי יעיל שוטף, ויחד איתה גם הרצון לשפר את רמת החיטוי בלי לגרום אי־נוחות למתרחצים, ולא פחות חשוב: להקל על מלאכת החיטוי עצמה.

נסיון ארוך שנים עם הכלור – על כל צורותיו – הוכיח כי הוא פחות ופחות נח, פחות ופחות נעים – הן למפעילי הבריכות והן לשוחים. כל זה עד להופעתן של טבליות הברום, הדוחקות, בצדק, את הכלור. הן משחררות את השוחים מתופעות לוואי לא נעימות שגורם הכלור, והן יעילות ממנו בהרבה. גם למפעילים הן עושות חיים הרבה יותר קלים, עם פחות סיכונים.

תופעות הלוואי הכלוריות מוכרות: ריח חריף, גירויי עור, צריבה בעיניים. טבליות הברום נקיות מכל תופעות הלוואי האלה. מגרעת נוספת ועיקרית של הכלור: הוא מתפרק בקלות במגע עם האוויר, האור וגורמים אורגניים המצויים במים ומאבד מכושר החיטוי – עד כדי מחציתו! מהסיבה הזו צריך להוסיף לבריכה כמויות נוספות של כלור לעיתים קרובות.

לפני כשנה בדקו אצלנו את יישומי טבליות הברום במספר מוגבל של בריכות ומקוואות, ומאז תפוצתן גדלה באופן ניכר. עוד ועוד בעלי בריכות בארץ ובעולם, מגלים את יתרונן, והיום כבר משתמשים בהן

טבליות ברום או כלור?

תופעות הלוואי האופייניות לבריכה עם חיטוי כלור, כמו גם הפחד מפני מחלות זיהומיות ונגיפיות שיכולות להיות מועברות מאדם לאדם במים, הפכו את טבליות הברום, "הלוברום", למבוקשות ביותר לא רק בקרב בעלי בריכות, ג'אקוזי ומקוואות, אלא גם בקרב חלק ניכר מציבור המתרחצים.

השמועות, מתברר, עשו את שלהן. שמעו על הברום כמחטא יעיל יותר, אבל לא יודעים להבחין את ריח הכלור החריף, כולם מכירים ורוחים. לצורך אבחנה ראשונית, על המתרחצים להריח, כלומר, לא להריח את המים. לטבליות ה"הלוברום", אין ריח חריף. יתרונות נוספים של הטבליות: אי צריבה בעיניים, בגד הים והשיער לא דוהים במשך הזמן וההרגשה הכללית הרבה יותר נעימה.

חיטוי מקסימלי גם בבריכות מקורות

החורף מכניס שחיינים מכורים לבריכות מקורות. גם בריכות פתוחות לא מעטות הופכות לבריכות מקורות ומחוממות. עובדה אחת צריך לקחת בחשבון: זיהומים ומחלות עוברים בחורף דרך המים, בדיוק כמו בקיץ. צריך לשמור.

לכן, גם בבריכה מחוממת, בדיוק כמו בתנאי שמש חזקה, שיעור התפרקות הנמוך של טבליות הברום, מאפשר רמת חיטוי מקסימלית במשך כל שעות היום. מהירות ההתפרקות של הכלור, כזכור, גבוהה יחסית, ועל־כן יעילותו כמחטא נמוכה יותר. קדם כימיקלים בע"מ מציעה למשתמשי טבליות הברום שרות מלא ביישום שיטת החיטוי והכנסתה לפעילות שיגרתית. למידע נוסף מומלץ לפנות בטלפונים: 08-523497, 08-525773.

בבריכות שחיה פרטיות וציבוריות, בתי מלון, קיבוצים, מושבים ובאמבטיות ג'אקוזי, בהן טבליות הברום נמצאו כפתרון חיטוי בלבדי. גם במקוואות גילו את הברום. הרבנות הראשית נתנה את ההכשר לשימוש בטבליות הברום בכאלפיים מקוואות ברחבי הארץ, בהם החלו לחטא את המים ב"הלוברום".

מה עושה את טבליות ה"הלוברום" לכל־כך יעילות? מה הופך את טבליות הברום לאוייב מספר אחד של המזיקים המצויים במים?

מחקרים רבים, בארץ ובעולם, הוכיחו כי הברום הוא קוטל וירוסים יעיל ביותר. טבליות הברום המוצק תוקפות במים מיגוון רחב ביותר של וירוסים (גם נגיף הפוליו וירוס 2 = סייבין), חיידקים ואצות, יותר מכל כימיקל אחר, ולכן רמת החיטוי של מי הבריכה בברום מוצק, גבוהה ביותר.

טבליות אלה, בניגוד לכלור, לא מתפרקות בקלות במגע עם הסביבה ולכן רמת החיטוי אפקטיבית ונשמרת כל שעות היום, גם בתנאים של שמש חזקה וגם בבריכות מקורות ובג'אקוזי.

חשוב לציין: תכונתו של הברום, המתפרק באיטיות ושומר על אפקטיביות החיטוי, תורמת לצלילות המים (אי יצירת אבנית) וגם להפחתה בחומרי עזר כימיים נוספים, מה שהופך את השימוש בטבליות הברום לחסכוני, בחישוב הסופי.

יתרון נוסף: טבליות הברום גם אינן תוקפות, בניגוד לכלור, צבעי שיער, סיבי טקסטיל ו... שיניים. ממחקר שבוצע בארה"ב על השפעתם של מי הבריכה על השיניים, עולה כי גז הכלור, המשמש לטיהור מי הבריכה, עלול בתנאים מסויימים לפגוע בזגוגיות השן, דבר הגורם לשינוי בצבע השיניים.

בארה"ב, בקנדה, באוסטרליה, ביפן ובאירופה, נפוצה שיטת החיטוי בטבליות הברום מזה 10 שנים. טבליות הברום יוצרו עד לפני זמן לא רב, רק במפעל אחד, בארצות־הברית, "גרייט לייקס". מזה כשנה מיוצרות הטבליות גם בישראל, על־ידי "תרכובות ברום", המפיקה את חומר הגלם מים המלח ומייצאת כשליש מהתצרוכת העולמית של טבליות הברום. את הטבליות בארץ מפיצה בלעדית, חברת "קדם כימיקלים", יצרנית כימיקלים מיוחדים לתעשיה, תחזוקה, הדברה, חיטוי וטיפולי מים.

מי שכבר משתמשים בטבליות ה"הלוברום", מגדירים את החומר כנוח מאוד, פשוט וקל להפעלה, שאינו גורם לשום מפגע בטיחותי וסביבתי. איך זה עובד? טכנאי שרות מעניק הדרכה אישית לכל בעל בריכה, מקווה או ג'אקוזי, בהתאם למבנה, לגודל ולצרכים, ומוודא שהתהליך מתבצע כראוי. המים עצמם זורמים דרך מיכל המכיל את טבליות החיטוי. מעבר המים דרך טבליות הברום שבמיכל ממיס אותן ומשחרר אותן לקו הסיחרור של הבריכה מספר פעמים ביום. בבריכות הפרטיות הקטנות יותר ובג'אקוזי, מונחות הטבליות במיכל צף מיוחד.

חדירתן המרשימה של טבליות הברום משתלבת בהתעניינות הגוברת – גם מצד המתרחצים – באמצעי החיטוי הנינקטים בכל בריכה. וזה לא מפתיע היום. זה בהחלט שייך וחשוב להתקדמות בתחום ההיגיינה ולצרכנות נבונה.

רגע, חשובים!

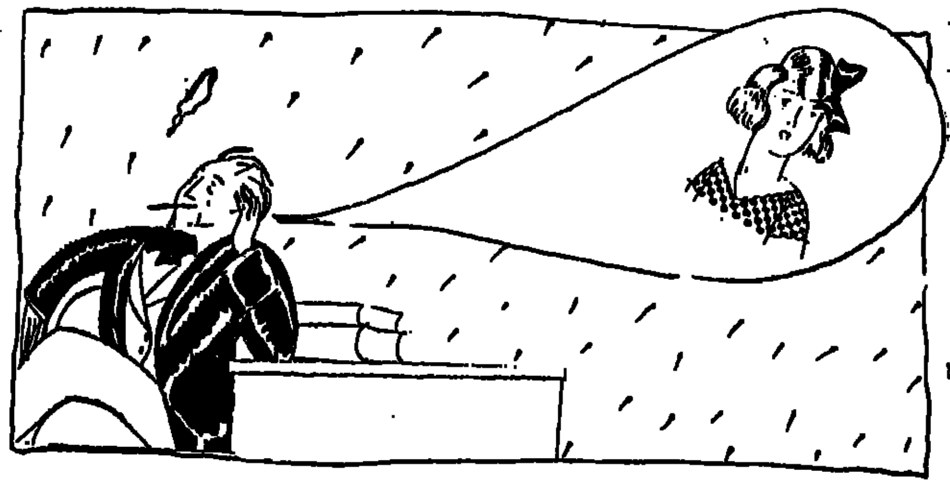

ארט בוכוואלד

פגישה

הם סבנו לארוחת צהריים לפני ימים אחדים, כאשר בימאן חש פנימה במרוצה. הוא היה משולהב ונרגש כאילו זכה בניצחון מרשים.

– "אני חושב, שהצלחתי" קרא בימאן בקול.

– "הצלחת במה?"

– "זה עתה קבעתי להיפגש עם בתי. זה חודשים שאני מנסה לפגוש אותה ללא הצלחה. אולם עכשיו היא הודיעה לי שתוכל למצוא בשבילי זמן בשעה 6 בבוקר ביום חמישי."

– "זה נפלא", השבתי. "איך עשית זאת?"

– "זה לא היה קל. השארתי בשבילה הודעות במענות הסטודנטים, ואמרתי שאהיה פשוט אסיר תודה להיפגש אתה ולשוחח אתה על מצב העניינים.

"בפעם הראשונה היא דחתה אותי מאחר שהיא עמדה לנסוע לוורמונט כדי לראות את העלים בשלכת. בפעם השנייה היא קבעה אתי, אולם ביטלה זאת לאחר שהוזמנה לרחוץ את מכוניתו של החבר שלה. ולפני שלושה שבועות היא הצילה להודיע לי שלא נוכל להתראות ביום ההולדת שלה מאחר שהיא רוצה להשתתף במארתון שבו אפשר לפגוש הרבה בחורים לעניין".

★

– "כיצד אתה יכול להיות בטוח שהיא תופיע לפגישה שזה עתה קבעתם", חזרתי ושאלתי.

– "היא נשמעה כאילו היא מתכוונת לכך ברצינות. אולם, המועד אינו סופי לגמרי. יש לה רעיונות לצאת לשיט אבובים בנהר דלאוור או לצאת לאוהיו למשחק כדור גניעה במסגרת ליגת הנשים המצביעות, אך אני אופטימי שהיא תעמוד בהבטחתה".

– "אתה בר מזל, בימאן," אמר אחד הנוכחים. "אני לא הצלחתי לקבוע פגישה עם בני זה שנתיים. הוא איש עסוק ביותר."

– "כולם עסוקים", אמר בימאן. "זאינך יכול לבוא אליהם בטענות אם הם אינם רוצים לרשום אותנו בלוח הפגישות שלהם. אתה יודע מהו הדבר המוזר ביותר? לפני יום יומיים רציתי לשוחח עם ג'ורג' שולץ, והפגישה סודרה תוך שעה. צילצלתי ללי יאיקוקה והוא הודיע לי שהוא מוכן שניפגש מייד לאחר שאגיע. כך היה הדבר כעל התורש. רק כשאני רוצה להיפגש עם עצמי ובשרי, נבצר ממני הדבר."

– "על מה אתה רוצה לשוחח איתה כאשר תיפגשו?" שאלתי.

– "אני רוצה לשאול אותה אם היא אוהבת אותי. ואם היא תשיב בחיוב, אשאל אותה מדוע אין היא מגיבה להודעות שאני משאיר לה על המזכירה האוטומטית שלה. אנסה לברר אם אני באמת האב לו השתוקקה".

– "אני לא הייתי נוהג כך", אמר אחד מהחבורה. "זה רק יגרום לה לרגשי אשמה."

– "אם אצליח לגרום לה לרגשי אשמה, אתייחס לפגישה שלנו כאל הצלחה עצומה", אמר בימאן.

★

– "האם החלטת מה תלבש?" שאלתי.

– "לשם מה?"

– "פגישה עם בתך אינה דבר יומיומי ועליך לפחות להתלבש לקראתה בצורה הולמת".

– "אין זה ראיון לקבלת עבודה", צווח בימאן.

– "אל תתרגש כל כך. אנחנו 5 מסביב לשולחן זה. אם נצרף אותן יחדיו, נגלה שכולנו לא ראינו את ילדינו משך 90 שנה בסך הכל".

בירמן: "צר לי, חברה. אינני רוצה שתחשבו שבעיותי נפתרו באמת. רק מפני שבתי קבעה איתי, לא בטוח שתסכים לעוד פגישה. אם היא תקבל הצעה טובה יותר, היא תבטל את הפגישה הזו ממש כפי שנהגה פעם".

– "ואם היא תעשה זאת, תבטל את דמי הכיס שלה?"

– "לא ולא. איזה מין אב שולל מבתו את דמי הכיס שלה רק משום שאין היא מחזירה לו צלצוליו?" ■

אבי דר

השיבה הביתה

בחצרו של שייח' עבוד מכפר טייבה השמחה רבה. בנו בכורו הגיע לגיל הבגרות. בקרוב יערכו לעבד הקטן את טקס המעבר מעולם הילדים לחוג המבוגרים. החליטו כל בני הכפר, המשפחה הענפה, מעריציו וידידיו הרבים של השייח' האב המאושר, להתכנס ולבוא בחצרו של השייח'. חוזרים בגעגועים אל הסימטאות הצרות.

במשך השנים הרבות, נפוצו בני הכפר ברחבי העולם, הותירו את ההורים המבוגרים בסימטאות הכפר האפופות ריחות זבל; כשהם מתבוססים במריבות וסכסוכים עם שכניהם הלאידתיים; יצאו מבתי האבן הצפופים, ממוסדות חינוך בלתי הולמים, השאירו בארץ אורחות חיים הסותרים את אמונתם העכשווית וחייהם הרוחניים, ונסעו לחיות בארצות הברית.

מניו יורק הרחוקה, הם שולחים תרומות לשייח', למוסדות החינוך והעזרה ההדדית שבכפר, כופר להשתקת מצפונם על ישיבתם שבעים מול סיר הבשר האמריקני. בשכונתם האמריקנית, אם לא תשים לב לשוטרים האירים ולקבצנים הכושים, תחשוב שאתה אי שם במזרח התיכון. ומדי פעם הם טסים לבקר בכפר בהמוניהם, בקבוצות מאורגנות, לביקור משפחה, להתייעץ עם השייח', ולחגוג בצוותא עם הג'מעה; בקבוצות סגנוניות ורעשניות, בטיסות טרנס־אטלנטיות ארוכות, בלתי נסבלות, כאשר רק הגמול הצפוי והתרוממות הרוח שבביקור בכפר – מצדיקים את תלאות הדרך.

בדרכם הביתה, בשיבה לכפר, בטיסות אל־על הממריאות מ־J.F.K לנתב"ג במחירי מבצע, מרגישים הג'מעה כאילו היו בבית. בלבושם המיוחד, בזקניהם, בסרבם לשבת ליד נשים מעורטלות הפוגעות באמונתם; הם לא נשמעים להוראות הדיילות, גם לכלכל הראשי יש בעיה איתם כי למרות שהם מבינים עברית טוב מאוד, לא יענו ויתבצרו בערבית שלהם. וככה הם טסים ומתפללים. ויהי בוקר ויהי ערב, הם יתקהלו בירכתי המטוס, יפרשו את שטיחי התפילה במעברים, ויתפללו לנביא מוחמד בקול גדול.

לא מזיז להם בכלל משאר הנוסעים. הם חוסמים את כל המעברים לאזור השרותים. מתפללים, מעשנים בעמידה בניגוד להוראות הבטיחות ותחנוני הדיילות, מפריעים לנוסעים לנמנם בטיסה הארוכה שמעל לאטלנטי, צועקים בערבית גרונית לידידים מקצה מחלקת התיירים ועד לספסל הראשון שבמחלקת עסקים. את מנות המזון הרגיל, שהקצין הראשי של יפו אישר ככשרות על פי הילכות מוחמד – לא יאכלו, רק אם תצורף גם חתימתו של האימאם הגדול מהמכללה האיסלמית בירושלים. והדיילים מתרוצצים עם מגשים מיוחדים, כשרים, בין הנוסעים העצבנים, המוסלמים האולטרה דתיים, מגישים ומקטרים.

זה מה שניקרא, טיסה שחורה.

אז לא רציתי להסתבך בהגדרה כאנטישמי (אלא גזעני בלבד) ובחרתי לתאר נוסעים מוסלמים. אבל תארו לכם, רק נניח, אם במקום ערבים היה כתוב חסידים, במקום טקס הבגרות של בן השייח' עבד יהיה טכס בר המצווה של בן האדמור מבעלז, הערבית הגרונית תהיה לאידיש עסיסית ואתם הייתם בין ה'לבנים' הספורים בתוך ג'אמבו עמוס בכ־400 חסידי בעלז, כמו שקרה לנו לאחרונה. ■

מ. ארבל

ברכבת לפילדפיה

הטלפון צלצל אחר חצות. חבר ילדות הגיע לשנת שבתון לפילדלפיה. סיכמנו על ארוחת צהריים אצלו. נסיעה של שעה וחצי לפילדלפיה. נכנסתי לרכבת. נדמה שאני היחיד שנוסע בגפו. כולם מדברים עם כולם, בשקט. התחלתי לבחון את הקרון. כולם נראים אנשי עסקים ורק אני בג'ינס המרופטים שלי. לא איכפת לי מה הם חושבים. הרגשתי מצויין, כמו בטיול שנתי. המושב לידי ריק. רציתי שיתמלא. כבר הייתי מאוהב במי שתתיישב שם, בטוח שהיא תהיה טובה מכולן.

ידעתי שהיא תתיישב ותחייך אלי בחביבות. תבקש סליחה על שנגעה בי ותשאל שאלה, שתשובתי עליה תרשים אותה. ידעתי שחיוכה יהיה מקסים, ואנחנו נדבר ונספר על עצמנו ועל הסביבה בה גדלנו. ידעתי שנרגיש כל מיני כרכורים בבטן, שניגע זה בזו בהיסח הדעת, שנפסיק פתאום לדבר ורק זרמים יעברו דרך אצבעותינו שכבר יהיו שלובות בשלב זה. ידעתי שזו תהיה רק ההתחלה, ואחר כך יהיה לכך המשך, אני ידעתי כל זאת.

המושב נותר ריק עד פילדלפיה. לא נורא. צפויה לי עדיין נסיעה כל הדרך בחזרה לניו־יורק. ■

אירית רוחם

קורים דברים

הודו כהלכה

בחמישי שעבר, בבית ציוני אמריקה בתל־אביב, חגגו את "יום ההודיה" האמריקני. בערך 100 איש, רובם דוברי אנגלית, ישראלים ממוצא אמריקני וקצת תיירים גם כן, אכלו שם ארוחת חג בנוסח אמריקה: תרנגול הודו צלוי, פשטידת דלעת, בטטות מתוקות, לביבות תירס. אורח הכבוד, הקונסול הכללי של שגרירות ארה"ב, האדי ג'ונס, התכבד בחיתוך כבוד של תרנגול ענק. שלישית אדלר ניגנה על המפוחיות, בין היתר גם שירי פולקלור אמריקנים.

האדי ג'ונס והטורקי שלו. צילום: אירית רוחם.

בכל חמישי האחרון של חודש נובמבר חוגגים האמריקנים את "יום ההודיה" – חג לאומי שמקורו בימי המהגרים הראשונים, שקבעו יום תפילה והודיה על מזלם הטוב ושפע יבולם בארץ החדשה. בבית ציוני אמריקה עושים את זה כבר 36 שנה. אבל הפעם, בלי רוטב הקרנברי, מעין ריבה שעשויה מפירות הקרנברי האדומים והמצמצים, שהאמריקנים משדכים אותה לתרנגול ההודו.

כי השנה, מטעמי כשרות כמובן, אסרה הרבנות להשתמש בקופסאות הקרנברי, שהגיעו כמו תמיד, מהשגרירות האמריקנית. וליתר בטחון גם נשלח משגיח שיפקח על העניין הזה. לאכזבתם הרבה של הסועדים, אולתר תחליף, ריבה מתוקה מקומית וכשרה, שלא דומה בכלום לדבר האמיתי. ■

דימונה חזקה בתיאטרון

שלוש סיבות לתגיגה אחת של התיאטרון לילדים ולנוער, אשר התרחשה בשבוע שעבר בקפה "ארומה" בתל־אביב: פתיחת העונה, בכורת ההצגה המחודשת "מעלה קרחות" מאת אפרים סידון, בבימויה של ציפי

ראש עירית דימונה אלי הללי (משמאל), בסאית ציפי פינס, מנכ"ל התיאטרון אורנה פורת (יושבת), מנהל מחלקת החינוך בדימונה ציון אבו ורכז איזור הדרום של התיאטרון יעקב ווה.

פינס, ואות הצטיינות לדימונה.

כי בכל מה שקשור לתרבות הילדים והנוער, הם מאד חזקים שם בדימונה. "חיים ונושמים תיאטרון. כל ילד מגיל הגן רואה לפחות 3 הצגות בשנה", כדברי ראש עירית דימונה, אלי הללי, שקיבל את אות ההצטיינות ממנכ"ל התיאטרון, אורנה פורת.

ומאהבת התיאטרון הם גם הקימו עכשיו את היכל הילד. מקום שיתקיימו בו סדנאות ומיני פעילויות הקשורות בתיאטרון. הללי דיבר על אורנה פורת כ"אמא" של הפרוייקט הזה. והיא מיד תיקנה אותו. "אני כבר סבתא", היא אמרה. ■

המעריץ והשכמיה

אחרי המופע של שושנה דמארי בהיכל התרבות, חגגו איתה במסעדת "בוגרשוב": משה וילנסקי, סאשת ארגוב, מתי כספי, ישראל גוריון, בועז שרעבי, ועוד כל מיני חברים. שתו שוקו חם. אכלו סלט פאסטה, בשר מולארד בתחמיץ ועוד אי־אילו מעדנים. דמארי, בשמלה שחורה וספורטיבית, שכמיה סגולה ופרח לבן בשיער, רצתה לאכול גם כן. לא כל־כך נתנו לה. רצו לדבר איתה, להחמיא, לצלם.

הפירסומאי דוני כהן, מעריץ גדול, רצה להכיר אותה. עשו ביניהם הכרה. אחרי שדיברו קצת, דמארי הורידה את השכמיה הסגולה נתנה אותה לכהן וניגשה למלא צלחת. עוד הרבה זמן אחרי־זה הוא עמד לו שם עם השכמיה ביד, לא כל־כך יודע מה עושים עם הדבר הזה. ■

משה וילנסקי ושושנה דמארי. כולם רצו לצלם. צילום: אירית רוחם.

גם סטפס, גם משפטים

בליני תל־אביב מכירים אותו, את איציק דואניס הבעלים של מועדון "סטפס" שביפו. ולפני שהיה לו מועדון משלו, הוא עבד ב"סינרמה". היה בצוות ההקמה של המקום ושימש כמנהל האירועים. ולפני זה ניהל את "המועדון" של רפי שאולי. כי בסך הכל הוא רצה לממן את לימודי המישפטים שלו, ומבלי שבכלל התכוון לזה, הפך להיות לחלק אינטנסיבי מחיי הלילה בעיר.

הדס ואיציק דואניס במועדון שלהם. צילום: אירית רוחם.

אז עכשיו הוא כבר עורך־דין, שמצטרף השבוע לאחד המשרדים בעיר. ואת מסיבת הסטאטוס החדש הוא ערך בשבוע שעבר במועדון שלו, עם המוני חברים, ביניהם גם בוגרי הפקולטה למישפטים. ובנוסף למועדון, חולש דואניס גם על מכון למיטות שמתעמלות במקום הבנאדם שמונח עליהם. וזה כידוע השגעון האחרון של כל השואפים לגיזרה חטובה, מבלי להשקיע מאמצים בעניין.

מזל שיש לו גם אשה חרוצה, הדס, שמנהלת את כל העסקים האלה, בזמן שהוא עסוק במשפטים. הם נשואים רק כמה חודשים, אבל מתפקדים כמו צוות שמשופשף כבר הרבה שנים. הוא בן 29. היא בת 23. התחלה יפה לזוג צעיר. ■

גם השגריר במסיימים

כמו לאוניברסיטאות גדולות בעולם, כך גם לאוניברסיטה העברית בירושלים, יש עכשיו אירגון מסיימים. כ־50 אלף איש סיימו את האוניברסיטה הירושלמית, מאז היווסדה בשנת 1925. אירגון המסיימים, שבינתיים מונה רק כ־1,500 חברים, עסוק במבצע איתור שמות וכתובות בוגרי האוניברסיטה העברית, בארץ ובעולם.

היו"ר מאיר דיין (מימין) מעניק לשגריר' הונדוראס, משה שטרקמן, את אות מסיימי האוניברסיטה.

חבר יוצא דופן באירגון הזה הוא שגריר הונדורס בישראל, משה שטרקמן, שלמד כאן בעשור הקודם. את לימודי התואר הראשון שלו, בחוג ליחסים בינלאומיים ולימודים לטינו־אמריקאים, עשה שטרקמן בישראל. את התואר השני שלו הוא קיבל מאוניברסיטת ג'ון הופקינס שבוושינגטון. ובשבוע שעבר, בטקס שנערך ב"בית בלגיה", בקמפוס שבגבעת רם, הוא קיבל את "סיכת המסיימים", מיו"ר אירגון מסיימי האוניברסיטה העברית, מאיר דיין. ■

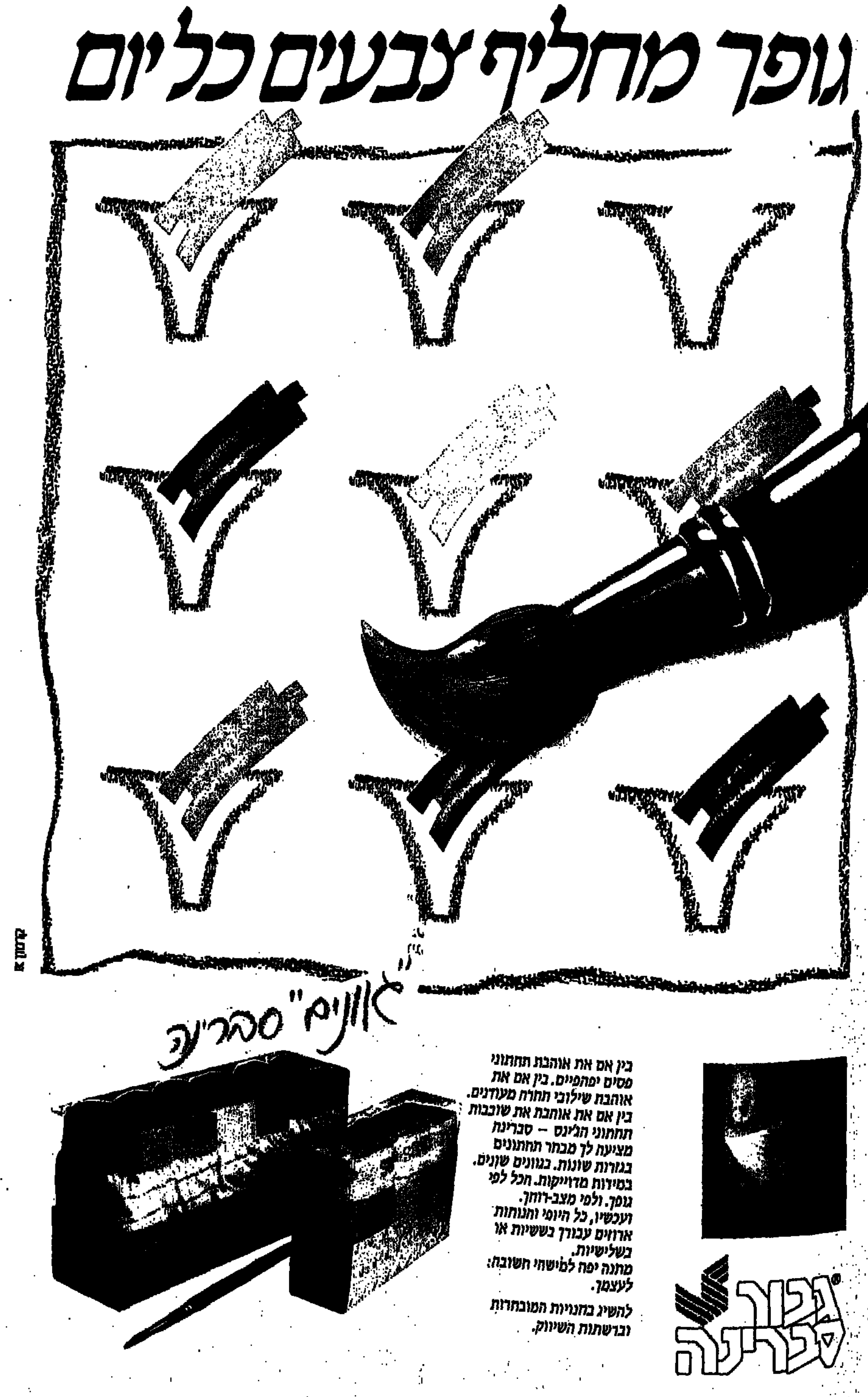

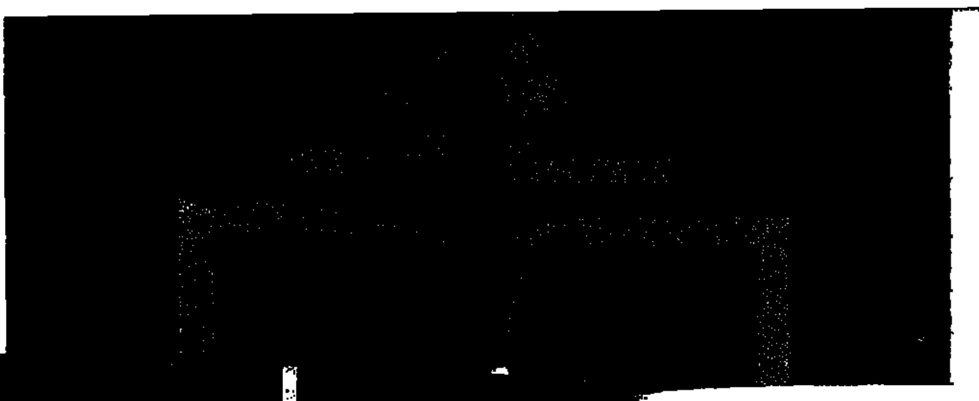

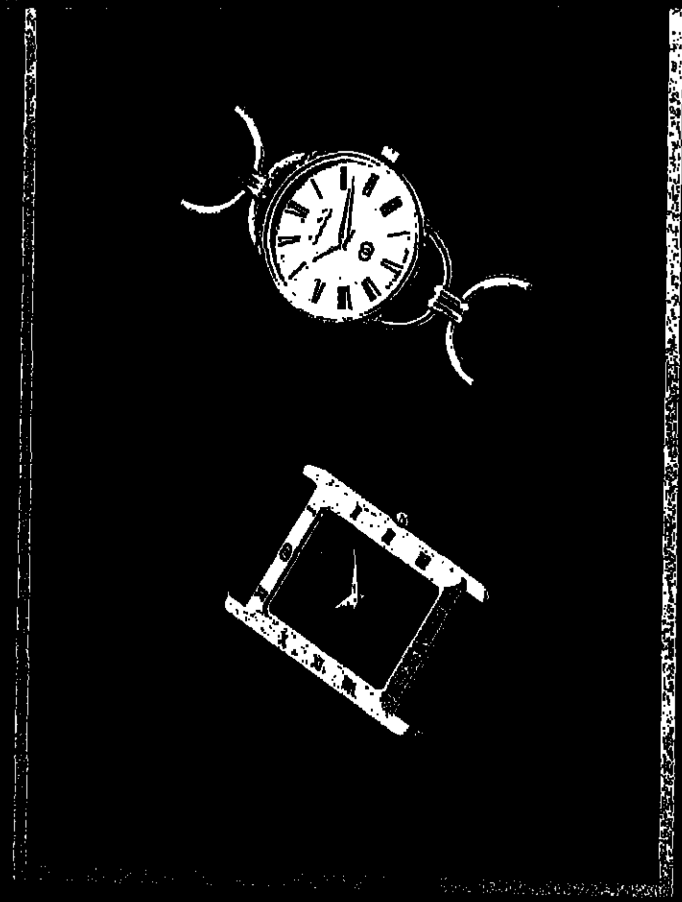

איכות ויופי עם אופי

TIMEPIECE COLLECTION

היבואן: ווטש-מי בע"מ, אחוזת בית 6, ת"א, טל': 03-656118

ליאורה הכהן

ק[redacted]ים

נירה גל לא כשרה

★ ★ ★ **הזמרת נירה גל**, המופיעה מידי יום שישי במלון גלי זוהר בים המלח, תיאלץ השבוע לעבור למועדון הלילה אפרסמוני, השייך למלון אך מצוי מחוצה לו. מה הסיבה? לשבוע אחד הופך המלון לגלאט כושר מכיוון שיתארחו בו כ־300 רבנים גדולים שיבואו לנופש מכל רחבי הארץ. ונירה לא מפסיק כשרה בשבילם. ומה נירה אומרת: "אני מוכנה להופיע הפעם באפרסמון, על מנת לא לחלל להם את השבת".

★ ★ ★ **ביבי נתניהו** בילה סוף שבוע במלון בטבריה עם יצחק פישר, מנהל השיווק של רשת הזהב. השניים ישבו בלובי. ניגש אזרח לביבי ואמר: "אתה רואה את כל הקבוצה הזו, הם מערכניקים ואני חרותניק. המערכניקים רוצים לבקר במוזיאון של יגאל אלון בקיבוץ גינוסר ואני מתנגד, מה אתה אומר?". ביבי ענה: "אלון היה ליכודניק מובהק בקרב המערכניקים. אצטרף אליכם ונלך לבקר אצל יגאל אלון". וכך היה.

ביבי נתניהו.

★ ★ ★ **הצוות המוביל של בנק לאומי** מבלה. מי זה הצוות המוביל אתם חושבים? יו"ר ועד העובדים לואי זיט, שבא עם חבריו לוועד, למועדון הבקתה, שבבעלות גברי בנאי ונתן בן־ארי.

★ ★ ★ **השבוע נפתחה** תערוכתו החדשה של הצייר יעקב חייט "עץ אדם ואדמה" בגלריית טאץ' ווד בדיזנגוף. מאחורי התערוכה מסתתר סיפור חיים. שושי, אשת הצייר, ציירת בזכות עצמה, חלתה בסרטן. בעלה טיפל בה שלוש שנים. שושי: "בזכותו יעקב חזרתי לחיים וציור".

★ ★ ★ **מוטי מזרחי**, הפסל שייצג את ישראל בביאנאלה באיטליה, מציג כעת את פסליו למכירה בארץ. הוא נעזר במנהלת עסקים, ריקי זקס, שלקחה על עצמה לפנות לאנשי ציבור, אנשי עסקים ורשויות מקומיות. מחיר הפסלים 20־85 אלף דולר.

★ ★ ★ **אם אתם רואים את עזרא דגן** הולך ברחובות תל־אביב, ממלמל ושר לעצמו, לא להיבהל עדיין. הוא לא ירד מהפסים. דגן עובד כעת על תוכנית חדשה: "שודד ומלך לוליין פושט יד", תוכנית שהפיקה חניתה דביר. דגן החליט: "גם אני יודע לכתוב מוסיקה" וחיבר מנגינות לבלדות שבתוכנית. אך לדגן יש בעיה, הוא אינו יודע לכתוב תווים, לכן הוא שר לעצמו כל רעיון עד שהוא פוגש את המלחין מישה בלחרוביץ כדי שיכתוב למענו את התווים.

★ ★ ★ **עד לפני 15 שנה היתה שושנה ארנסט** אחות מעשית בתל השומר. אז החליטה לשנות כיוון. היא למדה ציור בארה"ב אצל פרנק דיקסון ומרטין לבנר. במסגרת חגיגות ה־40 למדינה נבחרה להציג מיצירותיה בגלריית לונג ביץ' בקליפורניה. באותה הזדמנות הכירה את מיש הפך לבעלה. כעת היא מוצגת תערוכת הבכורה שלה בישראל בגלריית עמליה ארבל, ובה דמויות נשים פיגורטיביות ואבסטרקטיות. בין אלה שבאו לתערוכתה: ד"ר אריה אורנשטיין, ד"ר עמיר תנאי, מנכ"ל עם עובד גיורא רוזן, יפה אורנשטיין מפיקת "זהו זה" והצייר גד אולמן.

שושנה ארנסט (מימין), עמליה ארבל ויפה אורנשטיין.

דני ליטאני.

★ ★ ★ **כלב הפודל של אורה**, בעלת פאב טאבו, אוהב את הזמר **דני ליטני**, ממש אהבת נפש. רק מבחין הכלב בידידו מתקרב לפאב, הוא מזנק מתבר ישר על דני. קבלת פנים כזו אפילו מלכת אנגליה לא מקבלת. בעלת הבית אומרת: "כנראה שבגלגול הקודם היה דני כלב".

★ ★ ★ **אשת החברה יונה לחוביץ** הופכת לשדכנית. היא אירגנה את הערב הגדול ביותר בארץ לפנויים ופנויות, לקהל של למעלה מאלף איש, בסינרמה. לחוביץ: "אני רוצה שבני זוג יכירו זה את זה ולא יבואו יותר לכאן. את הפרוייקט התחלתי לפני חודשיים, איגדתי את כל מארגני ערבי הפנויים ואמרתי להם 'רבותי, אל תריבו ביניכם וכך נצליח'". לא צריך לזלזל בפרוייקט. ש"ס התכנסה בסינרמה ותראו לאן הגיעה – שישה מנדטים. כעת המקום מבורך ויתכן שיהיו שידוכים מוצלחים. שיהיה במזל טוב.

★ ★ ★ **בני ברית** ערכו קבלת פנים מפוארת לרגל צאת ספרו של התעשיין **ישראל פולק**. פולק מוציא בימים אלה ספר אוטוביוגראפי בשם "בתקופה סוערת". פולק נולד ב־1910, בעיירה קטנה ברומניה, למשפחה חרדית. הוא היגר לצ'ילה לאחר עליית היטלר. ב־1947 הקים את מפעל פולגת בישראל. לארץ עלה ב־1966. "יכול אני לומר", כותב פולק: "שהאמונה והאופטימיות הם כוחות מטאפיזיים היכולים לעזור לאדם לגבור על הצרות הפוקדות אותו בחייו."

מַרְפֶּלֶא – משכך כאבים גבישי

מהפכה בטיפול בכאב

סובל מכאבי ארתריטיס, ראומטיזם, כאבי גב, מיגרנות, כאבי שרירים לאחר מאמץ, גרויי עור חריפים, הרפס זוסטר, כאבים כרוניים?
היום תוכל **לשכך כאבים בעצמך** בעזרת המַרְפֶּלֶא® (PIEZOR) – מכשיר רפואי מהפכני וזעיר.
- חיכוך מכני קצר ופשוט – פחות מדקה אחת! – של הגבישים הזעירים שבמכשיר – והכאב נעלם.
- הצטרף לרבבות שהחלו לחיות מחדש עם המַרְפֶּלֶא® כמכשיר עזר צמוד (בתיק, בבית, בעבודה).
- המַרְפֶּלֶא® – משכך הכאבים הגבישי – הוא המכשיר היחידי מסוגו שהוגדר על־ידי משרד הבריאות הישראלי כמכשיר רפואי.

עכשיו מדביקים את הביקוש ומזמינים כל סובל להתנסות ולרכוש אך ורק בבתי המרקחת ובסניפי ה"סופרפארם".

היבואן: חברת "אבגת". טלפון: 03-6406183. המפיץ (למרכז, לירושלים ולדרום): "דורטה". טלפון: 03-257540.

קצרים בצרים

דיטה רוז'נסקי. המשיך דגיה על הקיר.

יומולדת למונקו ולדיטה

דיטה רוז'נסקי, הקונסול הכללי של מונאקו ישראל, חגגה בשבוע שעבר בביתה את חגה הלאומי של מונאקו, בקבלת פנים אלגנטית לשגרירים ולנציגים דיפלומטיים. לדיטה היתה גם חגיגה פרטית בתוך החגיגה הלאומית: מלאו עשרים שנה לקבלתה את המינוי הדיפלומאטי.★★★

לא רק אנרגיה מפיקים בתחנת הכוח רידינג תל־אביב. גם אמנות. הצייר יגאל עוזרי מסתגר בימים אלה באטליה שלו שבלב התחנה ומכין תערוכת יחיד, שתיפתח

יגאל עוזרי. שתי פנים לרידינג.

במארס 1989 בגלריה בינט. עוזרי: "בציורים אני מבטא אינטרפרטציה לנופים אורבניים דוגמת רידינג, ומשתדל לתת לצופה את ההרגשה המוחשית שהוא מצוי בעת ובעונה אחת בתוך הנוף ומחוצה לו".★★★

שני לורדים בריטיים נפגשו כאן בארוחת ערב חגיגית מטעם איגוד ישראל בריטניה וחבר העמים הבריטי: לורד דויד סמואל (משמאל) ולורד בלפור הרביעי – נכדו של אחיו של לורד ארתור ג'יימס בלפור (שכיהן בראש ממשלת בריטניה ועמד מאחורי הכרזת בלפור ב־2 בנובמבר 1917). הלורד סמואל הינו מדען ישראלי, הלורד בלפור הינו חקלאי בסקוטלאנד. "חקלאי אינו יכול להרשות לעצמו חופשה ארוכה יותר משבוע", אמר הלורד בלפור. קשה להיות לורד.★★★

הלורדים בלפור (מימין) וסמואל. מוכים השניים. צילום: מדיה גל עד.

גידי גוב, נורית גלרון, שרי צוריאל, אריאל זילבר, ריטה – רשימה חלקית של חזמרים וזהמרות שיתגוררו ב"דן כרמל" בחיפה לקראת פסטיוואלים ופסטיגלים למיניהם שייערכו בעיר בחנוכה. מנכ"ל המלון, יוסי ברובי, קיבל רק בקשה אחת יוצאת דופן: לשכן את הזמר אדם בקומה העליונה ביותר של המלון ולשריין ליד חדרו חדר נוסף לאיש בטחון צמוד. לידיעתכן, מעריצות חיפאיות.★★★

50 מתנדבות של אורט קנדה הגיעו ארצה בעיצומו של "מיהו יהודי", כדי לבדוק גם "מיהי אשה יהודיה". בנושא הזה עזרו להן שתי קצינות חן ראשיות (מיל.) דבורה תומר ואמירה דותן, יו"ר שדולת הנשים ד"ר אליס שלוי ועו"ד שרון שנהב מהאוניברסיטה העברית בירושלים. האחרונה סיפקה את הדוגמה האישית למה ששתי הקצינות במיל. סיפרו שניסו להשיג: "בתי משרתת כעת בצה"ל ביחידה שעד לפני שנים אחדות היתה סגורה בפני נשים". המסר: שיוויון בין המינים לא מגיע על מגש של כסף.★★★

נסי לרסין. גם בלבנון. צילום: דורון הורוביץ.

"במדינה היפה והמרתקת שלכם, בה יש כל כך הרבה פירות וירקות יפים וטעימים, אסור שלאיש יהיה עודף משקל", אמרה בחיוך מדריכת ההתעמלות ננסי לרסין, מערוץ 38 בשיקאגו, שתוכניתה משודרת גם ב"שאם־אם" של הטלוויזיה הלבנונית.

ננסי נדהמה עד כמה היא מוכרת בארץ, רבים ניגשו אליה ברחוב, החלו לדבר עמה ואף ביקשו חתימה. רבות מהצופות בארץ כותבות לה בקביעות ובבואה נפגשה עם "חניכותיה" במלון "דן־פנורמה" בחיפה. ננסי, בעלת הגוף הגמיש, עוררה התפעלות כאשר סיפרה כי היא כבר סבתא.★★★

דליה שץ מקרן נטוס (מימין), שרה זלצמן (משמאל), עלי רסלן ואמו.

מסיבה רבת־משתתפים נערכת במרכז השיקום בבית־החולים שיבא לעלי רסלן, חייל צד"ל, החוזר לביתו. עלי נפצע קשה לפני שמונה חודשים במארב מחבלים בדרום לבנון, ונשאר משותק. במסיבה היו רופאים, אחיות, נכי צה"ל, שרה זלצמן "האמא" של פצועי צה"ל, ודליה שץ מ"קרן נוטנס", המטפלת בשיקום. כן באה מלבנון משפחתו של עלי.★★★

מי תהיה מלכת היופי הערבית? יותר מ־50 צעירות יפהפיות השתתפו בשבוע שעבר במיון הסופי, באולם "דור" בנצרת. צוות מיוחד, שבראשו עמדה הדוגמנית חניתה צנטנר, בחר את 12 המועמדות הסופיות אשר אחת מהן תוכתר למלכת היופי של הגליל. סאמר עזאם, מארגן התחרות, אמר, כי גם השנה התנגדו הורים להשתתפות בנותיהם בתחרות.★★★

מועמדות למלכת היופי הערבית, יושבת במרכז – צעירת המשתתפות, בת 15.

רויטל מור, סגנית שניה של מיס אסיה, בילתה בדיסקוטק יפואי לרגל זכייתה. היא סיפרה שרזתה מאוד וכעת היא שואפת לעלות במשקל. נציגת חברת ממתקים, שהיתה באותה עת בדיסקוטק ושמעה על כך, הפתיעה אותה מיד בשי, חבילת שוקולד גדולה.★★★

למבקרים בתערוכתה של הציירת שושנה ודגר על דמויות יהודיות אפגניות, המוצגת במסעדה התל־אביבית "תנגובר", היתה באחד מהימים הפתעה. לתערוכה באו יחדיו אבי טולדנו, אלדד שרים ואריה מוסקונה ורכשו ציורים. בשאאלו אותם מה להם ולציורי פולקלור, התברר שהשלושה הם בעצם שכנים שלה.★★★

כה סיפר הזז

כאשר ביקש שמעון פרס להמחיש את ההטעיה בכותרות שניתנות להחלטת אש"ף על הקמת מדינה פלשתינית, הסתייע בסופר המנוח חיים הזז ז"ל: "הזז סיפר לי, שכשהיה בפאריס, טייל עם חבר צרפתי. לפתע ראו שלט ועליו כתוב: 'מכונות תפירה'. החבר פנה להזז ואמר לו, 'אשתי מנדנדת לי כל הזמן שאקנה לה מכונת תפירה. זו הזדמנות טובה. בוא נכנס ונקנה'.

"השניים נכנסו לחנות וחברו של הזז ביקש מבעל החנות מכונת תפירה. בעל החנות הביט בה ופרץ בצחוק רועם, 'כאן לא מוכרים מכונות תפירה, אמר להם'. חברו של הזז התפלא. 'אבל ראיתי בחוץ שלט'. השיב בעל החנות: "נכון אדוני, כאן מוכרים שלטים". ■

אילן בבר

ח"ים

נטע שדמי

הברווזון המכוער

יוסף בנאת, עיוור מגיל 3 חודשים. בבית ובכפר אמרו: "אין מה לעשות" ואפילו לבית־ספר לא שלחו אותו. אך הוא היה עקשן, דווקא בגלל נכותו רצה כל־כך להצליח. לבד, כמעט בלי עזרה, נעמד על רגליו. היום, בגיל 43, נשוי פלוס שלושה, בעל תארים מאוניברסיטות חיפה וירושלים, הוא אומר: אני בר מזל.

לא היה לו מזל, לאבא של יוסף בנאת. לו היה הילד רואה – אמר לו איזה שכן ברגע של קירבה – היה חורש את האדמה, רועה את העיזים והפרות. אבל ילד עיוור, מה כבר ייצא ממנו, נדו לו אנשי הכפר.

גבר נאה ושליו, תואר שני בערבית ומזרח־תיכון, מורה ויועץ חינוכי – זה מה שיצא בינתיים מיוסף בנאת. בבית מרווח בכפר הגלילי שיח' דנון, הוא מג־ דל יחד עם שדייה, עיוורת גם כן, שלושה ילדים, נוטע בגנו זית ומישמש ולימון, וכל ההספק הזה נוסך חייכ־ נות על פניו ויוצק הרבה נועם בנימת דבריו.

בן 43. במבט לאחור אני בר־מזל, הוא אומר. ואפר בנכותו, דולה איכויות שאלמלא מומו יתכן כי בכלל לא היה מפיק מעצמו. ככל הנראה, התלושה יצקה אצלו שאפתנות נחושה לטפס בגרם מדרגות גבוה יותר מזה שהורגלו לטפס בו האחרים שבסביבתם גדל. להיות כמו כולם הוא, לדידו, נצחון בקרב. להיות יותר מכולם הוא נצחון במלחמה כולה.

כשהיה בן שלושה חודשים חלו הוא ואחותו התאומה. האחות נפטרה, הוא התעוור. ילד מלא שמחת חיים, מונע בשיירת ילדים מתרוצצים בשבילי הכפר, משוד־ קים בכרוב סמרטוטים, מטפסים על עצים. נתקל, נופל, נושך את השפתיים וממשיך. נשך שפתיים גם כשחזר הביתה מהים ואחיו הבכור או אביו מפליאים בו מכותי־ הם. "לא רצו שאהיה כמו כולם. פחדו שאפגע. אבל הנידות הזו שלא ויתרתי עליה, עזרה לי להתגבר על הרבה קשיים לאחר מכן".

הסתנן לבית־ספר

"הילד לא יכול ללמוד כאן", גזר מנהל בית־הספר בשייח' דנון. בנאת הקטן לא מוותר. כמו תלתלול סר־ מא מגשש הוא נצמד לקירות בית־הספר. מחכה להפס־ קה לשחק עם החברים שלו. בינתיים, בשעורים, הוא כורה אוזן מתחת לחלון, משנן עם הילדים שבפנים. כשהמורה מבקש מהם לדקלם פסוקי קוראן והם אינם יודעים הוא לא מתאפק. אני, אני, הוא מצייץ, והמורה נעתר לו. למה לא, בעצם, רק עיכוב קטן עד שיופעל גזר־הדין שדן אותו לחיים עלובים. "גמרנו. אין מה לעשות אתו", חרצו אנשי הכפר את עתידו.

ילד עיוור עם אינסטינקטים בריאים. הדחף להישאר בסביבה טבעית ובריאה חזק אפילו מהפיתוי להיות "כמו כולם" בבית חינוך לעיוורים בירושלים. והחממה המגוננת שהובטחה לו שם, לא עמדה מול בית הטין הקטן והעלוב של בית אבא בכפר. צפיפות מהבילה של שבת אחים וחיות גם יחד. עשרת בני משפחתו וגדוד פרות, עיזים ותרנגולות.

אז. מה פלא שבית אבן גדול ומרווח היה תנאי כל יעבור שהעמיד לעצמו בנאת קודם שהקים משפחה. בצעדים מדודים וחוח נפוח משהו, הוא מציג את ביתו המרווח והמצוייד היטב. שדייה בעקבותיו, בפסיעות רכות על השטיחים הצבעוניים. למרות שאיננה רואה את מעשי ידיה חשוב לה לקשט את הבית. תמונות וחפצי נוי מהרסינה הנחושת פזורים בכל פינה, פרחי בד בשלל גוונים מעטרים כל שידה וכל מזנון "בשביל הילדים, בשביל האורחים וההרגשה הטובה" היא מסבי־ רה. אשה צחקנית, פניה חלביים. גלויית עיניים היא מתפעלת את הבית ומטפחת אותו ללא עזרה חיצונית. השכנים קונים את הפיתות בחנות, אצלנו – היא מת־ מוגגת – אוכלים אותן טריות, ישר מהתנור.

בתנועות מלאות היא מביאה מהמטבח את ספלי הורסינה התכלכלים מלאים ב"קרפי" שהכינה, משקה חם מהול בשקדים ומתובל בקינמון. "שותים אותו אצל־ נו לכבוד לידה", תגיד ואחר־כך תיקח ברוך את רמי בן חודש. דרוכה וקשובה לרחשים, המגיעים כנראה רק לאוזניה, תסיט את סמי בן השנתיים מהסכין לחיתוך פירות שהוא מנסה לקחת, לאחואר בת החמש תביא את הצבעים והדפים, שתעסיק את עצמה, אבל לא לפני שתשים בידיה הקטנות את ספלוני הקפה ותנחה אותה איך להגיש.

משפחת בנאת בהרכב מלא.
הרבה אור ומצא אצלם.
צילום: הרצי שפירא

אהבת המורה והתלמידה

שם ותמיד עזרה בעבודות הבית. למרות עיוורונה שתה על הציפיות שתלו בה ככת בכורה לכל דבר. אלה בכפר משהד, ליד נצרת, אבל לא היתה חריגה מלק. "בגלל ריבוי נישואי קרובים יש הרבה עיוורים והתופעה התקבלה אצלנו בצורה טבעית", היא מתקשה קשית ויוסף עוזר לה. הוא גם עזר לה לפני שנים, אחרי שעות הלימודים בבית־ספר והתיכון בנצרת שם למה. תמיד היה לה חלום, לשדייה. "היתה לי תקווה שאתחתן עם משהו שאוהב. הרגשתי שאצליח לנהל משק בית, לגדל ילדים ולתפקד כמו שאני מצליחה היום, רק לפעמים היה גם פחד אבל התקווה היתה יותר חזקה".

סיפור אהבה בין מורה לתלמידה הצעירה ממנו ב־15 שנה. על הרבה משוכות היו צריכים לדלג עד שהתחת־ נו. יוסף: "ההורים שלי התנגדו. רצו שאתחתן עם אשה רואה. גם אני ידעתי שאשה רואה יכולה לעזור לי, בגישה לספרים, למשל, אבל לבעיה הזו יש תהליך ואילו לאהבה אמיתית אין. נכון שבקשר מיוחד כמו שלנו, יותר מאשר בנישואים רגילים, אהבה איננה מס־ פיקה. במשך השנים האהבה הרי דועכת במקצת ולכן חשוב שיהיו הבנה ושיתוף פעולה".

ההורים שלה אמרו "כך" ברגע שידעו כי הוא מבוסס מבחינה כלכלית. איש לא הבטיח להם כי בחור שרואה יבקש את בתם, וכבר מזמן אמרו זקני הכפר: טובה ציפור אחת ביד משתיים על העץ. שדייה: "לא חושבת שהפסדתי. תראי איזה בן זוג יפה מצאתי", היא מגביהה

סנטר סונט לעברו של יוסף והוא אומר: "אולי בתת ההכרה יש תחושת הפסד, אבל עיוור מלידה, בניגוד לעיוור שכבר ראה פעם, לא חושב על הפסדים. אני לא מתגעגע לדבר שלא הכרתי מימי".

כשהנשים באות אל שדייה ומדברות על הילדים הוא קולט רסיסי מלים ומצייר תמונה של ילדיו. מרגיש אותם בנקבוביות עורו, קולט אותם באוזניו ומריח את ריחם. כמו את העצים שהוא נוטע בעצמו בגן ביתו. ממולל עלה באצבעותיו הארוכות ויודע שהפומלה חר־ לה. נצמד אל הזית, קולט את המסה של העץ ומרגיש איך הוא גדל.

הילדות של בנאת כמו צמח בר. צמח זנוח בשולי הדרך, ללא תשומת לב מיוחדת. ישב בכיתה ולמד משמיעה. ואף שבאותן שנים עיקר הלימוד היה בשינון, ההישגים שלו בסיום כיתה ח' מקפיצה אל הכפר הגלי־ לי פמליה מכובדת ממשרד החינוך ומשרד הסעד. הע־ פילו לשם לחזות בפלא ומגלים לו שהוא יכול גם לקרוא. סוף שנות החמישים. עשר דקות מנהריה: "זו היתה מהפכה. אפילו המורים שלי בכפר לא ידעו על כתב ברייל. באו כהמוניהם לראות איך אני קורא בידי־ ים. אני לא מאשים אותם. הם היו חלק מחברה פחות מפותחת מאשר החברה היהודית".

אילו ראה, מן הסתם היה בנאת עוזר לאבא שלו. רועה את מעט הפרות והעיזים, הולך איתו לעבוד במושבים הסמוכים. המציאות בכפר הערבי, איפשרה אז לימודים תיכוניים, אם בכלל, רק לבן הבכור. ובנאת רק במקום טוב באמצע בין שבעת אחיו. שלושה מהם, אגב, עזבו ב־1948 ללבנון והקימו שם את משפחותיהם. ובנאת, אמרנו, מחפש צרות מקצועי. צריך להעפיל מעל לנורמה כדי להוכיח שהוא ראוי לדבר כלשהו. ולכן כאשר אלה מבני גילו שממשיכים בלימודיהם מסתפקים בתיכון בכפר יאסיף השכן, הוא יעשה זאת טוב יותר. רוצה לעמוד בבחינות הג'י.סי.אי. של הקונ־ סוליה הבריטית. לא פחות ולא יותר.

עזב את הכפר

"אוהב הרפתקות. כגורל האתגר, כן גודל הסיפוק" הוא מסביר בשלווה מהממת איך ילד עיוור בן 14 עוזב לראשונה את כפרו, שוכר לבדו חדר בחיפה ומתחיל ללמוד בבי"ס "נזירות נצרת" בעיר. לא ידע אפילו מה זה נוצרי. ההתחלה היתה קשה. הרוב המכריע היו בנות והוא בן־כפר ביישן. הם באו משכבות מבוססות, הוא מלשכת הסעד. לא פעם חשב לברוח. "רק הבושה מפני מה יגידו בכפר, האפשרות שהאנשים שם ינידו בראשם וילהגו 'תראו, תראו את יוסף, נסע לחיפה וחזר בידיים ריקות', החזיקה אותי שם".

במשך הזמן, כשבמנזר נוכחים לדעת כי לבחור יש כוונות רציניות, גם המורים הספקניים מחממים את יחסם אליו. התלמידות מעתיקות בשבילו ספרים לכתב ברייל, יותר מאוחר קנה לעצמו טייפ והעולם נשמע אחרת. הספרייה הגורשת את חדר עבודתו מכילה ספרי דת מוזהבים ועד כתבי עת שעניינם חינוך מיני ובעיות סמים, "שהרי מורה צריך לדעת הכל". את הספרים הוא מלטף, את הטייפ הוא מחבק בחום.

מקליט את המורים ומדפיס את העבודות במכונת כתיבה. בערב, אחרי הלימודים במנזר, הוא הולך אצל השכנים לשתות קפה ולפטפט. בדידות אף פעם לא היתה הקטע שלו. בחופשים נוסע לכפר, תופש את אלומת החיטה ביד אחת ובשנייה מניף את המגל. בעצי הזית טיפס לצמרת. מה פתאום שיקטוף מהענפים הנ־ מוכים? זה החלק של הנשים.

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

השנים שחלפו מוססו את הביישנות שלו. מודע לחי נותו הנאה הוא מקפיד על הפסוקת בשיער, מצטייד במשקפיים אופנתיים. ושולח חיוכים דקים, מרומזים, סטייל מרצלו מסטרויאני. "היו נשים שרצו להתחתן אתי, אבל לא הסכמתי לפני שאני מתבסס מבחינה כלכלית. לא רציתי לסמוך על ההורים שלא היה מה להם לתת, ולא על אחי, ולא על לשכת הסעד". חשבון גדול יש לו עם פקיד הלשכה שם. ועוד איזה.

בנאתו "כשרציתי ללמוד באוניברסיטה, העובד הסו־ציאלי אמר לי – 'אתה לא יכול'. 'שב בבית', אמר. רציתי לעבוד, לא משנה איפה. 'תקבל קיצבה ושב בבית', חזר ואמר לי. שבע שנים משך אותי ככה. אף פעם לא האשמתי את החברה הערבית במצבי, שבניגוד לחברה היהודית היתה לא מפותחת וחסרת מידע, ככה גם ההורים שלי. אם היו יהודים אולי היו מנדנדים יותר ולוחצים לטפל בבעיות שלי, אלא שהם היו צריכים להרוויח את הלחם ואפילו לקרוא ולכתוב לא ידעו. אבל אותו פקיד עשה לי עוול גדול. אפילו תעודת הבגרות שלי לא שיכנעה אותו שאני לא בדיוק כפרי פרימיטיווי".

קידום עיוורים משכילים

משחק הכדורסל בין נבחרת כוכבים מארה"ב לבין נבחרת ישראל, שהתקיים החודש, הוא אחת הפעולות שאירגן אלעי"מ – ארגון לקידום עיוורים ולקויי ראייה משכילים. "לתת ולא רק לקחת" הוא אחד העקרונות המנחים את חברי הארגון, שבנאת הוא חבר בו. הארגון גומל בהנאה למי שפר־תח את ליבו ואת ארנקו. לכן חברי אלעי"מ מטלים את שיטת ההתרמה מדלת לדלת.

אלעי"מ הוקם ב־1982, על רקע התחושה שגישת הממסד לעיוורים אינה נכונה. למרות הותק והכר־תי המגוון של העיוורים, הם נתפשים כמסכנים ותסרי יכולת כלכלית ואינטלקטואלית. "אנחנו מסוגלים לפרנס את עצמנו ולהתקדם, והסטיגמה שהודבקה לנו מפריעה", אומר יו"ר הארגון, רפי כהן, איש מחשבים.

"קמנו בנפרד מ'אגודת העיוורים', הקיימת כבר שנים רבות, משום שלדעתנו היא איננה מייצגת נכון את אוכלוסיית העיוורים ומתמקדת יותר בתח־ומי הרווחה הכלכלית ופחות בטיפוח התדמית, ההשכלה והתעסוקה".

אלעי"מ מפעילה סדנאות בהן מדריכים את העי־וורים איך "למכור" את עצמם למעסיקים, מקימה מרכז תצוגה להתנסות ואספקת מכשור לעיוורים ולקויי ראייה, פיתוח שירות יעוץ לתעסוקה, שירות טלפוני ארצי למידע ומרכזיה פדגוגית בירושלים, לילדים עיוורים.

בארגון 120 חברים. מייסדיו הם בעלי השכלה אקדמאית, אך במשך הזמן הצטרפו אליהם עיוורים מכל הרמות. הם אינם מקבלים סיוע ממשלתי ונעד־רים בקרנות פרטיות ותורמים בעלי יכולת. ■

אבא יוסף בנאת: החולשה יצקה אצלו שאפתנות לטפס גבוה. צילום: הרצי שפירא

סיים בהצטיינות

שבע שנים ישב בבית וקרא ספרים. רק אחרי שסיפ־רו לו על המרכז לעיוור והשירות למען העיוור, ואלה הפעילו לחץ – ניתנה לו הזדמנות. למד שפה וספרות ערבית והסטוריה של המזרח התיכון באוניברסיטת חי־פה וסיים בהצטיינות. ה"מוכתר" כינו אותו במעונות הסטודנטים. עשה קניות לחבר'ה במכולת, תירגם להם את הביבליוגרפיות מאנגלית לעברית. חיפש יחסים ספונטניים. עזר לאנשים להשתחרר ממבוכה ראשונית שהוא מעורר. הצורך להיות נאהב איננו חמצן בשבילו. "אף פעם לא חיפשתי לא סימפטיה ולא אפתיה – רק אמפתיה. הבנה. יש לי צורך להיות עוזר ונעזר ואף פעם לא שללתי את התלות באחרים, היא לא מכאיבה לי. בסך־הכל, בגדול, כל בני האדם תלויים אחד בש־ני".

תעודת הוראה ותואר שני עשה בירושלים. את המר

סתיו חורף 88–89

קרוקודיל

נעליים

מידות 35–42

תיקים, חגורות

דיזנגוף סנטר שער 5/7 ת"א

טל. 03-289477

...קו זה גמר בשנתיים. למרות שקם בחמש בבוקר ונסע שלושה אוטובוסים, מכל אפשרויות העבודה שהוצעו לו העדיף ללמד בבית־ספר לעיוורים וחרשים של החי־נוך המיוחד בנצרת. קורה שדווקא בצומת הצ'ק פוסט פוגעת לו פתאום תחושת ההפסד: "אם הייתי רואה, הייתי עובר את הכביש", הוא מתכעס להרף עין, אבל הצפירות של הנהגים התקועים מוציאה אותו מזה. ...אי אפשר להסתיר מהססמוגרף הרגיש של ... אחרי שהוא רוחק כי לגמור את הקפה ולטעום ... יקלוף תפוח לסמי ויספר על תרומתו לתל־... היא איננה מסתכמת רק בהוראת כתב ברייל ... עצם הנוכחות שלו היא מקור תקווה ועידוד ... ולהוריהם. הוכחה מוחשית שעיוור יכול להיות ... עם חיסרון שאפשר להשלים אותו בתחומים ...

אף פעם לא התביישתי בחיסרון הזה שלי ותמיד ... לעקוף אותו ביתרון בולט", הוא מרצה בקול ... "מה הם עיניים, אם לא כלי בלבד שבאמצעותו ... משהו למוח. אם אין עיניים אז יש אוזניים, ... של ניגר המוח הוא הקובע".

... הוא מתקן לפעמים את מכונות הברייל, ... בהשוואה למכונת הכביסה והברזים שהוא ... בבית, אחרי שהילד מביא את המברג מארגז ... לתקן צעצוע זו בכלל בריחה בשבילו. שום ... ביתית לא מבניעה אותו. רק חשמל. לצבעים ... יש משמעות.

טראומה מימי הילדות

... שלו מטעה. לא בדיוק אחד שמשלים עם ... מעבר לדלת אמותיו. כששם לב שבבית־הס־... סיכלוג, או עובד סוציאלי, ביקש מהמורים ... ללמוד. כשסירבו הלך בעצמו וגמר תואר שני ... וייעוץ חינוכי.

... הגדול שלו להרצות באוניברסיטה. לשלב ... הלימודים קורס על היחס לנכה, במיוחד ... סוף סוף יש בארץ 7000 עיוורים. הטראומה ... עובד סוציאלי משכבר הימים רודפת אותו. ... נירע בקשר לעיוורים. החיים שלי היו ... של בעיות שהובילו להצלחות, אולי בזכות ... האישיות שלי, אולי מפני שעבדתי קשה כדי ... אותן, אבל אני רוצה למנוע את הסבל מאחרים, ... הכל".

... שבילי הכפר הוא מרגיש כמו את הקווים בכף ... כפר קטן שעומד על תילו מהתקופה הצלבנית, ... צלאח־אדין, ידעק בנאת. רק בשנות השב־... שם ארמון מזמנהל ואת מקומם של הזר־... הטין תפסו בתי אבן רחבי ידיים. סוכות ... כמותות, כוסתנים במדרונות.

... את קווי כף ידו, כך חרש בנאת את שבילי ... כל מהמורה וכל תלולית. כשהיא הולכת ... שלה תופסת אוחזת הקטנה בכף ידו וכשיגיעו ... היא לא תעקוף אותה, תניח בעדינות את ידי... על האבן וביחד יסיטו אותה לשוליים. "כדי ... כשתעבור כאן לבד", היא אומרת לו. מה ... עלי, הוא שואל אותה. הקטנה תולה בו ... עולות ואחרי רגע היא אומרת לה "בגלל המ־... אתה לא רואה". ■

רפי ורינה אלמליח: שלושה בנים בריאים. צילום: דורון הורוביץ

העיניים של אבא ואמא

כאשר רפי אלמליח בן 38, עיוור מלידה, עמד לשאת בחורה, אף היא עיוורת מלידה, עברו השניים בדיקות גנטיות והרופאים המליצו שלא יי־נשאו זה לזו. החשש היה שגם ילדיהם יוולדו עיוו־רים. לבסוף התחתן רפי עם בחורה אחרת, רינה.

גם רינה עיוורת, אך לא מלידה: בגיל שנתיים נפלה ונפגע החלק במוחה השולט על הראיה. הרופ־אים אמרו שאין סיכון גדול שתינוקם יהיה עיוור. אף־על־פי־כן כירסם פחד בליבם. היום, לרפי ולרי־נה יש שלושה בנים בריאים – אלעד בן 6, רועי בן 4, וניר בן 6 חודשים.

בסלון ביתם שבקרית־ים מחזיקה רינה את ניר, ידיה מגששות אחר המוצץ שנפל, תוקעת אותו בפיו. עיניו הגדולות של ניר מביטות באביו ואמו. מבטים רגועים. תינוק יפהפה. "מאז שנולד אומרים לי שהוא יפה", צוחקת רינה "אבל אני לא מצליחה להבין". והיא מסכמת ש"יפה או לא יפה העיקר שהוא בריא".

רפי עובד כטלפן במשרד העבודה, רינה עקרת בית. גם היא עבדה כטלפנית ומנסה עכשיו לחזור למעגל העבודה. הם זוג חרוץ, חסכו פרוטה לפרו־טה, לקחו הלוואות ולפני חודשיים עברו לדירה חדשה.

הם לא יוצאים לבלות בלי הילדים. לא לוקחים שמרטף. הרעיון נראה להם זר ומוזר. "זו לא סתם משפחה, זו משפחה למופת", מספרת שכנה. דווקא הם, עיוורים, הקימו משפחה כל־כך חזקה".

העיוורון, עושה רושם, לא מפריע לרינה בגידול הילדים: "לכל מצב", היא אומרת "יש פתרון. צריך רק לא להתעצל ולחפש".

רינה עצמאית בטיפול בתינוק. כשנולד הבכור נזקקה להדרכה ומאז היא אמא מקצועית. "דווקא במעון" היא אומרת "קרה שילד שלי בלע אבן קט־נה".

בבישול למשל, היא נעזרת בחוש השמיעה. כש־היא שמה על האש ירקות או בשר, היא יודעת לפי רחש הרתיחה מתי הם מוכנים. על חולצות ילדיה תפרה כפתורים קטנים וכך, במישוש, היא מבדילה בין החולצות. ביתה נקי ומצוחצח, מסודר למופת. היא אומרת שדווקא לעיוורים הסדר חשוב במיוחד. צריך להקפיד להחזיר כל דבר למקומו כדי שהקפה והסוכר, למשל, לא ייעלמו. גם התבלינים ממוק־מים בסדר קבוע וכל עוד זה נשמר, אין חשש שת־שים סוכר במרק ומלח בתה.

בולט לעין, שאין דבר מיותר על הריצפה: לא שטיח, לא עציצים מרובי עלים, שום דבר שיכול להוות מכשול.

איך מתמודדים הילדים עם העיוורון של הורי־הם?

רינה: "הם נולדו לתוך המצב הזה והוא טבעי להם. הם אף פעם לא שאלו אותנו למה הורים אחרים רואים. רק רועי הקטן שאל אותי פעם, 'אמא, מתי תראי כבר?' ואני הסברתי לו שכנראה אף פעם".

רפי: "הם מפתחים אחריות יותר מילדים אחרים. כבר בגיל שנתיים הם לומדים לתת לנו יד ולהוביל אותנו, לומדים להיות העיניים שלנו. הם מעולם לא ניצלו את העיוורון שלנו כדי להמרות את פינו או לעשות דברים אסורים".

יש דברים שאתם לא יכולים לתת להם?

רפי: "הם לא רואים סרטי קולנוע כי אנחנו לא יכולים לקחת אותם. כשרועי ואלעד היו קטנים יותר שאלו על דברים שראו דרך חלון האוטובוס ולא יכולנו לספק את סקרנותם. גם בעזרה בשיעו־רי בית אנחנו די מוגבלים אבל יש להם עזרה מב־חוץ".

רינה: "בדברים החשובים ביותר כמו אהבה, הם לא מקופחים".

איך אתם מבלים את שעות הפנאי?

רפי: "נוסעים לטיולים עם מועדון העיוורים. היינו בהרבה מקומות בארץ. הולכים לבקר את ההורים או יוצאים לגן הציבורי. אנחנו יושבים על ספסל והם משחקים".

איך יוצרים קשר עם תינוק ללא ראיה?

רינה: "כשאני שומעת את התינוק שלי צוחק, אני צוחקת אליו חזרה. לא יודעת מתי הוא מחייך אבל אני משתדלת לחייך אליו הרבה".

אלעד ורועי נכנסים. הם צועקים: "אבא, אבא תראה איזה יופי, זה על בטריות", ומוביל את ידו אל מכונית שלט־רחוק חדשה. רפי מישש אותה ואמר שהיא באמת נהדרת. אחר־כך השעון הדובר (כן, יש להם דבר כזה) הודיע שהשעה שש וחצי ורינה הלכה להכין ארוחת ערב. ■

ענת בן יהושע

גידול צמחי בית והטיפול בהם

מאת: דוד לנגמן

ספרית מעריב

ספר שכולל בתוכו פרטים מלאים על דרך הטיפול בצמחי בית, ההיסטוריה של הצמח והאיור. בלווית איורי הדרכה וצילומים מרהיבים.

להשיג בחנויות הספרים ובספריות מעריב:

ת"א, דרך פ"ת 72א, טל' 03-332211 • חיפה, בן־יהודה 39, טל' 04-523689 • באר־שבע, קק"ל 90, טל' 057-74850

ספרים מבית טוב ספרית מעריב

[...]שה לה מנוי על מעריב לנוער... תן לה חומר למחשבה.

השבועון לצעירים
מעריב לנוער

[...]שאלות מטרידות את הבת שלך?
[...]ריב לנוער תמצא בתך
[...]בות לשאלות המעניינות אותה,
[...]גם הרבה עניין והנאה.
[...]י שנתי על מעריב לנוער יעלה לך
[...]שיו רק · 125 ש"ח לשנה.
[...]ריב לנוער - כתבות צבע, סיפורים מן העולם, פופ, מדע ואקטואליה.
[...]ריב לנוער · כי הבת שלך רוצה לדעת יותר!

[...]32 מנויים - כל אחד זוכה!

[...]: מחשבון שגעון או קלטת לוהטת או ספר אדיר של סמדר שיר

גזור, מלא ושלח עוד היום

השבועון לצעירים
מעריב לנוער

מעריב לנוער זה קטע שלי!

מספר המנוי במקרה של מנוי קיים

תלוש חתימה

☐ מנוי חדש ☐ חידוש מנוי חדש

לכ' מחלקת המנויים, "מעריב־לנוער", ת.ד. 20020, תל־אביב

אני בוחר בפרס חינם ☐ מחשב כיס; ☐ קלטת; ☐ "נערה ונער"

(סמן x בריבוע המתאים).

הריני מעביר לכם צ'ק/המחאת דואר על סך -.125 ש"ח כדמי מנוי לשנה אחת על "מעריב־לנוער" כולל אריזה ודמי משלוח הפרס לביתי. (המחיר כולל מע"מ).

שם פרטי:

שם משפחה:

כתובת:

מיקוד: תאריך לידה:

ילדים

דייויד סטריטפילד
וושינגטון פוסט

מות המכשפות

היה היו פעם אגדות ילדים פשוטות. על נסיכות זהובות שיער ועל צפרדעים שהפכו לנסיכים ועל מכשפות. ואז הגיעו הרובוטריקים.

היה היו פעם אגדות הילדים הפשוטות, שהיו חלק בלתי נפרד מטקס השכבתם של ילדים, ושאין ספור זאטוטים נרדמו עמן כשהם חולמים על נסיכות זהובות שיער, צפרדעים מכושפות ואמהות חורגות מרושעות. היו לחן חיי נצח, לאגדות, וברגע שהצאצא נרדם, איש שוב לא נתן עליהן את דעתו.

ואז לפתע נשבה רוח מזרה על פני הארץ, והסיפורים פשטו ולבשו צורה: חלקם "נוקו" מכל משמעות, מאחרים הוצא כל הקשר של סקסיזם או אכזריות, ואחרים זינקו פתאום אל הבמה, המסך ומכשיר הטלוויזיה.

אך העובדה שהגיעו ימי הזוהר של האגדות, אין פירושה עדיין שאיכותם במיטבה. חנויות הספרים והספריות מלאות וגדושות בגירסאות מחודשות ועדכניות שונות – לא כולן טובות. בבתי הקולנוע, דורגה סינדרלה כסרט השישי הנפוץ ביותר בארה"ב, אך הביקורת טענה נגד גירסתו של וולט דיסני כי הרמיזות שבה סטריאוטיפיות.

לא כל אגדות הילדים בנויות באותה צורה, ולא כולן מצליחות להגיע אל קהל היעד שלהן. החברה לחינוך יצירתי, חברה קטנה במנקאטו שבמדינת מינסוטה, הוציאה לפני מספר שנים סידרה של 20 אגדות ילדים. היה זה נסיון נועז לשמר מעט מן המורכבות והמסתורין שהחברה חשה שאבדו בטיפול שהעניק להם וולט דיסני שנים קודם לכן – והדבר הסתיים בכשלון מבחינה מסחרית. הספרים עדיין נמכרים, אך תפוצתם מעולם לא הגיעה למימדים ניכרים.

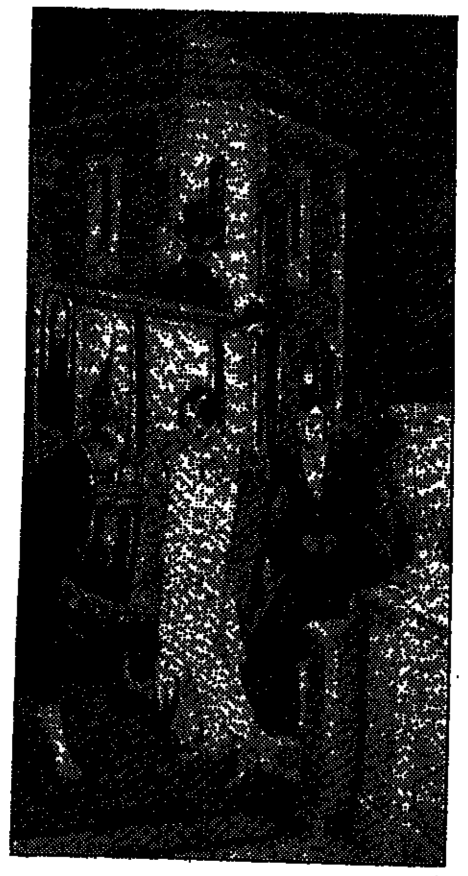

אגדות למתבגרים

"כוונתי היתה ליצור אגדות למתבגרים – בני אדם העומדים בפני שינויים ועוברים תקופה קשה", אומר המו"ל ג'ורג' פטרסון. "דווקא בתקופה זו כולנו עומדים בפני המפגש הראשון שלנו עם המין, הרוע, השקרים. חשתי כי ילדים עדיין נזקקים למסגרת התייחסות כלשהי, משהו שיעזור להם להתמודד עם החלטות בתחום המוסר. אגדות ילדים עושות זאת, אם לא הופכים אותן למימיות מדי".

הספרים של החברה לחינוך יצירתי, לא נמהלו בתומרים זרים שטישטשו אותם. אפילו הפחות מוצלחים מן הספרים, כמו ג'ק והאפונים, מביא את האגדה בצורה חיה וצבעונית. האחרים, כמו כיפה אדומה או סינדרלה, הם גם חדשניים להפליא.

סינדרלה היא אחת מאותן אגדות אשר, בעיקר אצל דיסני, נמוגה בחומרים בני זמננו. לגירסתה של החברה לחינוך יצירתי, בליווי איורים פרי עטו של רוברטו אינוצנטי, הושב נופך הריחוק האגדתי על ידי מיקומה בכפר אנגלי של שנות העשרים העליזות וגילום האחיות החורגות המרושעות בדמות עלמות גנדרניות. כמו גם הסוף המר־מתוק: סינדרלה המזקנת, שהפכה לשתיינית כבדה, בוהה מבעד לחלון ונזכרת ביום המאושר בו נישאה לנסיך שלה.

והגירסה האולי נועזת ביותר של החברה לחינוך יצירתי, היא זו של כיפה אדומה, האגדה שסופרה בגירסות כה רבות ברורות השונים (ספר שיצא בשנת 1983 מכיל בתוכו 30 גירסאות שונות). רוב הגירסות המודרניות מסתיימות בכך שהזאב מנוצח וכיפה אדומה חוגגת. אך לא זו של החברה לחינוך יצירתי. המאיירת, שרה מון, הוציאה את הסיפור מן היער אל המקבילה המודרנית – רחובה החשוך של העיר הגדולה. הזאב אינו נראה כלל עד לקטע השיא, וגם אז רק כצללית. וגם הסוף לא במיוחד עליז. הוא מסתיים במילים: והדב הנורא התנפל על כיפה אדומה וטרף אותה. אין בספר זכר לעזרתו של צייד מן האגדה המקורית, למעשה כיפה אדומה אינה מקבלת שום עזרה בכלל.

גישה זו עוררה מחלוקת. "זוהי בעצם גירסה הנאמנה למקור, אך אנשים אינם אוהבים להביט באלילים ישנים במבט מחודש", אומר פטרסון. הם רוצים שכיפה אדומה תחבוש את הכיפה הקטנה לראשה, תביא את סל המצרכים לסבתא שלה, שתברח. אבל זה אינו הסיפור האמיתי באגדה".

– מה יזכור המתבגר, הקורא, שלו נועדו ספרים אלה, מה ירווית מן הגירסה הזו?

"הכרה באמת, שבחיים לא תמיד יש סוף טוב", אומר פטרסון. "החיים הם קשים, הם גם נהדרים, אך אנו לא נחיה לנצח. אינני סבור שתמיד נצליח לומר לא לסמים, למשל, אלא אם כן נתמודד עם בעיותינו. אך החברה בה אנו חיים מוכנה לשלם כל מחיר כדי לעקוף את הקשיים".

אחת הסיבות להיטרד בשל אגדות ילדים, או להשקיע זמן כדי לבחור את הטובות ואותן להקריא לילדיך, היא באידיאליזם הטמון בהם. ג'ק זיפס, אחד מראשי המבקרים בתחום, מצביע על כך שרבים מהסיפורים הנם "מאד אוטופיים, וזורעים תקווה בליבו של האדם הקטן כי הוא או היא יכולים להתגבר על יחס גרוע, אי צדק, התעללות.

עמי ותמי, למשל, מספר לילדים כי יום אחד יוכלו לגדול ולהיות אדונים לגורלם. אגדות ילדים רבות רוחשות כבוד לתושיה. הם מספרות שחשוב מאד לדעת איך להשתמש בראש, לחשוב בצורה יצירתית, לחפש חלופות. אינך זקוק לכוחות מיוחדים או לנשק מתוחכם: הגיבורים הקטנים משתמשים בראשם כדי לצאת מצרות גדולות.

זיפס, פרופסור לגרמנית באוניברסיטת פלורידה ומחבר שבירת הקסם והכישוף, סבור כי ספרי האגדות הנמכרים בהמוניהם הם לרוב מאיכות דלה. סרטי אגדות מגולמים בדרך כלל על ידי שחקנים טובים והם משעשעים למדי, אך אינם משנים את הגירסה המקורית. כיפה אדומה הוא אחד הסרטים היותר אריפליים, סכארינים, שלווים שראיתי מעודי. "ראיתי באחרונה את שלגיה, והזדעזעתי. זה פשוט נורא, במה שנוגע לסטריאוטיפים", הוא אומר.

הוא היה רוצה שילדים ייחשפו לכמה שיותר גירסות של אגדה, שזוהי גם דרך מצויינת לעודד אינטרקציה בין ילד להורה. זוהי הדרך על פיה הוא נוהג עם בתו בת השלוש. "אפילו כאשר יש ספר לפני, אני סוטה ממהלך העלילה שלו. אני מנסה להעניק לה את האופציה, להמחיש לה כי אין דרך אחת בלבד לספר כל אגדה".

הבנות חלשלושיות

לג'יין יולן, מחברת ספרי ילדים רבים ועורכת קבצי אגדות, יש בעיה דומה לזו של זיפס.

"כמעט תמיד הבנות הן החלשלושיות". סינדרלה היא דמות חסרת תועלת לחלוטין, נועלים אותה במגדל, והעכברים צריכים לבוא כדי לשחרר אותה. בגירסות ישנות יותר, היא מלאת המצאות, לפעמים אפילו גיבורה נוקמנית. אין זה "יום אחד יבוא הנסיך שלי וימצא אותי" – אלא – "אני אצא לחפשו ואמצא אותו".

עצתה של יולן דומה לזו של זיפס: קראו לילדיכם גירסות שונות ודברו עמם על כל אחת. "זו של דיסני אינה הסיפור היחיד שאפשר לספר", היא אומרת, "והורים הסבורים כך, טועים".

אחת הסיבות שהורים נהגים לקרוא אגדות ילדיהם היא שלעתים הדברים נוגעים גם בהם. "כמי שגדלה בעיר ניו־יורק, האזהרה החמורה ביותר היתה לא לפתוח את הדלת לזרים. לכן בשבילי, שלגיה אכלה אותה ברגע שראתה את המכשפה הזקנה, הכניסה אותה הביתה, וזהו זה", נזכרת יולן.

"אך לא קראתי זאת באותו אופן כאשר היתי בת 42, והיתה לי כבר בת בת 16. בקריאה המחודשת, הזדהיתי יותר עם המלכה מאשר עם שלגיה. משום שהיום המלכה זו אני, ויש לי את הבת היפהפיה שלי. ראיתי אותה מבעד להתבגרותי שלי. יכולתי להביט במראה ולשאול: ראי ראי אמור עני, היש אשה יפה ממני? ושוב לא הייתי זו אני. משום שנוכחתי שאני שונה, מבוגרת יותר, וגם האגדה היתה פתאום שונה". ■

מחקר

הדס מנור

ציצי כמקדם מכירות

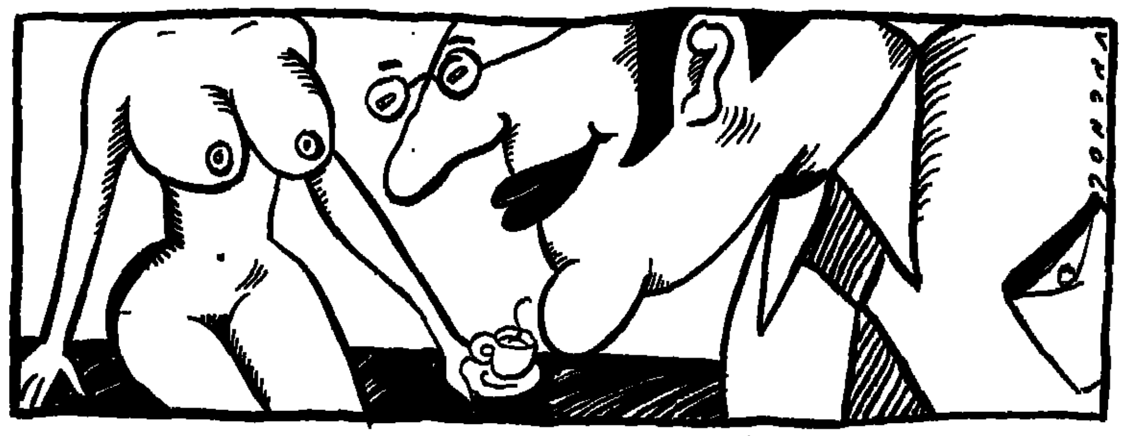

הפרסומות ספוגות סקס. חוקר ישראלי טען כי יש בכך ניצול מיני של נשים. מה חושבות הנשים? הממצאים מפתיעים: רוב הנשאלות אכן הסכימו כי נעשה שימוש במיניות האשה כדי למכור מוצרים, אך אמרו שהדבר אינו פוגע בהן.

בחבורת חרדסים, הדמויות המצוירות מסדרת הטלוויזיה הפופולרית, יש פונקציות מוגדרות לכל אחד: דרדסימות הוא החכם של המשפחה, הדרדסיבות הוא החזק מכולם, דרדסבא הוא הסבא, גרגמל הוא הרשע, דרדשיר - המוסיקלי, רגזני - הרתחן, ישנוני - זה שאוהב לישון. במשפחת הדרדסים יש גם דרדסית. הדדס שהפונקציה שלו הוא להיות אשה. כנראה שזו פונקציה מספיקה.

ממחקר שנערך לאחרונה על ידי "צוות מחקר וסקרים בע"מ", מתברר, כי רבות מהנשים הישראליות אינן מתנגדות להצגתן בפרסומות כ"דרדסיות". גם יתר הדימויים הנשיים בפרסומת אינם פוגעים בהן. אין זאת אומרת שהפרסומות בארץ מחמיאות לנשים, או הוגנות. הדבר רק מצביע כיצד הנשים תופסות אותן.

על המחקר הוחלט בעקבות מחקריו של הסוציולוג משה ויסמן, אשר גרס כי בפרסומות בארץ יש ניצול מיני של הנשים. מחקרים קודמים גרסו, כי הדוגמניות המופיעות בפרסומות הן שותף פסיבי, רקע למודעה. במודעות בהן מופיעים אשה וגבר נטען, כי הדוגמן הוא המוביל בפרסומת, והוא ממוקם כך שהמבט יופנה קודם כל אליו. האשה קיבלה תפקידי קישוט בלבד (למשל מוצר x על ישבן או חזה נערה חצי עירומה) והופיעה במטבח, "גלוית" מתה, כלי להצגת הגבר.

הנשים בישראל הן צרכניות בעלות כוח קנייה מסיבי ומשפיעות במידה רבה על הרכישות המשפחתיות. לכן, הפירסומאים היו עשויים לשנות את גישתם אם הנשים היו רגישות לאופן בו הן מוצגות ומסתייגות ממוצר זה או אחר, בגלל הדרך בה הוא מוצג.

המחקר בדק האם הנשים מבחינות בתופעות שתוארו לעיל, ואם כן, האם הן סבורות שמדובר בניצול. חמש מאות נשים מעל גיל 18 נכללו במידגם מייצג של אוכלוסיית הנשים בישראל. הפנו אליהן שאלות בטלפון.

האשה בקישוט

עד כמה מורעות הנשים לדימויין בפרסומת? 53% הסכימו כי נעשה שימוש במיניות האשה כדי למכור מוצרים. כ־37% לא הסכימו עם הטענה. ל־10% לא היתה עמדה. בניתוח התשובות נמצא, כי נשים משכילות ונשים צעירות יחסית נטו לראות את הפרסומות כמנצלות נשים. רוב חסרות העמדה היו נשים מבוגרות, נשים משכבות סוציו־אקונומיות נמוכות, נשים לא עובדות ודתיות. בכל התשובות לא נמצא קשר בין מוצאה העדתי של המשיבה למידת המודעות שלה לניצול המיני.

מידת ההסכמה עם דימויים ספציפיים של האשה בפרסומת נבדקה בעזרת ארבעה דימויים מרכזיים (שעלו ממחקרים קודמים בנושא). 1. האשה כחסרת עצמאות/תלוייה בגבר. 2. האשה כקישוט. 3. מקומה של האשה הוא בבית ובמטבח. 4. האשה אינה מסוגלת לקבל החלטות חשובות.

הטענות הוצגו בהדרגה, החל מהטענה לניצול מיני של האשה, עד לביטול חשיבותה ואישיותה כאדם. להפתעת החוקרים, מידת ההסכמה עם הדימויים היתה נמוכה עד בינונית. המרואיינות נטו שלא להסכים כי אכן כך מוצגות הנשים בפרסומת. בדרוג של 1־5 למידת ההסכמה עם הטענות, הממוצע היה 2. הטענה היחידה לגביה היתה הסכמה גבוהה יותר היתה לגבי הצגתה של האשה כקישוט.

ארז קורא, אחד מעורכי המחקר, גורס כי יתכן שמחמירים יותר מדי עם הפירסומאים: "לדעתי האשה בפרסומות אינה מוצגת כחלשה ושברירית. היא בהחלט מוצגת כקישוט, אבל מה רע בזה? האם הצגתה כרקע היא בהכרח שלילית? האשה מוצגת כמשהו האמור למשוך תשומת לב אל המוצר, אולם לא באור שלילי. להיפך, היום האשה המביטה בפרסומת רואה דוגמנית החיה חיי זוהר, ולא אשה חלשה ומנוצלת".

לכאורה, יכול ממצא זה להוות חגיגה לכל שוביניסט מצוי, אשר יטען כי אכן הנשים אינן מנוצלות בפרסומות. אולם, אומרים עורכי המחקר, יתכן שהתוצאה נובעת מכך שנשים הנדרשות להתייחס לטענות פוגעות אודות נשים, מתקשות לקבלן בגלל המטען הרגשי והוסר הרצון להודות במציאות כואבת.

חוקר אחר, עופר אלמוג: "הדימוי החברתי גורס כי דוגמנית מרוויחה עד 3000 דולר ליום ומתחככת באנשים חשובים. לכן היא בעלת סטטוס גבוה, בעולם הפירסום, בניגוד לכך, כדי שדוגמנית תהיה בעלת כוח משיכה מיוחד, צריכה להיות לה תדמית של אשה שהיא יותר מדוגמנית. פארה פוסט, למשל, המפרסמת את מוצרי פאברז'ה, היא שחקנית ידועה. אבל גם אלו שהן רק דוגמניות אינן נתפסות באור שלילי, וזה מקל על אשה להביט בפרסומת ולא לחשוב שהיא משפילה".

עד כמה מפריעה לנשים הצגת דוגמניות בתנוחות נועזות או תוך הבלטת חלקי גוף אינטימיים? הנשים התבקשו לבחור באחת האפשרויות הבאות: 1. פרסומת פסולה. 2. לגיטימית רק כאשר יש קשר ברור למוצר. 3. הפרסומת כשרה.

הפעם היו הממצאים מפתיעים עוד יותר. רק 29% מהנשים חשבו כי יש לפסול תנוחות נועזות. 43% סברו כי הצגה כזו לגיטימית כאשר יש קשר ברור למוצר המפורסם, ו־22% סברו כי אין כל בעיה בפירסום מסוג זה. השאר לא השיבו.

מוצרים יוקרתיים

דווקא נשים משכילות וצעירות אמרו כי התנוחות לא מפריעות להן. יתכן שהתשובה היא תוצאה של הרחקה או התעלמות, הנובעת מהפער בין מצבן האישי העדיף (יחסית לקבוצת כלל הנשים), לבין מצבן החברתי הנמוך (יחסית לגברים).

יתכן כי פער זה גורם לאימוץ גישה בנוסח: "קיים ניצול מיני, אבל לי לא איכפת כי אני משוחררת". יתכן גם כי בשאלה הראשונה, שדרשה התייחסות לטענות והערכות אותן יכלו הנשאלות לייחס לדוגמניות ולא לעצמן, היו התשובות כנות יותר. בשאלה זו, לעומת זאת, כאשר נדרשו להתעמת עם תפיסה חברתית כלפי נשים בכלל, התכחשו למצב.

יתכן כי נשים בעלות השכלה ומאפיינים סוציו־אקונומיים גבוהים סבורות שקיים ניצול מיני בפרסומות, אולם הדבר אינו גורם להן לדחייה.

המסקנות לגבי פירסום עתידי, המשתמש בנשים והפונה לקהל המורכב גם מנשים, מורות כי חשוב לשקול לאיזו אוכלוסיה פונים. מתברר כי בתחום המוצרים היוקרתיים, שקהל היעד שלהם הוא נשים בעלות מאפיינים סוציו־אקונומיים והשכלה גבוהים יחסית, אין בעיה בשימוש סטריאוטיפי של דוגמניות לצורך קידום מכירות. לעומת זאת, במוצרים עממיים, כמו סיגריות, הפונים לאוכלוסיית נשים רחבה יותר, צריכים הפירסומאים להיות יותר זהירים בשימוש בגוף האשה.

לסיכום: אפשר אמנם לטעון כי הממצאים מראים שהנשים אינן מנוצלות בפרסומת. אולם אפשר גם לטעון כי הנשים אינן מודעות לניצולן, או שאינן מתרגמות את מודעותן לעמדות שוללות.

אסתר ארלשטן
קופנהאגן

לוכדת המרגלים של דנמרק

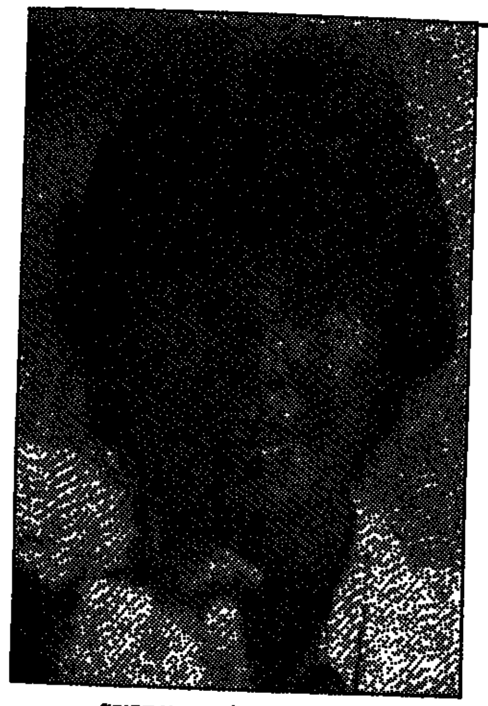

האנה באק האנסן. "לא הכל כמוס ומסתורי".

הנה באק האנסן, רעית ערינה בת 49, משפטנית ואם לשניים, בעל רופא, הגרה בווילה בפרבר של קופנהאגן, קיבלה ג'וב חדש: מעתה היא ראש שרותי הבטחון הדניים – האשה הראשונה בעולם בתפקיד כזה.

הבוס החדש של שרותי הבטחון היא נשית מאוד, מתלבשת לפי האופנה האחרונה, אוהבת ציור ומוסיקת בארוק. גם יריביה ממין זכר, שאת כולם הצליחה להביס בהתמודדות על התפקיד, מודים שהיא מוכשרת. לפני כן היא שירתה במשטרת דנמרק והגיעה לדרגת סגן מפקד משטרת העיר גינטופטה.

בין משימותיה – אבטחת אישים חשובים. היא אינה מודאגת, משוכנעת שתוכל לעמוד בנטל.

אביה היה מורה ואמה עקרת בית. כל עוד היו שני ילדיה קטנים היא עבדה בחצי משרה, כדי שתוכל לטפל בהם. כשגדלו התמסרה לעבודתה והקריירה שלה קיבלה דחיפה. האנה באק האנסן מספרת ששאפה להיות מוסיקאית. היא החלה ללמוד משפטים ובו בזמן נרשמה לקונסרבטוריון למוסיקה, אך עד מהרה גילתה כי שני התחומים אינם צועדים ביחד.

פיה חתום. בחיוך אריב, שהפך לסמל המסחרי שלה, היא מתחמקת משאלות מציקות. היא מודה שאינה יודעת הרבה על מרגלים וכיצד לוכדים סוכנים כפולים. "יש לי עוד הרבה מה ללמוד", היא אומרת. "אך אני חושבת שלא הכל בתחום זה חייב להיות כמוס ומיסתורי". היא כבר רומזת שתפתח עידן חדש בכיוון הדני, תפגין פתיחות רבה יותר.

דבר אחד קצת הרגיז אותה. היה זה כאשר ראש ממשלת דנמרק הודיע בגאווה, כי דנמרק זכתה בראש ביון ממין נקבה. בעשרים שנות עבודתה במשטרה איש לא ציין את העובדה שהיא אשה.

התפקיד לא ישפיע על חייה הפרטיים, היא אומרת. היא למדה להפריד בין המשפחה לעבודה ולידידיה הבטיחה, כי הווילה שלה לא תהפוך מעתה למבצר. ■

מיתה הלוי

אספן של סיפורים

בשביל אליהו הכהן, לקרוא על תולדות היישוב, זה כמו לקרוא רומן מרתק שאף פעם אין לו סוף ואין לו גבול. הסיפורים נשפכים מפיו כמים. אספנותו נעזרת בנבירה בשווקים ושוטטות בחנויות. כאלה ששמעו על התעניינותו שולחים לו פריטים.

יש אספנות ויש אליהו הכהן. אותו אי אפשר לשבץ במשבצת האספנות, כי לגביו קשה לקבוע היכן נמצא הגבול שבו מסתיימת האספנות לשמה ובמקומה מגיעה הבקיאות ושלאה. הוא יודע בעל פה כמעט את כל השירים והספרות שנכתבה על ארץ־ישראל.

[...] יליד נווה צדק. משפחתו היתה מהראשונות שעברו לגור בשכונה. תל־אביבי המגדיר עצמו כ"חובב חוץ". "אין לי תואר ופרופסורה. אין לי תעודה פורמלית פרט לתעודת בגרות". הוא לא גמר את לימודיו באוניברסיטה. התכוון להיות מורה לביולוגיה, למד שנתיים ועזב. הכהן בורח ממסגרות. "מאז שאני זוכר את עצמי, הייתי ילד חולמני. לא ידעו בדיוק "איך לאכול אותי". תמיד עשיתי וראיתי דברים בצורה אחרת. תמיד היה בי הרצון לדעת ועדיין יש".

עבודת נמלים אינסופית

הכהן מדבר בשטף אדיר. קשה להפסיק אותו. הוא מפגין דייקנות וקשה לעמוד מול בקיאותו. עבודת נמלים אינסופית של נבירה, ללא סיוע של צבא עוזרים ויועצים, היקנו לו את מעמדו, ללא יום תום־ [...] מעטותו בחברת המחשבים ממנה הוא מתפרנס. [...] היום, הכהן הוא מנהל החטיבה למערכות פיננסיות [...] אנ.סי.אר. נשוי לדליה ואב לשתי בנות [...] מרצה אורח קבוע בסמינר לוינסקי בנושא תולדות הזמר העברי על רקע היישוב. בגלגוליו הרבים, ערך תוכניות רדיו וטלוויזיה כמו יין ישן נושן, שרי [...] ארצי, על הדשא שזכו להצלחה גדולה ועוד... [...] בין הראשונים שהוציאו קבצי שירים עבריים על מנת שיוכלו ללמד שירים עבריים כמו 1000 שירי זמר עבריים. בכל זאת יש בה משהו – קובץ שירי ת"א במלאת לת"א 75 שנה. "אני מאוהב בתל־אביב", הוא מצהיר למרות שכיום מתגורר ברמת־גן. לדעתו, ת"א היא העיר ארץ ישראלי אמיתי, ללא צלילי מואזין, בלי פעמוני כנסיות, עיר שתוך שנים ספורות התרכז בה מרכז היצירה העברית. כל נשכח את התערוכות: "ספרות ילדים כמדעי הטבע בעברית לפני 150 שנה", [...] ילדים שיצאו בעברית בארץ ובעולם לפני כ־200 שנה", "מהחשבונית עד המחשב עם פינה [...] המקרא" הכל בעברית.

כל התערוכות הן מאוספו הפרטי. ותמיד בהתנדבות. בתקופה האחרונה, ערך תערוכה בסמינר לוינסקי מרכז קיפניס על 200 שנות מקראות שנערכה, כמובן, שוב מאוספו הפרטי וביוזמתו. לולא התערוכה, לא היינו יודעים שילדי ישראל למדו מתוך מקראות עבריות כבר לפני 200 שנה ואולי יותר. מאה שנה לפני אליעזר בן־יהודה מחייה הלשון העברית. הוא גילה לכולנו את מה שהוא ידע מזמן, שמדובר באוצר בלום ובתחום ספרותי בן 200 שנה, 8 דורות, שמיליוני ילדים יהודים אחזו בידיהם מקראות מאז שלהי המאה ה־18 עד היום (1789–1988). צידוקה של תערוכה זו, נובע לדבריו, בראש ובראשונה מכך שהמקראה העברית מראה מה היו התמורות ההיסטוריות, מעולם הגולה לגוף הארץ, משירי השלג הראשון לשירי החמסין והקדחת. שהרי אין ילד שלא החזיק מקראה כל שהיא בידיו. ממש "בסט סלר". מאידך, "לא היה ספר עברי שהתיישן כקצב כה מהיר כמקראה". למרות זאת, הנושא עדיין לא נחקר.

אליהו הכהן. הוא מגדיר את עצמו כ"חובב ציון".

"אוסף המקראות התחיל בגלל סבא שלי", מספר הכהן. "הייתי סקרן לדעת מאין רכש סבא עברית כל כך צחה. גדלתי בבית מסורתי שמזרח ומערב התמזגו בו. אבי יליד סלוניקי שביוון ואמי ילידת פולין. ושתי התרבויות התמזגו בצורה נהדרת. היינו שרים חזנות, שירי מולדת ושירים בלאדינו שסבתי לימדה אותנו. אבי, שלושת אחי ואני, שרנו במקהלת בית הכנסת ועד היום כארועים משפחתיים סגורים אנו שרים להנאתנו.

דייקנות של מחשב

"הבעיה שלי כיום, היא למצוא זמן כדי להמשיך את מפעל חיי – חקר א"י. חומר יש לי למכביר, הוא מגיע אלי בכל הצורות האפשריות, מתנות, קניות ומציאות. הכי חשוב אבל 24 שעות היממה אינן מספיקות לי. ולכן את רוב הזמן אני מקדיש לי להתחדש בידע, לבליעת חומר חדש".

הכל מתוייק במוחו בדייקנות של מחשב. בספרייתו אין מסמך, ספר, שיר, תקליט, עתון, צילום או תמונה, שהכהן לא יודע את תוכנו ומקומו המדוייק בספרייתו. הסיפורים נשפכים מפיו כמים. אנשים ששמעו על התעניינותו הזלו שולחים לו פריטים. "אספתי אותם בשיטת ה"סלאמי", יחד עם נבירה בחנויות ובשווקים. ספרים מכל הסוגים התגלגלו לידי וגירו אותי להמשיך ולחטט. הסקרנות כרסמה ומכרסמת אותי עד היום".

בנסיעותיו בארץ ובעולם לרגל עבודתו, הוא חומק לשווקים, לחנויות ספרים ולממכר עתיקות. משייט בין המדפים, אולי יפול איזה "תכשיט" לידיו.

"לחכות לספר שנתיים"

"השבוע הייתי בירושלים ובדרך לת"א נכנסתי לחנות ספרים במאה שערים. בין מה נשמע, ואין לי כלום בשבילך למה אני כבר יכול לחדש לך, אני מסתובב לאיטי בין המדפים כשפתאום אני רואה ספר במדף של ספרי הקודש בשם "ישן נושן" שנכתב במאה הקודמת ע"י התמהוני מיכאל הלפרין (עם הזקן) הידוע. הייתי המום. חשבתי שאני הוזה. והסתכלתי בשקט על הספר המרופט ואמרתי לבעל החנות שאני מעוניין לקנות אותו. קיבלתי אותו כמתנה, כי גם מוכר הספרים לא חשב שיש קשר בין מיכאיל הלפרין הידוע למיכאל הלפרין שכתב את הספר. לכן בשבילי אין ספר שאין לו שעה. אני יכול לחכות לעותק ראשון של ספר שנים. הייתי באנגליה וראיתי את ספרו של לורד נוצ'יוט על מסעותיו בשנת 1845 בא"י מאחורי ויטרינה. אמרתי שאני מעוניין בספר. לצערי נמסר לי כי הספר אינו למכירה. השארתי את כתובתי, חיכיתי שנתיים וקיבלתי את הספר".

הכהן הינו "בוקיניסט" (תולעת ספרים) אמיתי. חי, לומר, אוכל, נושם, ישן עם ספרי א"י. לא רק התוכן חשוב לו, גם העטיפה והדפים. לכן אין ספר שהיה זקוק לחידוש ולא זכה לשיפוץ כללי. הגלגול אצל הכהן לגבי ספריו הינם ממש כמטמורפוזה. ספר קרוע, מרופט ומאובק, הוא הופך בידיו של הכהן, לספר חדיש. "אני מחזיק במגירה ניירות ספרים ישנים, שבעזרתם אני מדביק בדבק מיוחד את החורים בדפים וממלא את הדף". הספרים עומדים כחיילים מאחורי דלתות זכוכית, השומרים עליהם מפני אבק "העולם הזה", בתדר שריה של ספרים, עתונים, תקליטים, צילומים ותמונות ישנות, עומדים בו כריח בושם משובח, לצד ספרים חדשים שרובם מעוטרים בהקדשה ממחבריהם.

"אצלי לקרוא על תולדות היישוב, זה כמו לקרוא רומן מרתק שאף פעם אין לו סוף ואין לו גבול". ■

רותי קין

בשמן עמוק

מי שזכרונות חנוכה קשורים אצלם בריחות טיגון מתוקים – המדור הזה מוקדש להם באהבה.

הפעם תמצאו בו שלושה מתכונים להכנת המעדנים הקלאסיים של החג, שתרמו והכינו הקונדיטורים של רשת הקונדיטוריות ובתי הקפה "קפולסקי" – יוסף לייבל ואפריים קלמן.

לחוששים ממתכונים שהסבתות ידעו להכין, הבאנו גם גירסה מקוצרת לסופגניות, שאינן דורשות התפחה.

למי שחושב שהסופגניות והלאטקעס הם מאכלים יהודיים הכרוכים בקשר בל יינתק עם חג החנוכה – שיסע בעונה זו של השנה לארצות מרכז אירופה ובעיקר לגרמניה. לא נעים לנו לאכזב אתכם, אבל הסופגניות שלנו בדיוק הן מאכל מסורתי העולה על שולחנותיהם של עמים אלה בראש השנה הנוצרי. וכידוע, חל זה בסביבות חנוכה שלנו. מה לעשות.

אבל לנו יש סיבה טובה ויהודית לחגוג על הבצקים הטעימים ונוטפי השמן הללו. והסיבה היא חשמונאית וקשורה בנס השמן שהספיק לשמונה ימים. מכאן המנהג להגיש טוגנים – ומכאן גם תבינו שכל סוג יסכון, גם אם אין אלו סופגניות או לביבות.

חשוב, יש גם סיכוי שבקבוק השמן שתשתמשו בו יספיק לכם לכל ימי החג ולכל כמויות הטוגנים. שכן, מאז חנוכה דאשתקד הצטרפו אל מדפי השמן שלנו שמנים מיוחדים לטיגון, שבהם אפשר לחזור ולהשתמש פעמים אחדות.

השמנים המיוחדים לטיגון טובים מאחיהם הרגילים משום שהם עמידים בטמפרטורות גבוהות ונקודת העישון שלהם גבוהה. אם רוצים להשתמש בשמן פעם נוספת, יש לסנן אותו משאריות הטיגון האחרון ולאחסן בצנצנת או בבקבוק אטום. דרך נוחה לסנן שמן היא להעביר אותו מבעד למסנן (פילטר) נייר של קפה.

ועכשיו לסופגניות. הכינו אותן סמוך ככל האפשר למועד ההגשה ודאגו למלא אותן בנדיבות בריבה. חג שמח.

סופגניות קלאסיות

הסופגניות הללו, מבטיחים האדונים לייבל וקלמן מ"קפולסקי", פשוטות, כוללות חומרים לא יקרים וטעמן לעילא ולעילא. הכמויות הנתונות מניבות מספר גדול של סופגניות – 40, וזה מתאים במיוחד לאירוח רציני. אם אין לכם כל כך הרבה מוזמנים, תוכלו להסתפק במחצית הכמות – או להכין את כל הסופגניות, לטגן את כולן ולהקפיא את מחציתן לפני המילוי בריבה. לקראת ההגשה – מפשירים, מחממים מעט בתנור חם וממלאים בריבה.

החומרים:
50 גרם שמרים טריים (או חבילה שמרית)
2 כוסות (½ ליטר) חלב (או מים), פושרים
ק"ג קמח
כוס סוכר
6 חלמונים
קורט מלח
קליפה מגורדת מלימון שלם
מעט תמצית רום
מעט תמצית וניל
200 גרם חמאה או מרגרינה, רכה
למילוי:
כוס ריבה, רצוי שזיפים
לזילוף:
אבקת סוכר

ההכנה:
אם משתמשים בשמרים טריים, ממיסים אותם במחצית מכמות החלב או המים הפושרים ומוסיפים שליש מכמות הקמח ושליש מכמות הסוכר. מניחים את התערובת הדלילה במקום חמים לכ־15 דקות, עד שהיא תוססת.
(אם משתמשים בשמרית, אין צורך להתסיס את השמרים. מוסיפים אותם לקמח ומערבבים היטב. מוסיפים את כל יתר החומרים כמוסבר להלן ולשים בצק אחיד). טורפים את החלמונים עם שארית החלב או המים, שארית הסוכר, המלח, קליפת הלימון, תמציות הרום והווניל והחמאה הרכה. מוסיפים את התערובת לתערובת השמרים שתססה ובוחשים היטב. מוסיפים בהדרגה ולסירוגין את שארית הקמח ושארית הנוזלים ולשים בידיים (מה לעשותו), על משטח מקומח או משומן, עד שמתקבל בצק אחיד וגמיש. מניחים את כדור הבצק בקערה משומנת ומגלגלים אותו שישומן מכל צידיו. מכסים את הקערה ומניחים במקום חמים עד שהבצק תופח ומכפיל את נפחו.
טופחים בבצק שתפח כדי להוציא ממנו את כל האוויר ולהחזירו לנפחו המקורי ומניחים שוב במקום חמים, עד שהבצק מכפיל את נפחו בשנית.
מחלקים את הבצק לשניים ומרדדים כל חלק לעלה בעובי 2 ס"מ. קורצים עיגולים בעזרת כוס בקוטר 5־7 ס"מ או בעזרת חותכן עוגיות בגודל זהה.
מטגנים את הסופגניות בשמן חם מאוד עד שהן מזהיבות משני הצדדים. מוציאים מהשמן בכף מחוררת ומספיגים על מגבות נייר.
מזלפים ריבה בעזרת מזרק למרכז כל סופגניה וזורים אבקת סוכר – ממש לפני ההגשה.

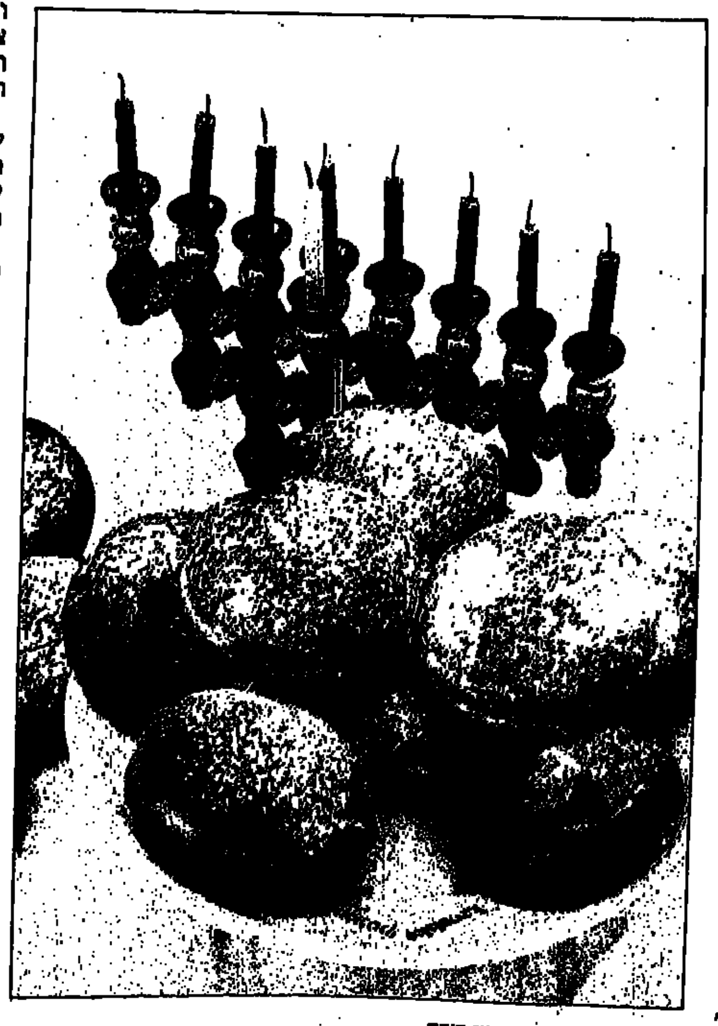

קלאסי. סופגניות חמות עם ריבה

טבעות מבצק רבוך

מעדן צרפתי קלאסי מטוגן בשמן עמוק, שמקובל אצל הקונדיטורים ויוצאי צפון אפריקה, קוראים לו סופגניות. מאותו בצק אפשר ליצור גם עיגולים – במקום טבעות (הבצק דביק ורך ולכן כדאי ליצור את העיגולים בעזרת 2 כפות משומנות ולהטיל אותם ישירות לשמן. הסופגניות לא יצאו עגולות ומושלמות, אבל טעמן ישאר משובח).

החומרים:
½ כוס חלב
½ כוס מים
50 גרם חמאה
קורט מלח
כף סוכר
1½ כוסות קמח
4 ביצים
מיץ מ־½ לימון
לזילוף:
אבקת סוכר

ההכנה:
מרתיחים את המים והחלב עם החמאה, המלח והסוכר. כשהתערובת רותחת מוסיפים בבת אחת את הקמח ובוחשים היטב עד שהעיסה ניתקת מדפנות הסיר. מסירים מהלהבה. מעבירים את הבצק שנוצר לקערה ומוסיפים את הביצים, אחת אחרי השניה. בוחשים היטב אחרי כל תוספת עד שהביצה נבלעת כולה בתערובת. מוסיפים גם את מיץ הלימון.
מעבירים את העיסה לשקית זילוף עם צנתר כוכבי גדול. חותכים יריעה של נייר אפייה לריבועים בגודל 10 ס"מ. מזלפים טבעות מהבצק על כל ריבוע.
מחממים שמן לטיגון עמוק והופכים את טבעות הבצק, בעזרת ריבועי הנייר, אל תוך השמן החם. מוציאים בעזרת כף מחוררת ומספיגים על מגבות נייר. זורים למעלה אבקת סוכר.

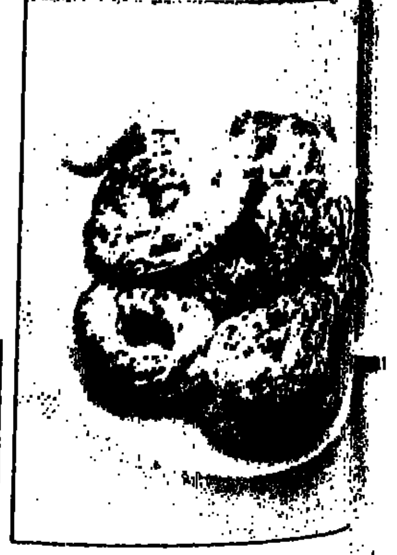

טבעות מטוגנות. מעדן צרפתי

לאטקעס – לביבות תפוחי אדמה

הגירסה הקלאסית של לביבות תפוחי האדמה עם מספר תוספות מעדנות שכדאי לנסות (תפוחי אדמה מבושלים, למשל, ופירורי לחם).
הכמויות הנתונות יניבו לביבות במספר שדי בו למסיבה.

לאטקס. כמו שהסבתות מכינות

החומרים:
10 תפוחי אדמה בינוניים
בצל בינוני
כוס קמח
6 ביצים
כף פירורי לחם או קמח מצה
מלח, פלפל
כפית אבקת מרק
שמן לטיגון

ההכנה:
מבשלים 2 תפוחי אדמה בקליפתם עד שהם מתרככים. את יתר תפוחי האדמה קולפים ומרסקים על מגררת דקה או במעבד מזון, ביחד עם הבצל. מניחים את תפוחי האדמה המגוררים והבצל בקערה ומשהים למספר דקות. סוחטים אותם היטב ומסלקים את הנוזלים שהצטברו.
קולפים את תפוחי האדמה המבושלים ומרסקים אותם על מגררת או מועכים במזלג. מוסיפים לתפוחי האדמה המגוררים ביחד עם כל יתר החומרים ומערבבים היטב.
מחממים מעט שמן במחבת רחבה מאוד. מעבירים כפות מהתערובת ומשטחים אותן ללביבות. מטגנים עד שמזהיב מצד אחד והופכים לצד השני. מוציאים ומספיגים על מגבות נייר. ממשיכים לטגן את כל כמות הלביבות ומוסיפים שמן מדי פעם, לפי הצורך.

סופגניות מהירות

הסופגניות הללו עשויות מבצק שאינו דורש התפחה. הן מצויינות להגשה מייד כשהן מגיחות מסיר הטיגון, אך לא כדאי לתשהותן יותר על המידה.

החומרים:
2 ביצים טרופות
½ כוס חלב או ¼ גביע לבן
½ כוס סוכר
3 כפות שמן
חבילה (350 גרם) קמח תופח מאליו
2 כפיות סודה לשתייה
קורט מלח
קורט קינמון
לציפוי:
אבקת סוכר
ריבה

ההכנה:
מערבבים את הביצים עם החלב או הלבן, הסוכר והשמן לתערובת אחידה. מערבבים את הקמח עם אבקת האפיה, המלח והקינמון. מוסיפים את תערובת הביצים לתערובת הקמח ולשים לבצק חלק.
מרדדים את הבצק לעלה בעובי 2 ס"מ וקורצים ממנו עיגולים בקוטר 5 ס"מ. מטגנים כמו סופגניות רגילות, בשמן עמוק, עד שהסופגניות זהובות־שחומות משני הצדדים. מוציאים מהשמן ומספיגים על מגבות נייר.
זורים אבקת סוכר או מורחים בריבה (או שניהם) לפני ההגשה.

רעיון עולמי
מתוקות ולא מטוגנות

רעיון חביב לחנוכה של יצרן ממתקים זריז שאינו קופא על שמריו. במקום להתפיח בצק ולטגן – סופגניות ממרצפן, מתוצרת המרשלג. לכל האוהבים מתוק מתוק וחובבי המרציפן, וגם לילדים המועדים ללכלך את בגדיהם מחריבה שבסופגניות. נמכרות ביחידות בודדות – במחיר 1.3 שקל כל אחת. לחשיג ברשת חנויות עלית ובמעדניות.

מדף ספרים

חדשות מהמחבת

בני סיידא, מי שהביא לנו כבר בעבר מטעמים קלי הכנה הנשענים על ידע שרכש מנסיון ומסבתא מחוננת, מגיש מבחר חדש. באותה מתכונת צנועה, בספרון החובק 120 מתכונים, אפשר למצוא מבחר מאכלים המגיחים ב"צ'יק צ'אק מהמחבת" – וזהו גם שמו של הספר (הוצאת "תמר"). הספר מתחלק לארבעה פרקים העוסקים במעדנים מהירים מעוף ומכבד, אומצות וכתיתות, מאכלים צמחוניים ומעדני ביצים, ונקניקיות ובשר מעושן.
ההבטחה בהקדמת המחבר מתחייבת לספק מעדנים לארוחות של הרגע האחרון, כמו למשל:

נתחי עוף עטופים בשקדים ובאגוזים

החומרים:
600 גרם חזה עוף
2 חלבונים
2 כפות קורנפלור
2 כפות רוטב סויה
מלח
פלפל לבן
כפית זנגביל טחון, יין לבן
כפית זנגביל טחון
כף יין לבן
100 גרם שקדים טחונים גס
100 גרם אגוזים קצוצים גס
שמן לטיגון

ההכנה:
חותכים את חזה העוף לקוביות ומניחים בקערה גדולה. מוסיפים את החלבונים, הקורנפלור, הסויה, היין והתבלינים ומערבבים היטב. משהים למשך שעה.
מערבבים את השקדים והאגוזים ומגלגלים בתערובת את קוביות העוף. מצננים היטב.
לפני ההגשה, מטגנים את קוביות העוף עד שהן מזהיבות מכל הצדדים. מגישים עם סלטים ויין לבן צונן.
מתאים להגיש גם כטוגנים של חנוכה.

המדריך לעצוב מתקדם

יופי ואיכות בשטיחי עבודת יד

שטיחי גליל

תצוגה ומכירה במפעל 03-812053, 03-832307
בנין מרכזים, קומה ב׳, רח׳ קיבוץ גלויות 26, ת״א.

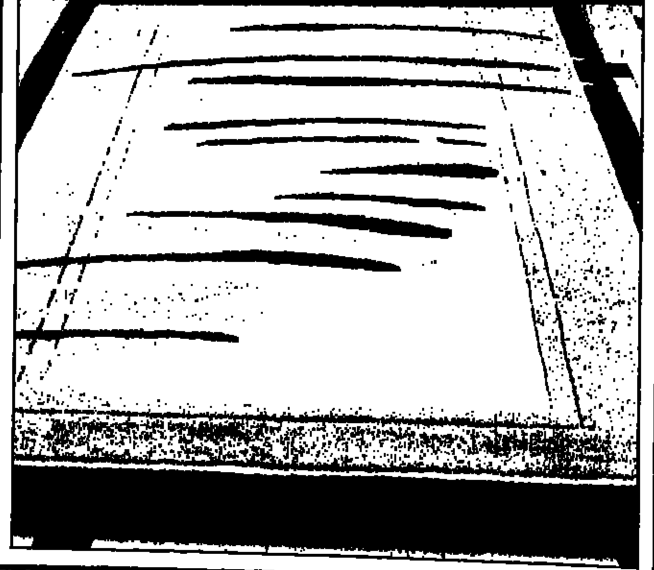

שלמות בחדר האמבטיה

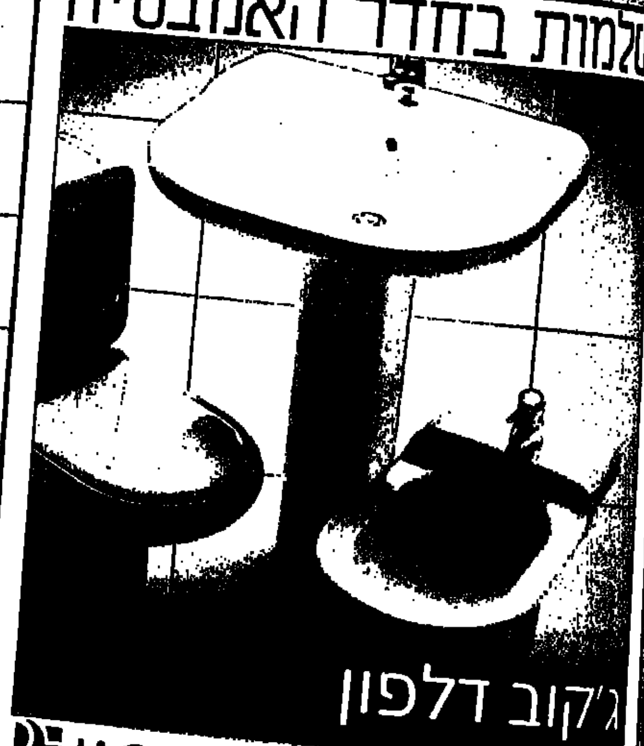

ג׳קוב דלפון

JACOB DELAFON

יופי והנאה למשך שנים, עם התוצרת
הטובה ביותר לחדר האמבטיה שלך.
אמבטיות, כיורים, בידה, אסלות.
לאקווי באיכות מושלמת ללא תחרות.
מבחר דגמים ועיצובים לכל גודל ולכל תקציב.
היבואנים: חרסית בע״מ 03-833172.
להשיג בחנויות המובחרות.

מטבחים בע״מ

אצלנו מטבח זה לא רק מקום שמבשלים בו.

מטבחי איכות יפים במיוחד, תיכנון קפדני, גימור מושלם,
שירות מעולה, אחריות ל־5 שנים.

מפעל – רחוב המנור 57 אזור תעשיה חולון טל: 03-5560412
חנויות המפעל: גבעתיים – כצנלסון 31 טל: 03-310274
חדרה – הגיבורים 88 טל: 06-323623
כרמיאל – זדקה כרמיאל, הגליל 16/23 טל: 04-989820

Da Vinci

דה וינצ׳י – העיצוב האיטלקי במיטבו

רח׳ שוקן 27 פינת קיבוץ גלויות. טל: 03-836391

יש חדש ברהיטי נצר־סירני

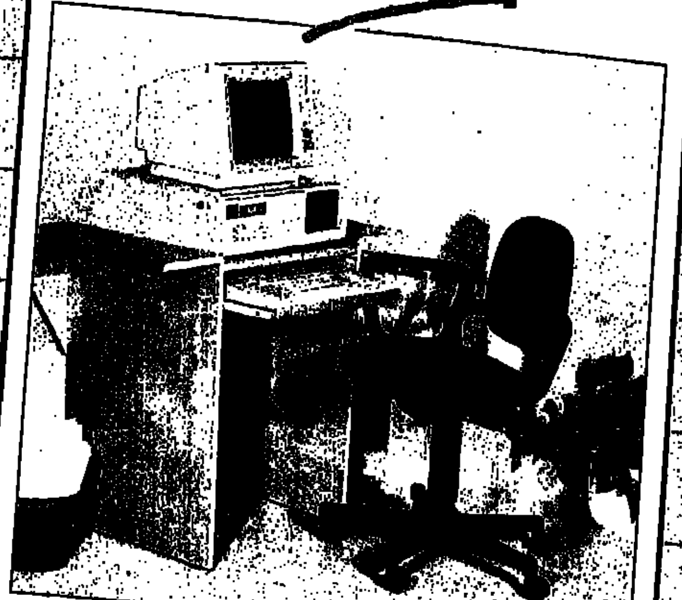

שולחן למחשב ביתי המשלב עיצוב חדשני עם כל הנוחיות והצרכים
הדרושים למשתמש.
ניתן להצמיד תוספת למדפסת או תוספת איכסון לשמירת דיסקטים.

יש חדש ברהיטי נצר־סירני

אולמות תצוגה פתוחים בימים א׳ עד ה׳ בשעות 8.30 עד 13.30 ו־15.30 עד 19.00
יום ו׳ עד הצהריים מוצ״ש עד 21.00, טל׳ 08-225671/2

03-246080

שווק לבנים אדומות ורעפים – טרה קוטה

אלמנטים מטרה קוטה לציפוי קירות ובנית ריצוף חצר וגן, אבני
שפה, בריכות שחיה, אדני חלונות ועוד... עבודות בכל רחבי הארץ.
שירות מיוחד לאדריכלים. (מכבדים ויזה/ישראכרט)

סוכנות ראשית לרעפי אופקים בע״מ
03-285010, 282504, רח׳ המלך ג׳ורג׳ 93 ת״א.

שלווה אלגנטית

כורסת הטלוויזיה המושלמת
מיבנה אורטופדי ועיצוב אלגנטי
מבחר בדי ריפוד ועור.

להשיג ברשת ״השקם״
ובחנויות המובחרות.

עידן
עיצוב וריהוט בע״מ
המפעל: המלאכה 10, אור־יהודה, טל. 347441; 03-344453

רקוטקס וילון בעיצוב אחר

וילונות ורטיקליים, וניציאניים, גליליים, וילון פליסה.
החברה המובילה באיכות ובמיבחר, לבית ולמוסדות.
שירות מיוחד לאדריכלים. איכות וסיגנון השולטים בקו.
רחוב הרצל 62, רמת־גן, 737463 720801

להט ממשיך להתעלל

התנהגות התמוהה של ראש עירית תל־אביב, שלמה (צ׳יצ׳) להט, בנושא התנייה בתל־אביב, כבר הפכה לבעיה. מענין, מה מניע אותו להמשיך להתעלל בבעלי הרכב? תשובת מוסמכת הרי לא נקבל בענין וייתכן שרק אילוץ משפטי יביא אותו "לעשות חושבים". מי שחושב שאפשר להביא את ראש העיר לידי כך הוא עו"ד גד אסולין, הטוען, כי לעניות דעתו אם יגישו בג"ץ נגד העיריה בנושא כפל הקנס ובנושא עיכוב רשיון הנהיגה עקב אי תשלום קנס – יש סיכוי לזכות.

לדברי עו"ד אסולין, כפל הקנס ועיכוב רשיון הנהיגה, הן הוראות תחיקתיות, אבל לא חוק. "אפשר להוכיח, שהוראות אלה אינן חוקיות", אומר אסולין, "הרי לא ייתכן לשלול רישיון בשל חוב כספי. לפי אותו הגיון, תשלול לי מחר העיריה את תעודת העו"ד, או לך את תעודת העיתונאי, בגלל אי תשלום מיסי הארנונה". מה עוד שתשלום הקנסות האסטרונומי שגובה העיריה – תשלום המכפיל את עצמו בכל חודש – הינו בריבית שאינה עומדת בשום פרופורציה לריבית אחרת במשק, אפילו לא בשוק האפור.

עו"ד גד אסולין

חרווח הקל שמצאה לה העיריה, באמצעות כפל הקנס והשוט שהיא אוחזת בקצה הדרך בצורת עיכוב רישיון הנהיגה, קרוב לוודאי שיתן את אותותיו, כאשר ציבור הנהגים יגיע לקלפי, בעת הבחירות לעיריה. עד אז מעניין אם ימצאו מספיק עורכי דין, שירימו את הכפפה וילכו לבג"ץ, נגד ההוראות השרירותיותשהנהיג צ׳יצ׳ בתל־אביב. ■

סקס של מוהלים

בירחון האמריקני "אסקוויר" פורסם לא מכבר מאמר גדול, בשם "אין גירושין בצמרת". מדובר בצמרת אנשי העסקים העולמית. הדימוי הסולידי של איש עסקים כבעל נאמן וכאיש משפחה למופת לא תמיד מתאים למציאות.

מנתוני מחקר שנערך בארץ על ידי ד"ר אמנון כספי, ראש החוג לכלכלה באוניברסיטת בר־אילן, כי גילו ממוצע של מנהל ישראלי בכיר הוא 48, יש לו בממוצע 3 ילדים, אשתו עובדת כשכירה, אך אינה מנהלת. הפרט הפיקנטי של תוצאות סקר זה הוא הסעיף הדן במצבו המשפחתי של המנהל הבכיר. על הנייר, 98% מהמנהלים נשואים ונראה כי הם מנהלים חיי משפחה סולידיים.

כך על הנייר, אולם מה קורה בפועל?

מי שיכול להעיד על המצב האמיתי של חיי המשפחה שלהם הם דווקא חלק מהעיתונאים הכלכליים, המצויידים במספרי חירום של מנהלים בכירים וידועים במשק הישראלי. מיותר לציין, כי לא מדובר במספר הטלפון הביתי שלהם. פעמים רבות זה מספר טלפון של הדירה שהם מחזיקים לידידה, או דירתה של המאהבת. לפי קצב חילופי הטלפון יכולים אותם עיתונאים גם לעקוב אחרי חיי האהבה האינטנסיביים של מנכ"לים אלה.

המציאות בשטח מחזקת נתוני תוצאות מחקר אחר, שהתפרסם לאחרונה בארה"ב, המצביע על כך שככל שמנהל הוא מצליח יותר, הוא מפגין מיניות רבה יותר. הכוונה איננה לכושר המיני של המנהל הבכיר, אלא להתפרפרויות מחוץ למסגרת המשפחתית. מי שתומך בנתונים אלה הוא הפסיכולוג יעקב בן־דור, מנכ"ל חברת ת.י.ל., המתמחה בשיווק מנהלים בכירים בשוק העבודה הישראלי. לדבריו, יש התאמה מובהקת בין מיניות לבין כושר ניהולי, אך הוא ממהר ומדגיש "לא כל מי שיש לו מיניות גבוהה הוא גם מנהל טוב; אבל מנהלים טובים הם, בדרך כלל, בעלי מיניות גבוהה". ■

וסקסית בצמרת?

עכשיו, תתארו לעצמכם מה היה קורה אילו היו עושים מחקר על מיניותן של מנהלות. אוהו... איזה אש היו יורקות הפמיניסטיות.

מענין, אצל נשים־מנהלות התהליך של סקסית בצמרת הוא הפוך. ככל שאשה מתקדמת לתפקיד בכיר יותר, היא מתנהגת ונראית שמרנית וסולידית יותר. אם היא אשה יפה במיוחד היא תנסה יותר לטשטש ולהסתיר את הנתונים הטבעיים. קחו לדוגמא את גלית מאור, לשעבר המפקחת על הבנקים. גליה, שהיא אשה נאה מאוד, היתה מגיעה לכינוסים בנקאיים כשהיא לבושה בחליפה כהה ובעניבה, כיתר עמיתיה הבנקאים.

גליה מאור

יקח עוד הרבה זמן עד שנשים מנהלות יפגינו בבטחון עצמי, שהן יכולות להיות לא רק מנהלות טובות אלא הן גם יכולות להיות נשיות, סקסיות ומתפרפרות – בלי שום קשר לתפקודן כמנהלות־על. ■

מלים מלים מלים

ראש הממשלה, יצחק שמיר, חוזר ללח"י. איך? תחברו את ראשי התיבות של ממשלה "לאומנית־חרדית־ימנית" ותקבלו את לח"י.

ואם זה לא מספיק מאיים, אפשר לשחק בראשי התיבות של ש"ס: ש׳ -- התחלה של שמיר. ס׳ סופו של פוס. ■

גם ערבי וגם רופא

ד"ר דאוד סמואל מביה"ח "סורוקה" בבאר־שבע למד על בשרו מה פירושו של דבר להיות רופא ערבי במדינת ישראל. נטען נגדו, כי התבטא נגד המדינה וכי סירב לטפל בחייל צה"ל. ד"ר דאוד סמואל טוען, כי חבריו הרופאים העלילו זאת עליו. למרות שוועדת חקירה של בית־החולים קבעה, כי התנהגות הרופא כלפי אותו חייל היתה ללא דופי – הוא עוזב את תפקידו בבית החולים.

מי שמסתובב בבתי החולים נתקל במספר רב והולך של רופאים ערביים בכל המחלקות ובכל התפקידים. אך בעוד הרופאים הערביים חשופים לביקורת בשל המוצא הלאומי שלהם, הם אינם יכולים אפילו "לצייץ" כאשר מתגלים חולים גזעניים, המגנים את עצם העובדה שנותנים לערבים לעבוד כרופאים בבתי חולים.

לפני כשבוע הייתי עדה למקרה שיכול לשקף מצב זה. למרפאה הגינקולוגית של בית החולים "הקריה" בתל־אביב הגיעה בחורה צעירה, שתוך כדי המתנה לתורה נודע לה, כי הרופא הוא ערבי.

ד"ר דאוד סמואל

מאותו רגע התחילה הצעירה להלהיט את הרוחות כנגד הרופא הערבי ופלטה דברי נאצה גזעניים, שנשמעו בהנאה רבה על ידי הנשים הממתינות. אחת מהן אף הגדילה לעשות, כשהצהירה בכל הרצינות: "עכשיו אני יודעת למה אני לא נכנסת להריון. הוא בכוונה לא רוצה שאלד".

הרופא, ד"ר פואד עזאם, שנחשב לרופא מעולה, לא היה מודע לויכוח שהתנהל במסדרון. הוא הציץ לרגע בפתח – וכאשר התברר לנשים, כי הרופא הנאה שנראה בפתח הוא אותו רופא ערבי שהן כה משמיצות אותו, הן השתתקו פתאום. הצעירה, שהובילה את מסע ההכפשות נגדו, פלטה ואמרה: "אבל, הוא כזה חתיך, בכלל לא דומה לערבי". ■

רהיטי
עין חרוד
מאוחד

סלונים ומערכות קיר

חדרי ילדים ונוער

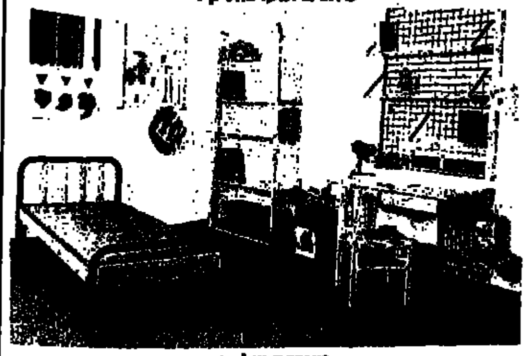
מערכת שלובים

חדרי שינה

המפעל: קבוץ עין חרוד
06־531656, 06־535370
חנויות המפעל:
"שמרת הזורע מח׳ עין חרוד מאוחד"
דיזנגוף סנטר ת"א 03־283169
רהיטי רני
רח׳ הרצל 35 טל. 821180
"רהיטי עין חרוד מאוחד"
צומת הצ׳ק פוסט חיפה 04־669384

בא נעבור את החורף בחם־"פרג".

פרג
"טורבו"
תנור
חימום עם
הביטחון
המלא לילדך.
חמום מהיר בעזרת מפוח עם מפסק המאפשר חמום גם ללא מפוח.

"כרמל"
הקונבקטור
החשמלי של פרג.
נתלה על הקיר או בעמידה על רגליות.

PEREG
מפעלי פרג מאוחדים בע"מ
ת.ד 1201, ירושלים 91012, טל. 02-853121
טלקס: PEREG IL 26224, פקסימיליה: 02-853125

להשיג:
ירושלים - יפית, אגריפס 30. דניס, יפו 50. מרכז הירושלמי, יפו 30. סעתי, הרברט סמואל 2. ש.ב שטרן, מאה שערים 76. חיפה - ש.ש.ת. טל. 04-761005/6.
רמת גן - סנסור. קניון איילון. תל אביב - דבס יצחק, החגנה 52. שכונת התקווה.
ראשל"צ - בן זיקרי, ביאליק 12. יבנה - עיני, מרכז מסחרי. אשדוד - סוכנויות דרום.
אשקלון - כהנא, צה"ל 1. באר שבע - קרונמן.

זה הזמן לקנות כחול לבן.

יוסף צוריאל

פרחים גנובים

בא ביום שחנות הפרחים אינה גדושה בקונים. כבן ששים. לפי לבושו נראה בנקאי. או פקיד בכיר. עמד בצד. ידיו משולבות. המתין עד שהלקוחה היחידה תעזוב את המקום.

עשה רושם של איש משכיל שאינו ממהר לשום מקום. ובעלת החנות, שצברה נסיון רב בכל מה שנוגע לגבר ואשה, שפרח מפריד ביניהם, רימתה לעצמה, שלפניה גבר מורקן, השבוי באהבה מאוחרת, כאשת איש זנותה.

לא שיערה כי תחטיא כל כך. עד שעמדה מול גבר שפניו באים, וקומתו גבוהה, והאזינה לפשר בואו אליה. ניצב בחליפה כהה. ובלא מלות פתיחה לשיחת סרק, אמר לה בשפה האנגלית השגורה בפיו: אני כאן בכדי לשלם לך חוב.

לא ידעה אם האיש יהודי, נוצרי או מוסלמי, ועל איזה חוב הוא מדבר. ועיניה כבר היו נעוצות בפתח החנות, ערוכה לכל אפתעה לא נעימה שתנחת עליה, מצד האיש המנומס, אך המוזר, הנמצא איתה בחנות.

הבחין באי השקט החובק את האשה מולו ומיד הרגיע אותה. סיפר, כי בא לשלם את מחיר הפרחים שאשתו לקחה מהחנות. והיא עדיין לא הבינה. ושאלה, מי היא אשתו, ומה פירוש לקחה, ועל אלו פרחים הוא מדבר.

בשלב הזה נאלץ לחשוף נתח מצרתו. אמר לה, כי אשתו לוקה במום שאין לו תקנה. היא קלפטומנית. ובינו לבינה רובצת אהבה גדולה וגם הסכם שבהבנה. עליה להשתדל למעט ככל האפשר בסחיבה מחנויות. אך בכל פעם שהיא נכשלת, היא מדווחת לו, והוא הולך ופורע את החוב.

רצה עוד להסביר. ולהשיב לשאלות. וגם לשלם. אבל לקוח נכנס, וקטע ביניהם את השיחה. ובעלת החנות, שנשטפה סקרנות, רצתה במיצוי הנושא לפני התשלום. לכן דחקה בגבר שישוב אליה ביום אחר, בשעת צהריים, או עם נעילת החנות, בערב. והאיש הסכים. ונפרדו.

יצא האיש מחנות הפרחים, וכעבור רבע שעה כבר היה שרוי בעולם של עסקים. התרווח בכורסת מנהלים. וכבעל סוכנות של מסחר בסיטונות, נועד בארתו יום עם גלריה של אנשים, והכתיב למזכיר, וסעד צהריים בחברת מכר ותיק, וכרגיל שוחח עם אשתו על ענינים שוטפים. וכמו תמיד נוהר בכבודה, ומה שאמרה נשמע כמקובל עליו.

לא עלת בדעת אשתו להזכיר ענין פרעון החוב עבור זר הוורדים שסחבה. סמכה על הבעל שיקים את חלקו בהסדר שביניהם. ואמנם, האיש שנולד כרווחה, וכל חייו לא ידע מחסור, דאג לרשום ביומנו את הצורך בביקור חוזר בחנות הפרחים. ושלא מתוך כוונה להפיק תועלת אישית ממנו, התייצב סמוך לשעת נעילת העסק, לקיים את מה שהבטיח.

התקבל כמכר ותיק, ומבלי שיהיה ערוך לשהייה ממושכת, מצא עצמו יושב בקרבתה. בקשה ממנו להמתין עד שתסיים "סגירת הקופה". והוא הסכים. אחר כך סייע בידה להגיף את דלת החנות. ועל דרך הנימוס התנדב להיות זה המצמיד את שלושת המנעולים למשקוף.

עמדו שניהם בחוץ, עדיין זרים זה לזו. מאחוריהם חלון ראווה מואר, גדוש אגרטלים-ועציצים. ומולם רחוב שוקק אנשים ותנועת כלי רכב. רצתה לשאול אם איכפת לו לחלות אליה ללגימת כוס קפה. אבל הוא הזדרז לקבוע, כי האשה שלידו ממתינה לבעלה שיבוא לקחת אותה הביתה.

השיבה לו בלווי עוית של חיוך, כי היא אלמנה כבר שנים. ואין היא מצפה למישהו שיסיע אותה הביתה. וכדי להיחלץ מדימוי של אשה הזקוקה למשענת של גבר, הוסיפה, כי מזמן למדה לנהל את חייה לבדה.

גימדה את האיש שלידה, ובשלב הזה, כבר היה ערוך להזדנב אחריה, לבית הקפה־שממול. וכשישבו בפינה, כשהיא המארחת, והוא האורח, איפשרה לו בשפה אנגלית עילגת, להבין, שהיא לא עשויה מחומר רך. ומה ששמע, בהומור ובחכמניות, דחק בו לגלות בה ענין.

היה איתה שעה. וכשקם לטלפן לאשתו, כדי להודיע לה שיאחר, בגלל ישיבה מתארכת, מחוץ למשרד כבר ידע, כי שם בעלת החנות הניה. ומזה שבע שנים היא אלמנה ושלושת ילדיה כבר לא איתה. וכל רכושה בחנות הפרחים שהיא מנהלת. והיא ידעה, כי שמו לטיף, ובמוצאו הוא ערבי־נוצרי, ומזה שלושים וחמש שנה הוא נשוי לאשה אחת, שממנה יש לו שבעה ילדים. ופרנסתו על מסחר. כמו אביו. כמו סבו.

עם מידע בסיסי זה יצאו מבית הקפה, וצמודים צעדו לעבר מכונית ההולמת מעמד של איש עסקים אמיד. ובדרך התברר למי שאחזו בהגה, כי זו שלידו, מתגוררת בשכונה אחרת, אבל לא רחוק ממנו. וכאן היה גם המקום להעמיס את מה שרוחש ביניהם, לא על מי שסחבה פרחים מהחנות, כי אם על הגורל.

התעכב זמן קצר ליד ביתה של הניה, ולא עלה על דעתו לרמוז על אפשרות של ביקור חטוף אצלה. וכמי שהורגל לשלם מחיר יקר על הסתנותו בתחום המסחרי, חשב שלא צריך לנגוס יותר מדי, ומהר מדי, ממה שמונח לפניו.

מה שהניה חשבה על רגעי הפרידה האלה, אמרה לו בשלב הרבה יותר מאוחר. באותו ערב, כשהיא שבויה במחשבות על מה שיש ומה שאין באיש שלידה, היה די לה באמירת שלום, ובהבטחה שלו להתקשר. ולפני שטרקה את דלת המכונית, העירה ברוח טובה, כי ביניהם עדיין מפריד חשבון הפרחים שלא נפרע.

נהג כג'נטלמן, על פי אמות המידה הנהוגות בסביבתו הקרובה. היקצה שבועיים לבעלת חנות הפרחים, כדי שזו תהרהר בשאלה, אם די לה בפרעון החוב, או שיש לה ענין ביותר מזה. ולאחר שלא שמע ממנה, שילהב אותה במעשה קונדס. שיגר לה הביתה זר פרחים, ואליו הצמיד מלים ספורות, באותיות לטיניות, מאירות עינים, שהזכירו לה שתי הפגישות שהיו, והותירו לפתוח אצלו טעם לפגישות נוספות.

ואמנם מה ששיער שיקרה, אכן התרחש. טלפנה אליו למשרד, כדי להודות לו על הזר היפה. וכעבור יומיים היה בפתח החנות, על פי הזמנתה, ממתין לסגירת העסק. ושלא כבפעמים הקודמות, חסך מעצמו את כל הגמגומים. ולאחר נעיצת המנעול האחרון במשקוף, כיוון אותה לעבר הרכב שלו שחנה בקרבת מקום, וכמו מתוך הרגל, הוביל את שניהם לביתה.

עלתה ראשונה לדירה שבקומה שלישית, והוא אחריה וביניהם שררה דממה. ורק כשהיו לבד, בחדר האורחים, נרשם הפרק הראשון במסכת יחסים סבוכה בין גבר, הנובר בפעם הראשונה בעולמה של יהודיה, לבין אשה שהורגלה לראות בכל ערבי אויב.

רצה לטיף לרכך את מה שיחשב אחר כך לכורח המציאות. לכן סיפר להניה עד כמה מורכבת המחלה, שבה לוקה אשתו. כבר שנים היא סוחבת מכל הבא ליד מחנויות. והוא אחריה, כדי לשלם. והעיר, כבדרך אגב, כי ברוב המקרים שטחי הפעולה שלה מרוחקים מהבית וקרבנותיה הם בעלי עסק יהודים.

חומר למחשבה, היתה תגובת הניה, ולטיף הוסיף שלא צריך להעמיק בחקר העובדה השולית. בסך הכל מדובר בנוחיות של קלפטומנית. ורעייתו, הרגישה כל כך לכבודה, למדה מנסיון, כי ההתנכלות הצפויה אצל מי שאינו מוכר, קטנה מזו המצפה לה בחנות שבעליה מוכרים.

עם הגשת הקפה ודברי המאפה, הוסטה השיחה בין השנים לעבר הרחוק. ישב לטיף על כורסא תואמת, שעל פי צורתה, וצבע ריפודה הדהוי, ניתן לשער כי ידעה הרבה אורחים. הניה ישבה מולו. וביניהם הפריד שולחן קטן, שעליו אגרטל עשוי פורצלן, שמפתחו טפסו גבעולי פרחים מפלסטיק ובין הפרחים הפרידו עלים ירוקים, גם הם מפלסטיק. ובסמוך לאגרטל ניצבה נורה עטופה באהיל צהבהב, שלופף לחישוק ברזל, שבמרוצת השנים עוקם, ויושר, וכך איבד מצורתו המקורית, ונראה כמו אחרי כביסה.

פתחה הניה בסיפור פרקים מקורות חייה בדירה הזו. אך לצורך הצגת דיוקן שלה, מדוייק ככל האפשר, העבירה אותו, לאחר דקות ספורות, לעולם הילדות. בבודפסט. והמספרת, שחשה עצמה נשטפת בארועים שעבר עליהם הכלח, קמה ממקומה, וחזרה מחדר השינה כשבידה שלושה אלבומים.

ואם קודם התיישבה במרחק קצר מלטיף, כעת היא לידו. הצמידה אליו את הכורסא השניה. וכשהיא משוטטת בעולם שנכחד, עיניו היו בה וגם בתמונות. וכמי שנענה, מתוך רצון, לפלנטה הורה לו, הלך בעקבותיה לאורך ימים ושנים. מתוך נימוס אישר, כי מראה פניה לא השתנה. והחיות בהם בודאי שלא פחתה. על המרץ לא היה צורך לדבר, כך הוסיפה, והוא הסכים.

הספיקו לחצות נופים, שאין בהם כדי להזכיר ולו במשהו את נופי ילדותו, בפלשתינה־א"י. היה איתה בארועים משפחתיים, עם כל הטקסים, והמהומה, ומה שביניהם. הכירה לו את אביה, ואמה, ושני אחיה, ואחותה המבוגרת ממנה. הניחה אצבע על הפסנתר שעליו

עשק, חמומה נעימה שהיתה אהובה עליה, כשעריין לא מלאו לה תשע שנים. ומתוך התלהבות הכניסה אותו לבית הכנסת, ששם היה מקום של כבוד שמור לסבא שלה.

באלבום השני כבר הקרינה עצבות. מדף לדף גברה תחושת המועקה. והמעט שאמרה נדף ממנו ריח של שואה. ובאוירה של קדרות צצו דמויות קרובות מאוד, וקצת רחוקות, וכמו נתלשו בזו אחר זו, מסביבתן הטבעית, והועברו למרכזי הכחדה אי־שם באירופה. ולטיף ידע, אך מעולם לא חש, כמה שהניה נוגעת בקצות האצבעות, ראה על פניה של הניה את אשר סוער בתוכה. ואיפשר לה להבין, כי מטב שתניח לזכרונות העצובים האלה. כמי שביקש להקל עליה, אמר לעצמו, כי רצוי שישוב הביתה. וכבר היה ליד הדלת, כשכמתור הוליכה רכוס, ויד ימין פרושה לפרידה.

מה שעבר על לטיף באותו לילה, לא היה יכול לעלות על דעת אשתו. התהפך מצד לצד, כשהדמויות שראה באלבום נעות הלוך ושוב לנגד עיניו. ואם את השואה לא היה מסוגל לעכל, הרי מה שעבר על הניה בעיירתה, רבץ עליו כמועקה. וחשב שאולי לא היה צריך לגלות קצר רוח בעת הדישדוש בעברה הטראגי. והרהר שאולי עליו לשוב, ביחד איתה, לאותו אלבום, כדי שהיא תחוש, שהוא מבין את מה שחוותה לפני שנים.

נהג כפי שציפתה שינהג. חלף רק שבוע מהביקור שהחל באוירה עליזה, והסתיים ברוח נכאים, וכבר הוא בשיחה טלפונית קצרה אתה. לראשונה צלצל אליה הביתה. הציע כי תצטרף אליו לארוחת צהריים. והיא נענתה. ולמחרת כבר היו בשמש, במרפסת בית מלון מהשורה הראשונה, ולפניהם שולחן מכוסה במפה לבנה, ועליו מבחר מרשים של סלטים, ובמרכזו כד מים צוננים.

לא הזכיר לטיף, ולו ברמז, שברים מהפגישה הקודמת. והניה נהגה כאילו ההווה כמוקד חייה. ועל דרך ההגזמה, אמרה לגבר שלידה, כי ארוחה עשירה, באוירה רוגעת, זמן רב לא זומנה לה, והחלה מונה הנאות גדולות וקטנות התביכות עליה. ומבלי שתישאל קבעה, כי פגישה זו ראויה שתיחשב להנאה גדולה. ושניהם צחקו.

מי שהירבה להקשיב, ומיעט לדבר, מצא עצמו הפעם מספר על ילדותו, בעיר מעורבת, שבה היו פעם הערבים רוב, והיהודים מיעוט, וכעת המצב הפוך. הפליג לטיף לימים שהיתה הבנה, מתוך כורח החיים, בין יהודים לערבים, ועל הבסיס הזה הוא עצמו גדל, וכך רכש לו יסודות בשפה העברית, וסיגל לו חכמת חיים שעיקרה: מה שלמטה היום, מחר אולי יהיה למעלה, ולהיפך.

סקר לטיף את הרקע המשפחתי ממנו הוא בא. ומה שתיאר, ליד שולחן עמוס ממיטב המאכלים, נשמע באזני הניה כפאנטזיה מזרחית, שגם אם מעט ממנה נכון, עדיין יש ממה להתפעל ולהתפאר. כמו מתוך הכרח, נדרשה להשוות בין מה שעבר עליה בשנות צעירותה בהונגריה, לבין מה שחווה הגבר שלידה, בארתו גיל, בפלשתינה־א"י. שיחזור ילדות משופעת בכל טוב, מלווה במשמעת הנובעת מיראה וכבוד, ומוקדם ומאוחר בכל ענין. תיאר את הבית שבו גדל, שהיו לו שתי כניסות, קדמית ואחורית, ומכל צד לכלכלו עצי פרי וצמחי נוי, וחומת אבן גבוהה היתה כחיץ בין הפנים והחוץ, ומדרגות רחבות וארוכות קישרו בין שלוש הקומות. וכנהוג במשפחות ערביות, שידעו להצמיד עושר מופלג למעמד חברתי גבוה, היה הסב במוקד. והאב אחריו. וסביבם הצאצאים.

לא היה יכול לפסוח על הפרק הקצר, אך העגום, שנרשם בקורות משפחתו. מה שייקרא אצל היהודים כמלחמת העצמאות, יכונה אצל לטיף כמלחמת 1948. וכדי לא להעכיר את האוירה, הקדים לאמר להניה, שלא מדובר באבדן חיי אדם, כי אם באבדן רכוש. וכשהיא מרוכזת בו, שיחזר לטיף את היום, שבו נטשה משפחתו את הבית שבו נולד, ובו גדל, עם כל הריהוט, והשטיחים, והבגדים, וכלי המטבח.

לא נשמע רוטן על אותם יהודים שבאו אל המוכן, וכעת הם דיירים קבועים בביתו. לא הטיל את האחריות על אלה שבלהט הקרבות גברו על הערבים, והדפו אותם הרחק מהסביבה הטבעית שלו. דיבר על נסיבות היסטוריות, וטעויות טראגיות, וגורל אנוש. והניה, שכל כך התפעלה מאופן תיאור הטרגדיה המשפחתית של לטיף, חשה בפעם הראשונה קרבה של ממש אליו.

רצה לגלוש אל הווה מעודד, שבו יש בית נאה, ואשה נאמנה, וילדים מטופחים, ונכדים שאינם מכירים את מוצאם, וכמובן פרנסה בשפע. אבל הניה קטעה אותו. כמו מתוך כפיה עצמית, בקשה לערכן אותו במה שהחסירה עד כה.

כבר היו אחרי המנה העיקרית, ולפני המנה האחרונה. מלצר במקטורן לבן הסיר מהשולחן את השאריות, והניח במרכזו קערית, גדושה מיני מאפה מתוקים. אחר כך שב עם כוס תה להניה, וספלון קפה ללטיף. ולא היה יכול לשער, כי בשירות האדיב שלו הוא מלבה אש בין גבר לאשה, שהם זרים לו, והוא זר להם.

כשפנה המלצר לעניניו, נהגה הניה כמי שערוכה לפרוש עוד פרק חשוב בחייה, כאן ועכשיו, בפני האיש שלידה. הספיקה להזכיר בהזדמנויות שונות את שלושת ילדיה. כעת החליטה למנות הישגיהם. כל אחד בתחומו. כל אחד ויכולתו. דברה כלוחשת סוד. וכמי שמתאמצת לא להפריז בשבח בן אחד, על חשבון מעלותיו של בן אחר.

עדיין עמדה לרשותם שעה שלמה, עד לשובה של הניה לחנות הפרחים, ולטיף לעסקיו ולבקשתה הסיע אותה הביתה. מתוך רגישות למה יאמרו, נהג לטיף כך שלא יהיה צורך לעלות עמה לדירה. ונפרדו במכונית, תוך הבטחה שישובו ויתראו. והוא יהיה זה שיתקשר. ולפני שיצאה , חשפה עוד טפח ממה שתסס בתוכה כלפי הגבר שלידה. אמרה שהיא משאירה כרטיס ביקור, כתזכורת, פלטה מלת שלום, וטרקה את הדלת.

נסע בדרך שהיה רגיל לנסוע בה. וכמי שהתנסה במאות תחקירי רחוב, מלווים בהצגת תעודת זיהוי ורשיון נהיגה, לא התרגש כשלנגד עיניו היה מחסום על כביש ראשי. עצר את הרכב, וכטבעיות השיב לשאלות החייל שניצב מולו.

ואם על שאלות שיגרתיות, השיב ברהיטות, על השאלה מנין הוא בא, השיב בגימגום. והחייל, שדבקה בו הפעם סקרנות השמורה לשיכורי־שררה, שלח יד לעבר כרטיס הביקור שהיה מונח על המדף. ומתוך ליצנות, ושלא על מנת להעליב, שאל: מי האשה הזו? והאיש הנבוך השיב: ידידה. ושתק.

התיר לו החייל לנסוע. אלא שאז התקרב קצין, שאחר כך יתברר שהוא מפקד המחסום, וכחוסר סבלנות שאל לפשר העיכוב בבדיקה, ומתוך הרגל הציץ לתוך המכונית, ועיניו התמקדו בכרטיס הביקור, שעליו היה חרוט שם אמו. ■

אורח

נילה מצא

לבד בספרד

בהתחלה זה מפחיד, אבל בסוף זוכרים את החוויות. טיול לבד, בספרד, אינו עניין פשוט לבחורה. אבל תחושת העצמאות והמגע הבלתי אמצעי עם הספרדים שווים מאמץ.

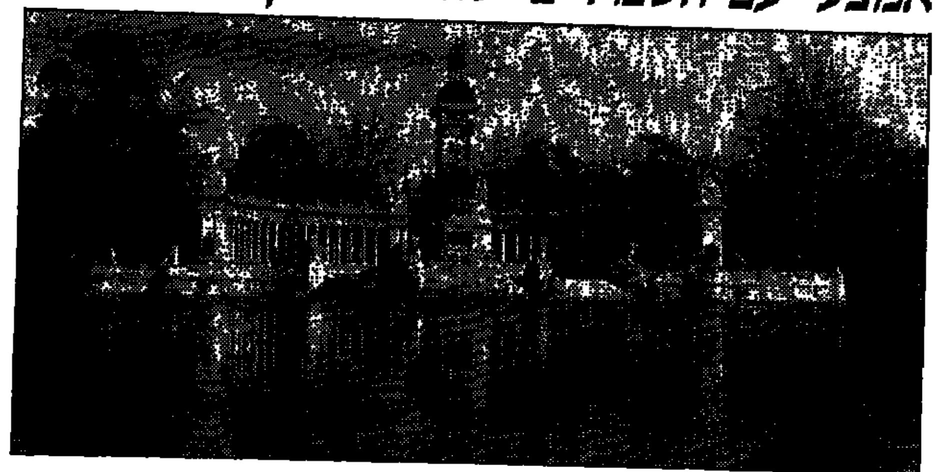

פארק רטירו במדריד.

כון, זה לא היה פשוט וקל. הקשיים מרובים ובספרד גם לא כל כך מקובל, שבחורה מטיילת לבד. אבל אחרי הכל, השורה האחרונה היא שזה מומלץ.

קצת קשה להסתדר. ידיעת השפה, למשל, נתון פתיחה הכרחי. הידע של הספרדי המצוי באנגלית מסתכם ביס או נו, ואולי עוד שתי מילים בצרפתית. אבל יש גם מה ללמוד מהם. שהרי, רובם מסבירי פנים בצורה יוצאת דופן. מתנדבים ללוות אותך ולהראות את הקתדרלה, או את המוזיאון שהלך לאיבוד, בין כל העיגולים שסימנת לך במפה. בטיסה תמיד יצוץ ספרדי מנומס, שיעזור לסחוב את המזוודה.

בטיסה תמיד יצוץ ספרדי מנומס, שיעזור לסחוב את המזוודה, אבל לא כדאי להסתמך על כך. אין חשש, הגברים הספרדיים אוהבים לעשות עיניים ולהחמיא לך – אבל האומץ שלהם מסתיים בערך בנקודה זו. להבדיל מהאיטלקים. הטמפרמנט הלטיני הזורם בעורקי הספרדים לא משכיח מליבם נימוסים אירופים. הספרדים ידועים כגברים גאים ואם אשה מסרבת לחיזוריהם, הם נוטשים את המערכה בראש זקוף. אם בכל זאת את חוששת, אז לידיעתך, חוץ משריקות התפעלות ומחמאות לא מזיקות, אין בעייה. באופן כללי, כדאי להיטמע בנוף מבחינת לבוש ולא לנופף בראש חוצות בעובדה שאת תיירת. בהיתקלות הלילית שלך בגבר הספרדי, כדאי להקשיב באוזן אחת, למה שהם אומרים בחצי לב. אמנם לגבר הישראלי יש הרבה מה ללמוד מהם בענייני חיזור, אבל כדאי להיזהר. אחרי 5 דקות של היכרות, הם אוהבים להבטיח הרים וגבעות. קחי את העניין בערבון מוגבל ובחיוך רחב.

חוויה לא נעימה. הגעתי לסביליה, להוסטל הממוקם בלב הרובע היהודי. כאשר ראו שם שאני בגפי, קיבלתי חדר עלוב למדי. רק בחדר השלישי הדלת לא חרקה, המיטה לא עמדה להתמוטט והמים החמים נטו לכיוון חמים למדי.

בספרד ניתן לקבל חדר יפה במחיר 20 דולר ללילה, לפעמים כולל ארוחת בוקר. אם לא, עדיף להוסיף עוד כמה אלפי פזטות ולהרגיש טוב. אם ארוחת הבוקר לא כלולה במחיר החדר, כדאי לצאת לאכול בחוץ. באותו מחיר, לפעמים בפחות, אפשר להזמין לחמניה או עוגה טרייה ולהרוויח גם נוף.

מוניות: היעד והמחיר

נהגי המוניות הספרדים הם עם נחמד, אבל כדאי לברר איתם שני דברים מראש: אם ברור להם להיכן הם אמורים להגיע ומה המחיר. אם הם מפעילים מונה אין בעיה, אבל בפרובינציות צריך לסכם מראש את המחיר. חשוב: על מזוודות ותיקים גדולים יש תוספת וצריך להשאיר תשר (טיפ) בין 5–10 אחוז. אם את נשאלת, וזה קורה בעיקר בלילה, אם את SOLA, כלומר לבד, כדאי לענות משהו כמו 'בעלי נימצא במלון'.

בלילות עדיף להשתמש במוניות, על פני האלטרנטיווה הרגלית. פקיד הקבלה יזמין אם יתבקש לעשות זאת. ברחוב מרכזי, אפשר לוותר על שירותיו של פקיד הקבלה: במדריד, למשל, נדמה שהיחס בין מוניות לבני אדם הוא 1:1. בדרך חזרה מהבילוי, ימלא השוער את תפקידו של פקיד הקבלה בכל הקשור להזמנת מונית.

אם יצאת לבד מהמלון – כדאי שתחזרי לבד. כאשר תגיעי, בקשי מהנהג להמתין ולראות שנכנסת. בדרך כלל בכניסה להוסטלים יש פעמון, כך שצריך לחכות כמה דקות, עד שפקיד הקבלה מטריח את עצמו לכיוון הדלת. המעליות הן מהסוג בעל הסורגים כך שסובלים מפחדים למיניהם, יעדיפו לא פעם את הטיפוס במדרגות.

כדי להתמצא בהיצע הבילוי בערבים, כדאי לרכוש מדריך שבועי, משהו בסגנון 'לאן השבוע'. רצוי לצלצל מראש, לוודא את שעות הפתיחה ולהזמין מקום ישיבה. במועדוני הפלמנקו, יש הבדל במחיר אם באים לארוחה מלאה, או רק ללגום משקה ולצפות בהופעה. ארוחה דורשת התארגנות של שעתיים לפני ההופעה. מזמינים שולחן, יושבים לבד באווירה רומנטית לאור נרות, ומשלמים לעתים 70 דולר. לעומת זאת, אם באים חצי שעה לפני ההופעה ושותים סנגרייה, או כל משקה אחר, הנזק לכיס הוא כשליש.

נערות מדריד אוהבות לצאת בחבורות. הן סימפטיות ופתוחות וכמגרש הביתי שלהן, למשל במועדונים לריקודים האופייניים למחוזות שונים, ניתן ליצור קומוניקציה בקלות. באחד מהמועדונים הללו, היכרתי שלוש עלמות. הצטרפתי אליהן לסיור לילי, החלפנו טלפונים ויצאנו לבלות יחדיו.

צלילי ג'אז מכל פינה

מדריד. באזור הגרן וייה, "הברודוויי" של העיר, לא כדאי ללון. זהו אמנם אזור תיירותי מובהק, עם ריכוז של מלונות, דיסקוטקים וחנויות. אבל הלילות שם שייכים למסוממים ולזונות. 10 דקות הליכה משם, אחרי שחוצים את שער השמש, טבורה של העיר, נמצאת כיכר סנטה אנה. שם נמצא התיאטרון הספרדי, שנמקור נבנה ב־1583, נישרף ונבנה מחדש ב־1849. במערב הכיכר, עומד מלון ויקטוריה האריסטוקרטי, שנבנה ב־1919.

בסמוך, כיכר המלאך וכיכר מאטוטה. צלילי ג'אז ושיחה ערה, נשמעים מכל פינה. מסביב, חנויות המוכרות עתיקות וספרים. כאן כדאי להתגורר. האזור שוקק חיים 24 שעות ביממה, כל ימות השבוע. לעתים נידמה שתושבי מדריד לנים בחוץ. לחזור מבילוי ב־7 בבוקר, אינו עניין חריג עבורם. מרחק הליכה משם נמצאים מוזיאון הפראדו, תיאטרון הסרסואלה – האופרטה הספרדית, הכיכרות המרכזיות של העיר, אזור הקניות והבילויים.

אין צורך לרדת למטרו, שם מסתכנים בחטיפת תיק. מדריד, להבדיל מברצלונה, היא עיר שכדאי וניתן לדרוש אותה רגלית. בסביליה כלי התחבורה הנפוץ הוא כירכרות רתומות לסוסים. בכל פינת רחוב מרכזי ניתן למצוא עגלון משועמם, שיסכים בחפץ לב לתת הסעה + הרצאה קצרה על האתרים בדרך. בימי א' נוהגות משפחות רבות לטייל בכירכרות. כדאי להתמקח עם העגלון.

ביום א' לא מומלץ לבקר בשום מקום. הכל סגור, ואנשים לא מטיילים ברחובות. למהרת, התמונה משתנה, אם כי ביום זה רוב המוזיאונים סגורים. כשיוצאים, ראוי גם לשים לב שיש הבדל במחיר הנסיעה לאותו יעד בין רכבת לאוטובוס ולעתים בין רכבת אחת לאחרת.

אין מודיעין בנמל התעופה

הפתעה לא נעימה קרתה לי בנמל התעופה של מלגה. אין במקום מודיעין ולא היה מי שידריך אותי איך להגיע ליעד הבא. ספרדי חביב נחלץ לעזרתי, והסביר לי שיש שתי אופציות כדי להגיע למועדון הים התיכון, במרבייה. הראשונה, אוטובוס שלא ידוע מתי הוא מגיע, השנייה רכבת ובהמשך אוטובוס. סיפור כולל של שעתיים וחצי. בחרתי באופציה השנייה. תחנת הרכבת היתה שני פסי מתכת צרים וספסלי בטון. אין שלטים ולא היה את מי לשאול מתי מגיעה הרכבת ולאן היא נוסעת. כשהיא מגיעה, צריך להיות ב"היכון" עם המזוודות ולזנק לתוכה. אחר כך אוטובוס והגעתי למרבייה, בקצה העיר המועדון, משקיף על הים. מגוון של פעילויות ספורטיביות, אוכל, בילויים ואנשים מכל העולם. כאן שולטת הצרפתית. הם הרוב אם כי יש גם גרמנים, אמריקנים וישראלים. הספרדים במיעוט. ניתן להגיע משם לגרנדה, קורדובה, רונדה, או גיברלטר כטיול מאורגן מטעם המועדון. מומלץ לסובלים מעודף כסף. לשאר, עדיפה נסיעה באוטובוס מהתחנה המרכזית בעיר.

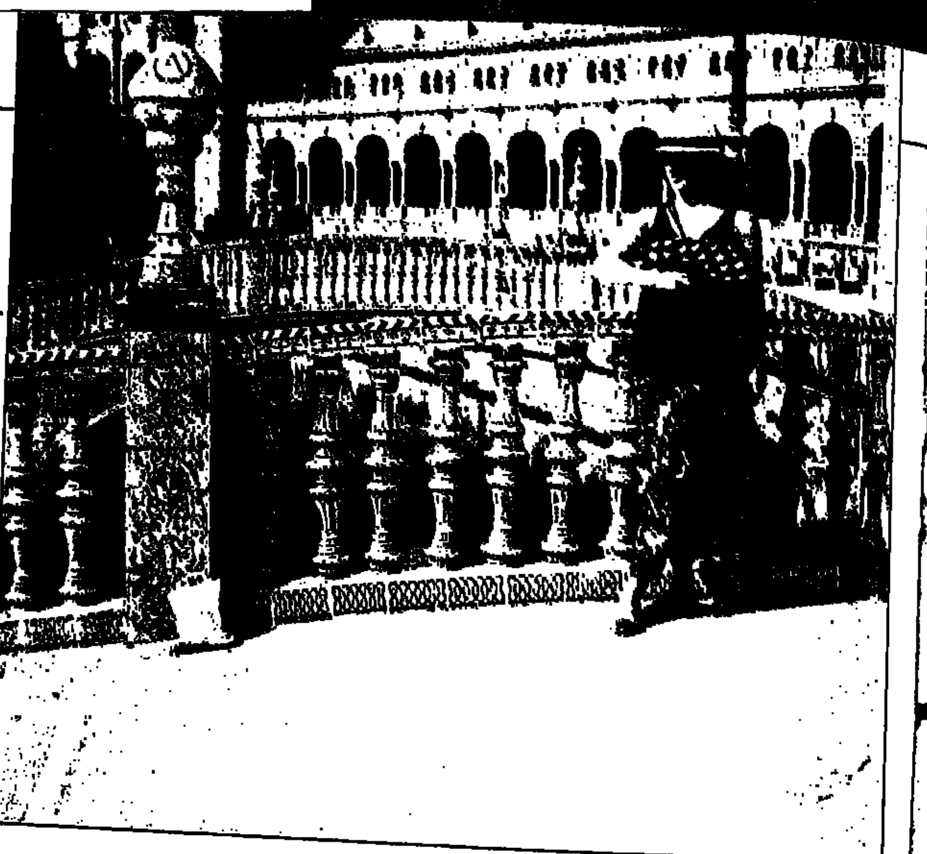

[illegible] המרכזיה של סביליה. בספרד התנהג כספרדי'.

אין מי שלא עומדת בפיתוי ששמו קניות. מדריד היא העיר המומלצת. בדרך כלל זו נקודת היציאה מספרד ורכישות ברגע האחרון חוסכות מאמץ בסחיבת המזוודות תוך כדי הטיול.

למרות הכל, טיול לבד בספרד אינו נורא. הרבה חוויות, הרפתקות ותחושת עצמאות. פתוחים יותר לקלוט רשמים, להתיידד עם המקומיים ולהכיר את התרבות שלהם. מומלץ.

המלצות: בבתי המלון או ההוסטלים, שרמתם נמוכה יותר, כדאי תמיד להזמין מקומות מראש, לברר את המיקום והמחיר. רצוי גם להשוות את הפרטים בלשכת תיירות עירונית. רק אם מתעקשים מקבלים חדר טוב. כדאי להשאיר את המטלטלים בדלפק הקבלה ולעלות לראות את החדר לפני שמתמקמים. חשוב לוודא שהטלפון פועל.

ציוד חשוב: לצד מפת העיר וכרטיס ביקור של המלון, אותו ניתן לשלוף ברגע מצוקה, להראות לנהג המונית איך לשוב 'הביתה', כדאי להכין מילון כיס שימושי. בעיקר לסובלים מידיעה מינימלית בשפת המקום. כדאי להצטייד ברשימת טלפונים של מכרים. במקרה חירום זה יכול להועיל, במקרים אחרים זה פשוט נחמד, שיש עם מי לדבר ולהסתובב בעיר. ציוד חשוב: מילון כיס שימושי, בעיקר לסובלים מידיעה מינימלית בשפת המקום. מזכרות קטנות מארץ הקודש יכולות להועיל גם כן: תורמות ליצירת, או שמירת, קשר ישן/חדש.

אופנה

יהודית חנוך

החתול שופו, אדיפוס רקס, אניגמה, פרימוורה. אלה אחדים מהטיפוסים שמככבים על חזית הבגדים של תמר מסו. גיבורים של סרט מצויר, שנחתו על חולצות טריקו וסווטשירטים. תמר, (בת 27), חיפאית שעובדת בתל־אביב, לאחר לימודים במכללה לעיצוב בחיפה, התמחתה בסרטי אנימציה. אחרי שציירה כמה סרטים לפי ה"מענטזת" של ג'קי מקייטן, סיפור על איש חסיד ויפהפית עירומה, וגם סרט לפי סיפור של עגנון, ראתה שאי־אפשר להתפרנס בארץ מסרטים מצויירים ועברה לגרפיקה.

הקשר שבין בגדים לציורים התחיל אצלה כשהיתה בת שש־עשרה, לא אהבה את מה שראתה בחנויות והתחילה לגזור בגדים מסדינים ולצייר עליהם. אנשים התחילו לעצור אותה ברחוב ולבקש שתצייר גם להם. הציור הפך לעסק, כשחברים של ההורים שלה מניו־יורק, שהיו שם בעלי רשת בוטיקים, ביקשו שתצייר להם כמה ציורים על טישירטים, הזמינו כמה מאות חולצות. כשהגיעו הזמנות חוזרות, כבר הלכו תמר ועמרי, בן־זוגה, למוסדות שמטפלים בייצוא; חשבו שכולם יעודדו אותם. אבל אצלנו כנראה לא מאמינים ביצואנים קטנים ומתחילים. כשהחברים של ההורים עלו לארץ, ירדה תמר מהייצוא ועכשיו הם מלבישים

מעיל גשם שאפשר לקפל ולשמור בתיק. (איילה פרוינדליך ודורית רושאנו).

סיפור מצויר שיורד מסרט לחולצה. (תמר מסו).

את הנוער המקומי, שמתלהב מהציורים שנראים אחרת.

מאחורי כל ציור יש סיפור. את החתול שופו יצרה כמתנת יום הולדת לבעלה ועכשיו מצטרף אליו גם הכלב שופו. האשה עם הילד שמאחורי אדיפוס זה האת הפרטי של תמר, שלמרות שהוא כבר גדול, אמא שלו עושה בשבילו הכל. ספל הקפה שמצוייר באניגמה הוא זה של מגדת־העתידות וכו' וכו'. הכל לקוח מחמרים פרטיים בחיים של תמר, שכל אחד יכול להזדהות איתם.

מוכרים אותם ב־60־45 ש"ת, במקומות שיש להם שמות נחמדים, ב"צו האופנה" בחיפה, ב"תשע בפינה" בהוד השרון ו"אצל יוני" בדיזנגוף. כשאומרים לתמר, שהציורים שלה מזכירים את הסגנון של פיקאסו, היא צוחקת ואומרת, הלוואי שהיו. היא לא היתה רוצה להדפיס את הציורים על אלפי חולצות, כי חשוב לה שיישמר האופי האישי שלהם, אבל הייתה שמחה אילו הייתה יכולה לפתח מהן עסק וגם לייצא אותן שוב לחו"ל. ■

למעילי גשם

איילת פרוינדליך ודורית רושאנו גרות במרכז תל־אביב. אפשר לסווג אותן כצעירים, שצ'יץ' רצה להחזיר לתל־אביב – ודי הצליח. איילה היא רווקה; דורית – אם לילד; שתיהן עשו את מסלול החובה של צבא־חו"ל־לימודים ועכשיו הן עובדות בעיצוב חלונות ראווה ותערוכות. איילה גם מלצרת ב"טאבון", כדי לממן את האוברדראפט ואפילו הצליחה לרכוש לאחרונה חיפושית אנטיקה, עם חזית של וולסידוס. כל הזמן רצים אצלן בראש רעיונות עיצוביים, כל אחת לחוד; כשנפגשו והתחילו לדבר, גילו שהן תופשות ראש ביחד, והחליטו להיכנס לייצור מעילי גשם.

למה גשם? "כי נרטבנו הרבה פעמים כשרכבנו על אופנים", אומרות איילה ודורית, שלפני שרכשו מכונית נעו בעיר על אופנים, כמו רבים מצעירי העיר. "כשהתחלנו לגלגל את הרעיון, רצינו שיהיו לא רק מגן בפני גשם, אלא גם משהו שאפשר יהיה ללבוש בכיף".

מה שיצא זה מעילי גשם מבריקים, שמתאימים גם לאולכידגל ואפשר ללבוש אותם גם אם כבר יש מכונית. המעילים נסגרים בפיסות "וולקרו" שנצמדות, כך שלא צריך לדאוג לכפתורים שנושרים. משיכה אחת והמעיל פתוח. יש דגם מיוחד לרוכבים על אופנוע, שנראה קצת יותר כסאחי, באדום ובשחור, עם פטנט שאוטם את הקטע שבין המעיל והכפפות.

יש להן שמונה דגמים, כל אחד בשילובי צבעים אחרים, מי שרוצה את השרוולים בוורוד, את הצוואר בצהוב ואת הגב בירוק, יכול לקבל אותו גם כך. הן חשבו על הכל. כשהשמש יוצאת, אפשר לגלגל את המעיל לחבילונת קטנטונת, שניתן להכניס לתיק, או לקפל לתוך ארנק־חגורה שמצמידים למתניים.

מעילי הגשם לגדולים נמכרים ב־75־65 ש"ח; יש גם דגמים לילדים. מוכרים אותם בחנות של "קו" בלב דיזנגוף, שמתמחה בעיצובים צעירים וצבעוניים. בינתיים הן מייצרות אותם בקטן, בגלל קשיי מימון. אנחנו תפרניות, הן אומרות, ועוד לא החלטנו אם נלך לבקש הלוואה בבנק. הן היו רוצות למצוא מישהו, שיהיה מוכן להשקיע בייצור, אבל מבטיחות שהמעילים יישארו זולים, כי הן רוצות שאנשים צעירים ימשיכו לקנות אותם. ■

חוטפים אותם

לא להאמין מה שהשוויצרים הצליחו לעשות בתעשיית השעונים שלהם. אחרי שלפני כמה שנים היו "על הפנים", ויכלו רק להסתכל בקנאה ביפאנים שהתחרו בהם, המציאו את ה"סווטש" וגמרו עם היפאנים. עכשיו יש להם בעיה. כל דגם חדש של השעון הזה נחטף ברגע שהוא מגיע לחנויות. לפני שנה עוד מכרו אותם עם רצועות רזרביות בכמה צבעים, שאפשר יהיה להחליף לפי צבע הבגד. עכשיו כבר מקציבים רצועה לשעון וזהו זה. כל חודש יוצא דגם חדש, בעיצוב יותר צבעוני ויותר מטורף ונעלם מיד. צעירים מתחרים ביניהם מי יענוד את הכי חדשים. למודל האחרון שלהם קוראים "פחדים מודרניים" (בתצלום), כבר שכחו שזה גם שעון. ■

פיליס באטל

ריצ'רד דרייפוס. הזאבת אורבת בבית

הם נפגשו בארוחת ערב בבוורלי הילס. הוא – השחקן ריצ'רד דרייפוס, זוכה פרס האוסקר. היא – ג'ראמי ריין, שחקנית שעברה לכתיבה. המשיכה היתה מיידית.

"מה את עושה בחיים?" שאל דרייפוס.

"אני כותבת ומפיקה ברשת סי.בי.אס.", ענתה ג'ראמי.

"באמת? אז מה את רוצה לעשות עם הקריירה שלך?"

"כלום", השיבה. "אני רק רוצה להתחתן וללדת ילדים".

"גם אני", אמר ריצ'רד. "אז בואי נתחתן".

דרייפוס, שהגדיר פעם את עצמו "רווק מרופלם", טוען עכשיו בתוקף כי לא היה רציני. "מובן שהתבדחתי. מה אתם חושבים שהייתי, אידיוט?" אף על פי כן הוא התקשר אליה כבר למחרת. "ג'ראמי אמרה, למה חיכית כל־כך הרבה זמן? למה לא התקשרת אתמול בלילה?", הוא מספר בחיוך. "אז ידעתי שקורה בינינו משהו רציני, משהו מאוד מוצלח".

הם נישאו חודשיים לאחר מכן. היתה זו תקופת חיזור מסחררת, אפילו לפי אמות המידה של הוליווד. היא היתה בת 34, הוא בן 36. איש מהם לא היה נשוי בעבר. "הם היו כל־כך מאושרים", אומרת אמו של ריצ'רד, שארחה את קבלת הפנים ל־800 בני משפחה וחברים. "הם ציחקקו במשך כל הטקס".

אך סיפורים על חיים "באושר ועושר עד עצם היום הזה" נדירים מאוד, אפילו בקרב העשירים והמפורסמים. חודשים מספר לאחר מכן, בעת שהיתה בהריון, החלה ג'ראמי לסבול כאבים בגב ובזרועות – כאבים שהיו מוכרים לה היטב. היא ניסתה להסתיר זאת מריצ'רד וזמן מה אף הצליחה. "חייתי עם הכאב מצעירותי ואני יודעת היטב כיצד להסוות אותו", היא אומרת.

אך שבוע לאחר שנולדה אמילי דרייפוס, ב־19 בנובמבר 1983, לא יכלה עוד ג'ראמי להסתיר את הכאב. "התעוררתי בוקר אחד עם כאבים איומים בפרקי הידיים. לאחר מכן בכתפיים. היום בו ילדתי את אמילי היה המאושר ביותר בחיי. ופתאום לא יכולתי להרים אותה על הידיים, או אפילו להאכיל אותה. זה היה סבל בלי־ישוער".

ביקור אצל רופאו של ריצ'רד אישר את חששותיה של ג'ראמי: היא סובלת מהתקף חוזר של מחלה הנקראת לופוס אריתמאטוזוס, או, בקיצור, לופוס (זאבת). המדובר במחלה כרונית, ניוונית וחשוכת־מרפא, בה המערכת החיסונית נעשית פעילה מדי ומייצרת נוגדנים התוקפים את גוף החולה – את הפרקים, העור, הריאות, הכליות, הלב ואפילו המוח. חצי מיליון אמריקנים סובלים מזאבת; לפחות 80 אחוז מהם נשים בגיל הפוריות.

ג'ראמי ריין, אשתו של השחקן המפורסם ריצ'רד דרייפוס, מנהלת חיים רגילים עד שהיא מקבלת התקף של זאבת. זו מחלה ניוונית נדירה וחשוכת מרפא. הכאבים הם איומים. יש חולים המתכסים בפריחה ההופכת את פניהם ל"פני זאב". מכאן שם המחלה. ג'ראמי: "פועל אצלי מנגנון הישרדות, לכן אני מנסה להיות אופטימית".

חיים של כאב

ג'ראמי מספרת על מחלתה בעודה מכורבלת על ספה בביתם המפואר, כמעלה גבעות הוליווד. בגיל 40, לא ניכרים בה אותות הסבל הגופני והרגשי שעבר עליה כל חייה. יתכן כי מחלתה של ג'ראמי החלה כבר בגיל 12, כשהתגוררה בצ'רלסטון, מערב וירג'יניה. "השאיפה הגדולה ביותר שלי היתה להיות מתעמלת אולימפית", היא נזכרת. "הצטרפתי למחנה אימונים

אלימפיים במישיגן והתאמנתי שם ארבעה קיצים, עד גיל 16".

לעתים קרובות סבלה כאבים. "פרקי ידיי היו נקועים כרונית ונאלצתי להרכיב עליהם קיבוע בין האימונים של המטות. לרוב הייתי כל־כך עייפה, עד שהיה זה מאמץ עצום להתאמן". כאב דמוי־שגרון בפרקים ותשישות בעצמות הם במקרים רבים סימנים מוקדמים של הזאבת, אך כמתעמלת, ג'ראמי ראתה בהם "אותות כבוד".

"יום אחד, הברך השמאלית שלי התחילה לכאוב ולהתנפח", היא מספרת. הוריה חשבו שזו עוד פציעה שגרמה לה בגלל האימונים. "אך לילה אחד עשיתי בייביסיטר אצל מנתח אורתופד. הוא העיף מבט אחד ואמר, 'אלוהים, מה קרה לך בברך?'"

ג'ראמי הוחשה לבית־החולים. למחרת הוסר מברכה גידול מלא ציסטות שחורות ונגועות. "אמי אמרה לאחר מכן שהרופאים חששו מסרטן והזהירו אותה כי יתכן שיהיה צורך לכרות את רגלי", נזכרת ג'ראמי.

זה היה ביטוי נוסף למחלתה של ג'ראמי, שעדיין לא אובחנה כזאבת. אחרים מן הסובלים מהמחלה מתכסים פריחה דמוית־פרפר על הלחיים ועל האף, המזכירה פני זאב ("לופוס", בלטינית). הפריחה יכולה לאפשר לרופאים לאבחן את המחלה בשלביה הראשונים. אך מזלה של ג'ראמי לא שפר עליה ושוב החמיצו הרופאים את האבחנה הנכונה.

בתקופת לימודיה באוניברסיטת מישיגן היתה הפוגה בסימני המחלה. בשנת הלימודים האחרונה יצאה ג'ראמי לניו־יורק, בכוונה להיות שחקנית. אך המחלה העקשנית חיבלה בקריירה שלה. תפקידה בסדרת הטלוויזיה "הרופאים" הוצא מן התסריט, משום שחלתה לעתים כה תכופות.

ג'ראמי מצאה תפקיד אחר, בסדרה "החיפוש אחר המחר", אך גם זה הסתיים, כאשר נפלה ושברה את הגב. לאחר מכן עקרה לחוף המערבי ופתחה בקריירה חדשה, ככותבת לטלוויזיה. הכאבים הטורדניים בגב הצריכו ניתוח בעמוד השדרה. זמן קצר לאחר מכן לקתה בדלקת הצפק. הדלקת נשנתה חמש פעמים בשנה שלאחר מכן.

הישנות המחלה הזאת, ב־1979, הביאה בסופו של דבר מומחה למחלות זיהומיות במרכז הרפואי סידרס סיני בלוס אנג'לס למסקנה כי ג'ראמי חולה בזאבת.

הכחשת האמת

"מעולם לא שמעתי על כך", אומרת ג'ראמי. "מיהרתי החוצה וחיפשתי בספריה הרפואית. לא היה הרבה חומר בנושא, אך המעט שהיה היה מזעזע – תוחלת חיים של חמש שנים בלבד. התקשרתי לרופא ואמרתי בבכי: 'אין לי זאבת'. הוא אמר, 'בסדר, הירגעי, אולי באמת אין לך. בואי אלי ונדבר על זה'." ג'ראמי סירבה. "לא חזרתי אל הרופא הזה. הייתי בהפוגה מהמחלה כשפגשתי את ריצ'רד", אומרת ג'ראמי. "זאת מחלה כזאת מפחידה, שכאשר נפסקים הסימפטומים, את מרחיקה אותה ממוחך. לכן לא סיפרתי לו".

ריצ'רד: "אני רק ריחמתי עליה, על שהיא נאלצת לסבול כאב כזה".

ג'ראמי לא יכלה עוד להרחיק ממוחה את מחלתה כאשר זו היכתה בה ביתר שאת, לאחר לידת אמילי. "במשך שנתיים ניסו הרופאים כל מיני טיפולים – זריקות קורטיזון, טיפול אולטרא־סאונד, תרופות נגד דלקת", היא אומרת. "נתנו לי סטרואידים, שעוזרים לרוב החולים בזאבת, אבל לי נגרמו כיבים מדממים והיה צורך לאשפז אותי". רק לאחר סדרת ניתוחים שכך הכאב בפרקים ובכתפיים.

להקלתה הרבה של ג'ראמי, ההריון השני שלה היה קל מן הראשון. "הפעם, הרופאים ידעו על הזאבת ונתנו לי תרופה למניעת הפלה או סיבוכים מאוחרים. חשבנו שאנחנו ערוכים היטב".

אך התברר כי הם לא היו ערוכים די הצורך. ב־14 ביוני 1986 נולד בנג'מין, חולה במחלת פיטר – מום מלידה, כה נדיר, עד שהוא פוגע רק באחד מכל עשרה מיליוני ילודים. בנג'מין נותר עיוור בעינו השמאלית. ג'ראמי מודה, כי בפעם הראשונה הרגישה גל של רחמים עצמיים. "חשבתי לעצמי, 'אלוהים אדירים, למה זה קרה לנו, לא היה לנו די?'"

ריצ'רד הבין את יגונה של אשתו, אך שמר על רוח פילוסופית ואופטימית. "החיים מלאים הפתעות, חלקן נראות לפעמים איומות, כמו שנראתה הבעיה ההיא", הוא אומר עכשיו. "אבל חשבתי לעצמי, שכל עוד יש לבן שלי שתי עיניים, אפשר יהיה לעשות משהו".

למרבה המזל, אחד ממומחי העיניים הבכירים ביותר בעולם, סטוארט בראון, טיפל בילד. תחת השגחתו עבר בנג'מין שורת ניתוחים מסובכים, כדי להשיב את הראיה לעינו השמאלית. "זו היתה שנה איומה", מודה ג'ראמי, "אך התגברנו".

"היא תמיד התביאה את כאבה, אפילו מפני", אומר ריצ'רד. "כשהכאב חזק מאוד, היא הולכת לחדר אחר.

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מן העמוד הקודם)

היא רוצה להתמודד איתו לבד, בכוחות עצמה. מעולם לא ראיתי את ג'ראמי בוכה".

למרות הסימנים הבלתי צפויים מראש של מחלתה, למדה ג'ראמי לחיות עם הזאבת. המחלה שוב אינה כרוכה בגזור־דין מוות אוטומטי. במקרים רבים ניתן לגבור עליה באמצעות תרופות, במיוחד כאשר האבחנה נעשית בשלב מוקדם.

ג'ראמי שואבת גם תמיכה רבה מן הסניף של "האגודה לזאבת" בלוס אנג'לס. כאשר הכירה לבסוף בכך שהיא חולה במחלה, הבינה גם עד כמה מעט ידוע עליה לציבור, ואפילו לרופאים. לדבריה, אחת הסיבות לכך שהחליטה לבסוף לספר את סיפורה המזעזע היא לבשר לציבור שיש תקווה חדשה.

"הרופאים יכולים לגבור על הזאבת, אם היא מאובחנת בשלב מוקדם. אך בדרך כלל עוברות עשר שנים עד לאבחנה, משום שההתקפים הם אקראיים. הרופאים קוראים למחלה הזאת 'המתחפשת הגדולה', משום שהיא מחקה מחלות רבות. אולי הסיפור שלי יעזור למישהו לזהות את הסימפטומים, אפילו לפני הרופאים".

בעלה, שמעולם קודם לכן לא דיבר בפומבי על מחלת אשתו, אומר: "יש יותר מחצי מיליון חולי זאבת בארה"ב. אין מבצעי־התרמה מרתוניים למען חקר הזאבת, או הסברה בתחום זה". האישים המפורסמים הסובלים מזאבת (יש הרבה כאלה) שומרים על כך בסוד. אנשים מפחדים להודות שהם חולים בה, כנראה מסיבות פסיכולוגיות.

כמחלה הקשורה במערכת החיסונית, יתכן שמזהים אותה בטעות עם איידס, אף שהזאבת אינה מדבקת. אחת הסיבות לכך ששחקנים אינם מודים שהם חולי זאבת היא, שתעריפי הביטוח של ההפקה מרקיעים שחקים במקרה שאחד השחקנים סובל ממחלה כרונית.

"כשיש הפוגה, ההרגשה ממש נהדרת", אומרת ג'ראמי בשמחה. היא משתמשת רק בתרופה אחת, חוסמת־ביתא, "בגלל בעיה קלה של קצב־לב בלתי סדיר". ג'ראמי מסוגלת עכשיו לבלות יותר במחיצת אמילי ובנג'מין. שני הילדים נבדקים בקפדנות, מחשש זאבת (כארבעה אחוזים מילדיהם של חולי זאבת לוקים אף הם במחלה). הם עברו בדיקת מיוחדת לאיבחון פעילות הנוגדנים. "התוצאות היו שליליות, אך הרופאים אומרים שקשה לדעת בגיל כה צעיר", אומרת ג'ראמי. "אני מקווה שהם יהיו כמו ריצ'רד, לא כמוני. אני רוצה לחיות עד זקנה ושיבה, רק בשביל הילדים שלי".

ג'ראמי עדיין סובלת מדי פעם מהתקפי זאבת. "בשבוע שעבר היה לי התקף בווסט. התעוררתי באחת וחצי בלילה עם כאב חד בגרון, כאילו הווסט שלי התהפך. לאחר מכן עבר הכאב לחזה, והרגשתי שכאילו בלעתי סכינים – ואז הן ננעצו בלבי". בשלב זה היא העירה את ריצ'רד, שהחיש אותה לבית־חולים. "ריצ'רד תמיד מוכן", היא אומרת.

"ריצ'רד אומר שאני מאושרת מדי, אבל כחולת זאבת פועל אצלי מנגנון הישרדות. לכן אני תמיד מנסה להיות אופטימית", אומרת ג'ראמי.

מכאן העצה האופטימית שלה: "חיים רק פעם אחת לכן צריך לחיות כאושר. אם אתם חושדים שיש לכם זאבת, תארו בפרוטרוט את הבעיות שלכם לרופא (רצוי ראומטולוג), שמבין את מחלה. אם אובחנתם כחולי זאבת, אל תקראו שום דבר שנכתב על המחלה לפני 1983 – זה עלול להיות מוטעה ומפחיד. ואל תסתירו את המחלה. הצטרפו לאגודות ולקבוצות תמיכה ודברו עליה. אם יהיו מספיק אנשים שידברו על כך בגלוי, נוכל למצוא תרופה לזאבת".

כתובת האגודה לזאבת:

Lupus Foundation of America
1717 Massachusetts Ave. N.W., #203
Washington, DC 20036

הביאה לדפוס שרית פרקול
(לפי "ליידיס הום ז'ורנאל"
מיוחד ל"מעריב")

מרכז קוסמטי מקצועי ברמה בינלאומית

עברתי לקוסמטיקה מקצועית

המרכז הקוסמטי של "מולה־סנטר" - מרכז מקצועי, ראשון מסוגו בישראל. כל הציוד, המיכשור, התנאים ואנשי המקצוע רוכזו תחת קורת־גג אחת, כדי להעניק לך את הטיפול הקוסמטי הטוב ביותר. ללא פשרות. קוסמטיקה ברמה בינלאומית.

מתיחת עור הפנים בשיטה טבעית

חדש: STIMULATOR COMPUTER, המכשיר המשוכלל בישראל. להיפטר מן הקמטים ע"י מתיחת עור (הרמת פנים) בשיטה טבעית.

■ ייעוץ ופיקוח רפואי ■ בדיקות עור מדעיות ■ הרחקת שיער לצמיתות (אפילציה) ■ החדרת לחות עמוקה ■ המסת שומן עור הפנים ■ הסרת פגעי עור לפי שיטת פרופסור מרדי.

עוד במרכז הקוסמטי: ■ צביעת ריסים וגבות ■ מניקור ■ פדיקור ■ שעווה ■ שיאצו ■ רפלקסולוגיה ■ התאמה אישית ■ מחלקת הדרכה

מולה סנטר
מרכז היופי הגדול בישראל
תל־אביב: דיזנגוף 224, טל. 238463, 03-231013

חדש

נוקאוט רך

במתבט חדש, המצוי בשוק, יהיה קשה לזכות באליפות הטניס בווימבלדון, או להנחית נוקאוט בכפפת אגרוף, מאותו חומר, אך לשמח לב אפשר בהחלט.

רשת חנויות "חוויה" מציעה מתנה לאוהבים, לספורטאים ולסתם כאלה שאוהבים כל מיני פיצ'עפקעס – ספוגים דקורטיביים בשלל צבעים, דמויי פירות, לבבות, נעל ספורט (במידה 36 שאפשר גם לנעול) ועוד עשרות צורות משעשעות, לגדולים וקטנים. הספוגים מיוצרים באיטליה במחירים מ־6.5 עד 20 שקל. ■

בתית אבישי

ספר

סוד הרוטב המאולתר

מומו ויקי ההרפתקנים, בספרה של דניאלה כרמי "קיפודים טחוב אפרתה" (ספרית "מעריב"), אוהבים להכין ולאכול סלטים מעשה ידיהם.

כשהציצה השמש מבעד לעננים, אחרי חמישה ימים של גשם שוטף, יצאו עמוסי תרמילים וסלים לחורשת האורנים הקרובה לקטוף פטריות. חיפשו והתרוצצו והיבול – "פטריה אחת צהובה (שקוראים לה אורניה) מבצבצת בין השיחים". מאחר שלא היה הרבה מה לעשות באורניה אחת, קנו קופסת פטריות (שמפיניון) בחנות הירקות והכינו סלט פטריות בחסה ואגוזים.

בסוף הספר, אחרי סיפור הרפתקאותיהם של מומו ויקי ומתכונים של סלטים, יש גם רוטב מיוחד, פרי המצאתם.

ספר קריאה ובישול קל לילדים בני שש פלוס, מלווה בצילומים יפהפיים של שי זכאי. ■

בתיה אבישי

רעיון

אספנית מלחיות

לאסוף מלחיותז נשמע מוזר ומסקרן, אך כשאתה עומד מול אוסף המלחיות של שולה בנבנישתי מבת־ים אתה פוגש עולם ומלואו. אוסף של כ־150 מלחיות. התחביב, שהחל מקניית מתנות בחו"ל בשביל חברים, הפך ל"שגעון אמיתי".

לשולה יש מלחיות בעלות צורות שונות ומשונות – דגים, בעלי־כנף. מלחיות מכל רחבי העולם בצורת בתים, אינדיאנים, בובות מדיסנלנד ומהוואי, ואפילו מלחיות מעוררות תאבון בצורת גלידה, פופקורן, המבורגר וירקות.

יש גם זוגות מלחיות – טבעת נשואין וכתובה, עט־נובע ועפרון, פסנתר ותווים, כובע גרב וכובע טמבל ועוד הרבה רעיונות מצחיקים. גם פינת פורנוגרפית מצויה באוסף ואותה נשאיר לדמיונו של הקורא.

שולה מספרת, כי אחרי הופעתה בתוכנית "זה הסוד שלי" בטלוויזיה התברר לה, כי ישנם עוד אספנים (בעיקר אספניות) בארץ, ובעולם יש אגודות של אספנים. זהו תחביב יקר הדורש התמדה ונידנוד לחברים הנוסעים לחו"ל. ■

עדי אבישי

חג

נרות חנוכה מקיבוץ מירב

כולנו הורגלנו לנרות חנוכה שגרתיים, אך אפשר גם אחרת. בקיבוץ מירב, שעל הגלבוע, מייצרים נרות ארוכים, בצורת קונוסים, הדולקים יותר משעה. יתרון נוסף – הם אינם מטפטפים. המפעל בקיבוץ מוכר גם לחו"ל. השנה מכר 200 אלף קופסאות לארה"ב. ■

אורנה אדן

נילה מצא

קחו את עצמכם ברגליים

בכף הרגל יש 26 עצמות, 38 שרירים, 56 רצועות ו־30 מפרקים. בשנים האחרונות הבינו יצרני הנעליים ומכשירי העיסוי שהיא חשובה לבריאותנו. במסגרת גל החזרה לטבע והמורעות ל"בריא זה יפה", גילו אותה גם הצרכנים והחלו לקנות נעליים עם רפידות אנטומיות. נעליים אלה, המותאמות למבנה כף הרגל, תומכות בתנועה הטבעית ועוזרות ליציבה נכונה.

הסיסמה כעת הינה – מה שלא עושה הטבע, עושה הנעל. פעם היו אלה נעלי התעמלות למיניהם, כעת מתחילות האנטומיות להשתלט על מגירת הנעליים. ליד המיטה ניתן לשים מכשירי עיסוי – לכף הרגל, לגב, לידיים ועוד. לאחר יום עבודה מעייף חולצים את הנעל האנטומית ומפנקים את איברי הגוף הדואבים.

יוסי עזריה, עסיין, פיתח ערכת מכשירי 'מעיין הבריאות'. שנים סבל עזריה מסינוסיטיס שגרם לו כאבי ראש, בעיות קיבה וכאבי פרקים בכתפיים, שהגבילו את תנועותיו. אורטופד נתן לו תרופות. כאשר הכיר את יעקב ציטרמן, מרפא טבעי, השתנה עולמו. "הוא עשה לי סידרת טיפולים ועיסויים בכפות הרגליים ובכל הגוף. המכשירים שלו היו פשוטים. התחלתי להרגיש טוב וזה דירבן אותי לפתח מכשירים משופרים".

לפני שמונה שנים עשה הסבה מקצועית משוטר לעיסיין ועבר למעלות. שם יסד מועדון בריאות. כן פיתח שבעה מכשירים – "רגלון", "גל־רוגע", "גלילון" ועוד.

שחרור ממתחים

מי שעובר על המכשירים לפחות פעמיים ביום, לאורך זמן, אמור לחוש מלא מרץ, משוחרר ממתחים, ללא בעיות עיכול, ללא חסימות אנרגטיות. עזריה הפך לחסיד הרפואה המונעת ותורת העיסוי הרפלקסולוגי, שהיא שיטה המטפלת באיברי הגוף, דרך כף הרגל וכף היד. לא צריך להקדיש לעניין תשומת לב מירבית. בזמן שיחת טלפון או קריאה אפשר להניח את הרגליים על ה"רגלון", מכשיר עשוי עץ, לעסות את כף הרגל ולהרגע.

לעזריה יש מכשיר עיסוי והתעמלות לכל הגוף, המורכב מחרוזי עץ וידיות אחיזה; מכשיר המורכב ממוט ברזל לעיסוי הגב, הבטן והישבן; מכשיר המורכב משלוש טבעות אליפטיות, לאוורור ומניעת גירויים בין אצבעות הרגליים. מכשיר זה מתאים במיוחד לנשים, להפרדת האצבעות בעת משיחת לאקה על הציפורניים; "מנוחון", מיתקן בצורת משולש, שניתן להניח עליו רגליים ולנוח. המכשירים נמכרים בחנויות טבע.

יעקב דלבריאן, המתמחה בטיפול בבעיות רגליים, מציע פתרון אחר – "מדרס המתאים בעיקר לנכים, לספורטאים ולכאלה הסובלים מעומס יתר על הרגליים. המדרס מפזר את הלחץ בכף הרגל". אחיות, עוזרות בית, חיילים קרביים ואחרים מזמינים מדרס. באים למדידה ראשונה, לבניית תבנית גבס. ממש טביעת רגל.

את המדרס הוא מייצר רך וגמיש, עשוי מחומר תרמו־פלסטי מצופה בבד אנטי־אלרגי "שניתן לשטוף אותו". המסר שלו: "ניתן לקנות כל נעל ולהפוך אותה לאורטופדית". במחיר 200־300 שקלים קונים מדרס ומכניסים אותו פעם לקבקב, פעם לנעל הבית או לנעלי העבודה. אמנם מחירו גבוה פי ארבע או חמש ממחיר מדרס רגיל, אך למבוגרים שכף רגלם סיימה לגדול, זהו פתרון חסכוני.

מלבד זאת, מסביר דלבריאן, "היציבה הינה נכונה וכך קטן הבלאי של הנעל". את המדרס הנוקשה שהיה מקובל עד היום מציע דלבריאן להחליף במדרס רך, הבנוי משיכבה בולמת זעזועים ומשיכבה מייצבת. שקני כדורסל וכדורעף מקבלים שיכבה בולמת עבה. לחולי סכרת, מידת הספיגה של המדרס גדולה יותר. המדרס שומר על התנועה הטבעית של הגוף, מן העקב לאצבעות. לחיילים זהו פיתרון טוב, המונע שברי הליכה, כך גם גם לקטועי גפיים, אשר נוצרים אצלם פצעי לחץ עקב משקל היתר על רגל אחת.

חלוץ נעלי הבריאות הינו הגרמני בירקנשטוק. בשנות השישים כבר עיצב רפידה אנטומית. הקדים את האחרים בשני עשורים. בשלוש השנים האחרונות החלו מפעלים קיבוציים לייצר סנדלי וקבקבי בריאות. למרות שנראו מגושמות קמעה, קנו אותם גם בעלי מודעות אופנתית. את הסנדל התנכ"י המירו באנטומי. גם נשים, שנעלו נעלי עקב גבוהות, הבינו שהן גורמות לעצמן נזק מצטבר, עיוות כף הרגל ועקמומיות בעמוד השידרה.

נעלי חורף

350 אלף ישראלים רכשו סנדלים אנטומיים בקיץ האחרון. עובדה זו נתנה ליצרנים חומר למחשבה. הם פנו לייצר גם נעליים אנטומיות סגורות, לחודשי החורף. "מגון" ו"נאות" מציגים קולקציה חורפית בשלל צבעים. נעליים עשויות מעור מעובד נובוק, זמש או עור רגיל. שרוכים, רצועות, נקודות, אבזמים צבעוניים

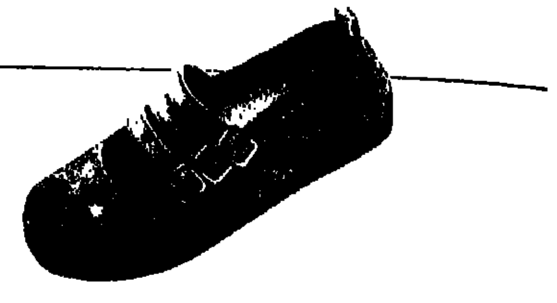

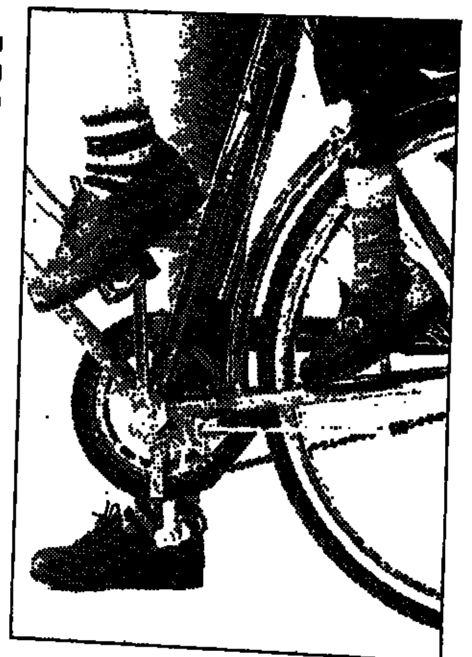

אופיינים ל־12 הדגמים של "נאות". ב"מגון" שמרניים יותר, 64 דגמים ללא שילובי צבעים ודוגמאות.

· מפעל "טבע נאות" הינו חדש בתחום נעלי החורף הבריאותיות, ל"מגון" יש ותק של שלוש שנים. בזמנו החלו לייצר מוקסינים "כי זו היתה האופנה. כיום המגמה הינה יותר נעלי יגואר ונעלי עבודה מגושמות וגבוהות", מסביר אילן פלד, מנהל השיווק. הרפידה שלהם מורכבת מתערובת של לטקס (גומי) ושעם, התומכת בכל נקודה בכף הרגל, מחלקת את משקל הגוף באופן שווה על פני משטח כף הרגל, מעסה ומשחררת את קצות העצבים ובולמת זעזועים.

האנטומית שלהם יקרה יותר מהנעל הרגילה, נמכרת ב־110־130 שקלים.

הרפידה של "נאות" עשויה מפתיתי שעם טבעיים ודחוסים, המקנים תחושת קלילות ובולמים זעזועים. השוליים סביב הרפידה מוגבהים, מבטיחים מיקום נכון של כף הרגל ומגנים על האצבעות. הסוליה, כמו אצל המתחרים, הינה שטוחה, גמישה ובולמת זעזועים.

ב"נאות" יש גם נעליים לילדים, ב"מגון" מתחילים רק ממידה 35 ומעלה. המחירים אצל 'נאות' בין 94־199 שקל. את הרפידות מייבאים היצרנים מגרמניה. פיתוח הדגמים וההרכבה נעשים בארץ. ב"נאות" ישנם שני סוגי אימומים, רחב וצר. ב"מגון" רוחב האימום ממוצע. המסר של שני המפעלים "נעל נוחה ובריאה, המתאימה לכל אחר". ■

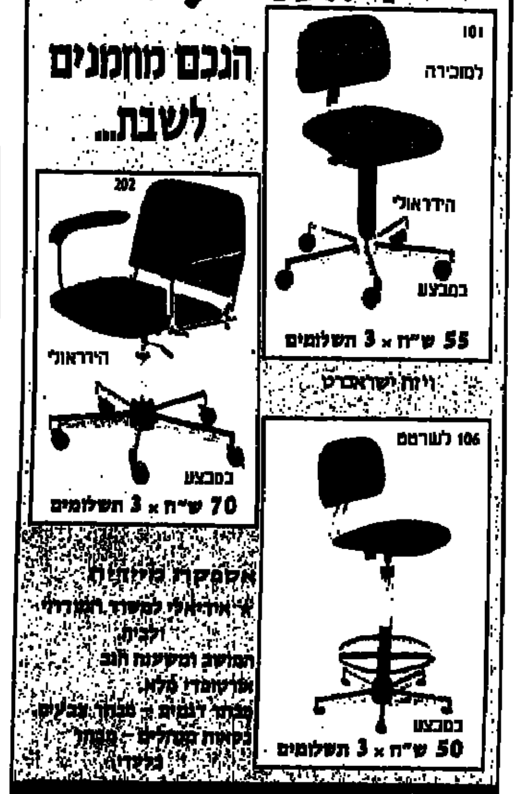

ספרית מעריב

הופיעה מהדורה חדשה

המצילים
ועוד סיפורים
מאת עדו נתניהו

"סיפורים ריאליסטיים, קריאים מאוד... הסיום של כל סיפור מקשר אותו אל רגשות נצחיים ואמיתות אוניברסליות".
"הארץ"

"קל להיצמד אל הטקסט, קשה להינתק ממנו... כשזה נגמר אתה בטוח שמהטוב הזה מגיע לך עוד. הסיפור האחרון נחטף אל התודעה בנשימה אחת מסתורית וכואבת".
"על המשמר"

"זהו סיפור מרתק, עד כדי הולם־לב ממש. יש בו מאותו מתח של פעולה ומאבק עם איתני הטבע המאפיין את מיטב הקלאסיקה העולמית".
משה שמיר, חתן פרס ישראל לספרות על הסיפור "המצילים".

"קריאתו של הספר מהנה ביותר... יש בו הרבה שנינות, פעולות, והומור... הושף לקורא את מהותה של החוויה הישראלית".
"ג'רוסלם פוסט"

תלוש הזמנה

לכבוד ספרית מעריב
רח' החילזון 3
רמת־גן

נא לשלוח אלי את הספר "המצילים" מאת עדו נתניהו. מצ"ב המחאה ע"ס 19.50 ש"ח לפקודת ספרית מעריב

שם.................. מס' ת"ז..................

כתובת.................. מיקוד..................

טלפון.................. תאריך.................. חתימה..................

ספרים מבית טוב – ספרית מעריב

צ'ופר

עיתון גדול לילדים (בגיל 6־12)

מעכשיו – גם למנויים!

פרסים לחותמים מתנה לכל מנוי:
בובת ברבי
או משחק הרכבה לגו

שלח את התלוש המצורף עם צ'ק על סך 45 ש"ח.
סמן את השי שבחרת והוא ישלח לביתך בדואר.

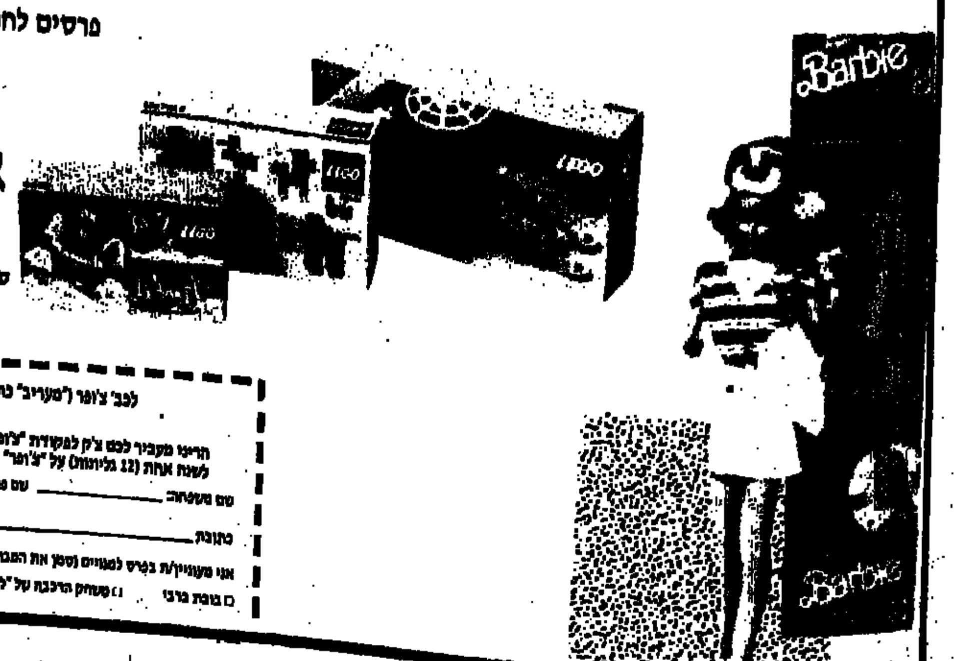

תלוש התימה

לכב' צ'ופר ("מעריב" כתבי־עת), מחלקת המנויים ת.ד. 20000, תל־אביב 61200

הריני מעביר לכם צ'ק לפקודת "צ'ופר" על סך 45 ש"ח כדמי מנוי לשנה אחת (12 גליונות) על "צ'ופר" (המחיר כולל מע"מ)

שם משפחה: ________ שם פרטי: ________ שנת לידה: ________

כתובת: ________ מיקוד ________

אני מעוניין/ת בפרס למנויים (סמן את המבוקש)

☐ בובת ברבי ☐ משחק הרכבה של "לגו" (3 יחידות)

רפי יעקובי
פסיכולוג

בין ידידות

אין ידידות - יש גט

צפיתי בסרט חביב על זוג לאחר הגירושים. הגירסה שלהם אינה יוצאת־דופן. האשה, יוזמת הגט, מל־את טענות כלפי בעלה העסוק מעל לראשו בעבודתו בבורסה. כך היה מאז ומתמיד. כלומר, זו איננה התפת־חות חדשה, אך משום מה, נמאס לה דווקא עתה. בעלה קשור אליה והיה קשה לו להסכים לפרידה, אך היא היתה נחושה בהחלטתה.

אמרתי "גירסה" ולא "סיבת הגט", כי הסיבה אחרת, והסרט כמעט איננו מטפל בה. בתם גדלה, עוזבת את הבית ועומדת ללדת. בני הזוג המבוגרים נחשפים, אם כך, לפרק חדש בחייהם מבלי להיות ערוכים לקראתו.

התרוקנות הקן המשפחתי מילדים יוצרת הזדמנות חדשה, שבמקרה זה נהדפת באופן היסטרי ומגושם. חיי־הם השתבשו בגלל הזנחה ממושכת עוד קודם לכן. גם עתה, במקום לרענן את חייהם, להצטייד בכלים נוס־פים, הם פשוט מחסלים את מה שבנו.

עבודתו של הבעל איננה באמת הסיבה לפרוד. והד־בר מתברר די מהר. האשה זוכה בבן זוג חדש, שכאילו נוצק בתבנית חלומותיה. היא עיקר עולמו ומצויה במר־כז תשומת הלב שלו. אך במקום ליהנות בכל דקה מן ההזדמנות המופלאה היא שוב דוחה אותה בהיסטריות. האוהב המסור כמעט מטריף עליה את דעתה. היא מנ־סה לתלוש אותו מעורה, כאילו היה קרציה. וכאשר איננה מצליחה להרחיק – היא נמלטת ממנו. ההקלה היא מיידית ומובנת, על רקע קשייה.

קיימת גירסה מסוימת שאנשים מספרים לעצמם לא פעם, שהם הולכים קודם למצוא את עצמם ואחר־כך יתפנו ליצור לקשר. החל מגיל מסוים, גירסה כזו הינה תעתוע מסוכן. כי אם האשה איננה מתמודדת עתה עם הקושי ולומדת לחיות עם בן־זוג, קיימת סכנה שזו תהיה החמצה בלתי חוזרת.

לאחר כמה שנים היא תחלש עוד יותר ויכולתה ליהנות תקטן. כלומר, היא עלולה להזדקן לבדה. בקשר השני שלו נתקל הבעל במישהי היודעת להפיק ממנו את מיטבו. אצל אשתו הראשונה הוא היה זנוח ואילו החדשה מגרה אותו לשינוי. והוא אכן עובר שינוי יסודי ועמוק איתה. וזו הוכחה שאין טעם באיבחון של אדם מחוץ לקשריו החברתיים. הוא כזה איתה, ויכול להיות שונה עם אחרת.

או בנוסח אחר: הוא שקע בעבודה מעל הראש, גם בשביל אשתו הראשונה. הוא בחור טוב ופשוט לא הכ־ביר עליה יתר על המידה. ומאידך, משום שלא הכביד עליה, היא נותרה חלשה. על כן, כשהיא נתקלת בהז־דמנות לקשור קשר אינטימי, היא נמלטת, כי איננה מצויידת בכלי מיפגש הולמים.

כך או אחרת, ניכרת החמצה גדולה בפוטנציאל הי־דידות. לדעתי, רוב הגירושים הינם תולדה של הזנחה והחמצת ידידות. לעיתים, די שאחד מבני הזוג יגבש החלטה נחושה ויגרום לשינוי גם אצל חברו. אך הללו בסרט לא ידעו להפיק זאת מעצמם.

מה בעצם יותר כדאי להמשיך בפיתוח הקשר קיים, או לפרק את החבילה ולהתחיל מהתחלה?

אין תשובה המתאימה לכולם. ניתן לשער, כי מי שמשקיע בתחום מסוים – מקצועו למשל – הופך למומחה בתחום זה. יכולת כזו מעניקה לו אפשרויות ביטוי וסיפוק. ואילו מי שצובר ידע ויכולת באפיק אחד, מפסיק ועובר לאפיק אחר, כלומר מדי כמה שנים מחליף מקום וזהות, יהיה בעל יכולת חלקית בכמה תחומים, וחסר זהות מגובשת.

כושרו ישאר ברמה נמוכה. הרוב מסוגלים לרכוש מיומנות חדשה. אך האם זה כדאי? האם יספיקו לצבור יכולת ולהעפיל לנקודה שממנה גלשו קודם לכן, ואם יצליחו – האם יפרצו את המחסום הקודם וינועו הלאה? או שיהיו מבוגרים מדי.

האם מקצוע הידידות נעשה מסובך עד כדי כך, שא־נו יכולים ליטול ממנו מנה קטנה ואחר־כך נפרדים ומתפזרים איש איש לדרכו?

ניתן לשער כי רמת הקשר בידידויות כאלה לא מגיעה לקרסולי ידידות המתפתחת ומשתבחת עם הש־נים. על כן, מי שיכול מוטב שיבנה עוד נדבך על תשתית החברות הקיימת, מאשר להרוס ולהתחיל מחד־רש.

מכל מקום דבר אחד כמעט בטוח. בני זוג שלא "מתחתנים" מעת לעת זה עם זה, כלומר חדלים להש־קיע בידידותם, זו מתדלדלת ועם הזמן מתחסלת.

רק אבות אבותינו הורקנו יחדיו למרות שלא השקי־עו בידידות, משום דלות הכלים שלהם. כיום לרוב הבריות יש רפרטואר עשיר, ואם הם אינם נותנים מי־כולתם להזנת הידידות, במוקדם או במאוחר ישקיעו במקום אחר.

התקווה שידידות תשמר לעד, סתם כך, ללא הזנה מתמדת, הינה שטות עתיקה, ברומה לשטות שעדיין רווחת בקיני כסילות אחרים, והיא – שפנוי ופנויה פשוט צריכים להתקל באדם מתאים ואז הם יהפכו לזוג ויהיה להם טוב לעד. ■

מילכה למדן

גבר מאוד כוכב

הפסיקו עם התירוצים

איך אפשר לשכנע אותך שזו לא הדרך? איך אפשר להסביר שהפרץ חסר הנשימה של "אני בכלל לא מכירה את התוכנית פשוט חברה שלי שמעה במקרה ואמרה שיהיה שם מישהו שהוא ממש בשבילי לכן התקשרתי אבל למעשה אני לא התכוונתי להתקשר ואלמלא החברה הזאת אפילו לא הייתי יודעת שהתוכנית משודרת" – הקטע הזה פשוט לא תורם לך שום דבר, אולי רק מצליח לסבך אותך בינך לבין עצמך?

אתחיל מהתחלה: הנאום לעיל הוא נאום טיפוסי, שהכסאות במערכת "חבר מאותו כוכב" כבר מכירים בעל־פה. הוא לא מפריע להם, לכסאות. הם רגילים. גם די ברור להם שזה לא בא כדי לעשות רושם על אף אחד למען הנואם עצמו.

אבל מאחר שגם לכסאות יש לב, קשה להם לפעמים, למשל עכשיו, להתאפק מלהגיד למי שמופיעים עם הצטדקויות כאלה במערכת שהכל, שיפסיקו לרמות את עצמם, שההצגה הזו היא כל־כך לא מכובדת, כל־כך לא מתאימה לבנייאדם מבוגרים שאמורים להיות מסוגלים להחליט ולקחת על עצמם את כל מה שמשת־מע מהחלטות שלהם, שפשוט לא נעים להאזין לרצף המלל החוזר הזה.

על מה, בסך הכל, מדובר. על להחליט אם את/ה רוצה לנסות ליצור קשר רומנטי עם בן זוג באמצעות "חבר מאותו כוכב", כלומר, תוך שימוש באפשרויות שמעניקה תוכנית רדיו בשידור חי, או מה כל־כך מסו־בך בכל העניין? על זה צריך להתלבט כל־כך הרבה? לזה צריך לתת כל־כך הרבה תירוצים? בשביל זה צריך להמציא הסברים כל־כך דחוקים?

מה כל העניין? רוצה להתקשר לרדיו? יופי! מרגישים שזה עדיין מעורר בכם איזשהם חששות? גם כן בסדר. אז לא מתקשרים, וזהו. מותר! אתם ילדים גדולים. בטח גדולים מספיק בשביל להיות מסוגלים לשקול, לנתח, להסיק מסקנות ולהתנהג בהתאם להן. נכון? הרי כל הנושא של יצירת קשרים רומנטיים למטרה רצינית, נועד מעצם טבעו רק לילדים גדולים. לא־כך?

לכן, בלי להזכיר שום שמות, כמובן, מופנית קריאה זו אל אלה שקשה להם להחליט מה למעשה הם רוצים: אנא, תחליטו קודם כל ביניכם לבין עצמכם. אל תצפו שמישהו אחר יחליט במקומכם אם כן או לא, שהרי זהו הבסיס שבלעדיו אי־אפשר לדבר כלל על הכרויות עם אחרים, ועל אחת כמה וכמה על יצירת קשרים מעמי־קים יותר בהמשך.

אלה בכם, קוראי "סגנון", שכבר החליטו ויודעים שרצונם להשתמש בצורה יעילה ב"חבר מאותו כוכב", מי שמבקשים להציג את עצמם הערב בשידור חי בר־שת א', ללא עכבות וללא סיבוכים, מוזמנים להתקשר כבר מהשעה 21.00 (שעה לפני תחילת התוכנית) לטל־פון 03־266225, להציג את עצמם בקיצור, ולהכנס לשידור. בהצלחה. ■

עליזה וולש

יופי

שפתיים: לוהטות

שפתון משתלב בהופעה הכללית. הערות עוקצניות בנושא זה פירושן שטעית, שהקו שצרות יורד במקצת, או חורג מהשפה. להלן כמה כללים שאם תקפידי עליהן תהיי יפה יותר.

- היי בטוחה ששפתייך נקיות ויבשות, ושאין עליהן שאריות של שפתון קודם.
- דאגי שידיך תהיינה יציבות בזמן משיחת השפתון - השעני את מרפקיך על השולחן.
- השתמשי במכחול שפתיים מיוחד. התחילי ממשי־חת השפה העליונה, מהמרכז כלפי הקצוות, או התחילי מהשוליים. חזרי על אותה פעולה בשפה התחתונה ואל תגמרי שפתיים. השפה התחתונה בנויה אחרת מהעלי־ונה.
- דאגי שהשפתון יהיה מרוח באפן שווה בכל המקו־מות.
- אל תצמידי את שפתייך למשך כמה דקות, להמ־נע ממים, מזון, עישון. בקיצור, לא לעשות כלום, לתת לצבע לשקוע לתוך השפה.
- אפשר לשים על השפתיים לגנין, או נייר רך, או טפת פודרה. למשות פעם נוספת, להשאיר את השפ־תיים פעורות לכמה שניות.
- אם את אוהבת שפתיים מבריקות הסתפקי בזה ולא - שימי לגנין כדי להוריד את השכבה השומנית.

- המנעי מקו ישר לגמרי בשפה העליונה. הדבר ישווה לפניך הבעה חמורה ועלול אף להזקין אותך. ציירי את שפתייך בצורה קצת מעוגלת. בזווית החיצו־נית עשי קו עולה. הדבר ישווה לפניך מראה עליז וצעיר. ככל ששפתייך בהירות יותר – הרושם הוא שהן גדולות יותר.
- שפתון חייב להיות באיכות טובה, ואיכות טובה פירושה שפתון שומני יותר.
- נשים רבות היו רוצות לשנות את הצורה הטבעית של שפתיהן. צריך להזהר. לשנות את הקווים החיצוני־ים של השפתיים בעזרת עפרון המיועד למטרה זו. לשים יותר צבע על החלקים שברצונך להבליט. לא כדאי להגזים בהרחבת השפה וכהצרתה.
- בבחירת צבע השפתון יש להתחשב בצבע השמ־לה, צבע השיער, צבע העור והצבע שאוהבים.

שפתיים צרות מדי: ציירי את השוליים בעזרת עפ־רון בגון כהה יותר מצבע השפתון.

שפתיים עבות מדי: ציירי את שפתיך בצורתן הטב־עית, עם נטיה קלה כלפי פנימה. הדגישי את מרכז השפה, פתחי את הזוויות. הדגישי במקצת את קשת השפה העליונה.

שפה תחתונה מלאה מדי: שימי מעט צבע בסיס מתחת לשפה התחתונה. משחי פחות צבע על השפה התחתונה.

קשת עמוקה מדי: אל תדגישי את הקשת העליונה, כך תמנעי מהבעה בוכתית.

רות קרייצר רביב
דיאטנית קלינית

דיאטה

לאכול סופגניות ולהשאר בחיים

אכילה נכונה היא מצווה שיש לקיימה בכל ימות השנה. אבל בחגים – והפעם חג החנוכה – עומדים אנשים רבים בפני דילמה קשה: האם להרים ידיים ולוו־תר על כל ניסיון לריסון עצמי ואחר־כך להכות על חטא, או לדבוק במסגרת הדיאטה שקבעו לעצמם (נגיד, 1,200 קלוריות ליום) בעוד שבני המשפחה והי־דידים חוגגים על קעריות של סופגניות, לביבות ומה לא.

לדעתי, הדרך המציאותית ביותר להתמודד עם בעיה זו היא לנקוט בשיטה שמעטים חושבים עליה: למצוא את דרך הביניים בין סיגוף לסביאה. הפתרון הוא בתפריטים "מתוקנים", שיש בהם חלופות דלות שומן ודלות כולסטרול לתפריטי החג עתירי השומנים המוכרים. כך אפשר לשנות את התפריט בלבד, בלי לשנות את נוהגי החג, והאכילה החגיגית היא חלק מנוה־גים אלה.

האם החלפת מרכיבים במזון משנה את כוח משיכתו? זו שאלה של שיפוט אישי. אם תחשבו, שמרכיב דל־שומן פוגם בטעמו של האוכל, אפשר להסתפק קטנות, בלי תוספת. כלומר, אין הכרח לאכול סופגניות ולבי־בות שלוש פעמים ביום. וכך גם במסיבה.

נכון, שארוחות חגיגיות חושנות (ולפנינו גם ראש השנה האזרחית) עוברים בהרבה את אחוז הקלוריות מהשומנים (הרצוי לא יותר מ־30%) ואת 300 מ"ג הכולסטרול מן המזון המותרים ביום אחד. לכן, אין טעם באכילה כזו, בכל אחד משמונת ימי החנוכה. אפשר ליהנות מהחג ומהבילוי עם המשפחה או הידי־דים, גם במספר ולילות קטן־יותר.

בטבלה הבאה אנו מראים, כיצד אפשר לחסוך קלו־ריות ע"י שימוש בחומרים־תחליפיים בתפריטי החג השונים:

במקום	אפשר להשתמש ב...	תחסכון: במספר הקלוריות	בשומן (גר')	בכולסטרול (מ"ג)
1 כוס חלב מלא	חלב דל־שומן	30	5	20
1 ביצה שלימה	חלבון הביצה	64	6	250
½ כוס חמאה	מרגרינה	–	–	250
1 כף שמן	תרסיס שמן לטיגון	115	13	–
½ כוס מיונז	מיונז־דל	500	60	50
100 גר' גבינה קוטג' שמנה	קוטג' כחושה (5%)	70	4	10
100 גר' ריבה	ריבה דיאטטית	180	–	–

בתקופת החגים אפשר להקטין בשליש את כמות השומן בכל מתכון. אם המתכון קובע, למשל, 6 כפות שומן, אפשר להשתמש ב־2־4. השינוי משמעותי בעיקר כהכנת רוטבים, במילוי לבצק, בטיגון וכו'. צריך להק־פיד על שימוש במוצר דל שומן – החל בחלב עצמו וכלה בגבינות, ביוגורט וכו'. כל ירידה באחוז השומן פירושה גם ירידה בכמות הכולסטרול.

אשר לביצים קיימות שתי אפשרויות: ישנה אבקת ביצים ללא כולסטרול, או כפי שצויין בטבלה – להש־תמש בחלבון הביצה בלבד. לאנשים הזקוקים לדיא־טה דלת מלח (למשל לסובלים מיתר לחץ דם, בעיות כליות וכו') יש להקפיד על השמטת המלח מהמתכונים של המאכלים לחג, או לפנות להשתמש במלח דל־נת־רן.

גם אם "תחטאו" בחג, במידת מה, אל תכנסו ללחץ, אפשר לתקן את המעוות למחרת היום.

כדי לשמור על כמות מירבית של 30% שומנים מסך כל צריכת הקלוריות ביום, אפשר להעזר בטבלה הבאה:

אם צריכת הקלוריות היומית היא:	צריכת השומן היומית צריכה להיות (בגר'):
1200	40
1500	50
1800	60
2100	70
2400	80
2700	90

שחמט

שאול הון

פסטיוואל בראל"צ

פסטיוואל חנוכה ע"ש א. פלדקליין ז"ל יתחיל בראל"צ ביום א', בניהולו של שמואל פרידמן, בכיה"ס בארי (רח' כצנלסון 26). ישתתפו גם שחמטאים מצטיינים מרומניה.

מסכת האירועים: תחרות ראשית ומשנית, תחרות בזק, תחרות פתוחה, תחרות המסע הטוב ותחרות פתרון בעיות, תחרויות אזוריות, תחרות קבוצתית, תחרות זוגות לנוער וסימולטני. סיום וחלוקת הפרסים ביום א', 11.12.

ההרשמה: שמואל פרידמן, חלץ 5, טל' 941662.

★ ת"א: אליפות "מכבי" לנוער – ביום א', 13.00, במלון "סיני" (טרומפלדור 10). הרשמה: משה שלו, טל' 727490.

★ מקסיקו: אליפות העולם השניה בשח אקטיבי תיערך בעיר מאזאטלן, 17-10 בדצמבר. פרס ראשון 50,000 $, פרס שני 30,000 $, פרסים 8-6 – 5,000 $ כ"א. ההרשמה (120 $): Sundance Travel 714-752-5456, Mazatlan, Mexico.

★ מאיה ציבורדאנידזה נשארה אלופת העולם, כשניצחה בדוחק בקרב הכתר את ננה יוסליאני 7.5:8.5.

★ "וריאנטים": הופיעה חוברת מס' 3 של האיגוד לקומפוזיציה שחמטית ובה מבחר בעיות וסיומים מכל העולם, מאמרו של היימן "צעדים ראשונים בקומפוזיציה", דו"חות על 4 תחרויות חיבור ישראליות ועוד. הזמנת חוברת: האיגוד לקומפוזיציה שחמטית, ת. ד. 1677, חולון 58116.

★ סין: בתחרות פתוחה ניצח א. לוטון, 7 מ-9. הרוסים אזמאיפאראשוילי ומאקאריצ'ב 6.5.

★ מגנוט של קספרוב: הנה אחד מנצחונותיו היפים באליפות ברה"מ.

זמירין
קספרוב

1. פ-31 פ-61, 2. ג4 ג61, 3. פ-ג3 ר-ז7, 4. ה4 ד6, 5. ר4 0-0, 6. ר-ה2 ה5, 7. 0-0 פ-ג6, 8. ד5 פ-ה7, 9. פ-ד2 א5, 10. א3 פ-ר7, 11. צ-ב1 (מונע פ-ג5 בגלל ב4) ו5, 12. ב4 ב6, 13. ו3 ו4, 14. פ-א4 (לפרוץ ג5 ולבלום התקפת שחור באגף המלך) אוב4, 15. אוב ו5, 16. ג5 פ-61 (כוונה: יחליש אגף המלכה לשחור), 17. גוב ג6, 18. ב5 (מאיים פ-ג4 וגם ר-א3 לניצול חולשות השחור) ר-ר7, 19. פ-ג4 פ-ג8, 20. ר-א3 פ-ה8, 21. ז4! (כולם כליל התקפת שחור באגף המלך) ו3, 22. ח:ז3 ו4, 23. ר-ג1! (מונע מה-ו5 ומאיים ר-ח3 לתוספת לחץ על ב6) ז:ו3, 24. ר:ו3 פ-ו6, 25. ר-ז5! צ-א7, 26. צ-ו2 צ-ב7, 27. צ-ב3 צ-א7, 28. צ-ב1 צ-ב7, 29. צ-ב3 צ-א7, 30. צ-ב4! (הפרשים מוגנים, המלכה תצטרף להתקפה) מ-ח8, 31. מה-ו1! (מקריב רגלי באגף המלכה, ההכרעה תיפול באגף המלך) ר:ב5, 32. צ:ו צ:ט, 33. ר-ז2 ח6, 34. ר-ח4 מה-ה8, 35. ר:א6! (הפקרת צ-ב5 לצורך תחבולת מט) צ:ו, 36. צ:צ מו:ב5 (כהנחה שללבן יש רק תיקו אחרי צ-ו8+, אבל...), 37. צ:ח6! מ:ו6 (לא צ:ג4 בגלל מה-ו7!), 38. ר-ח3! צ:ג4? (ררוש צ-א7), 39. צ:ח6! ר:צ (או מה-ג5+, 40. מ-ח1 צ-ג1), 41. ר-ה6 (X), 40. ר-ה6+ מ-ח8, 41. מה-ו6+ שחור נכנע.

דיאגרמה מס' 156

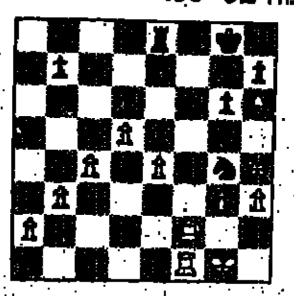

בולים

אליעזר בן

מועצת אירופה

ברודוס תתכנס בתחילת דצמבר "מועצת אירופה". לציון הארוע יונפקו שני בולים בערך של 60 ו־200 דרכמות המציגים את מפת אירופה ואת אחד המבצרים הידועים ברודוס, ומטבע עם רגלי המדינות המשתתפות במועצה. על המעטפת יום הראשון, שתופיע ביוון, ייראו עתיקות.

משה והסנה הבוער

בחודש דצמבר תנפיק קק"ל שני בולים, המשך לסידרה על משה רבנו. הבולים הם: "משה והסנה בוער", ו"משה לפני פרעה". בולי הקרן הקיימת הוצגו בתערוכות בולים בטורונטו ובווינה.

סיפורה של "לוידס"

חברת הביטוח הבריטית "לוידס" נוסדה לפני 300 שנה. 5 בולים הונפקו במלאוי לרגל המאורע ומציגים: בניה מחדש של בניינים וארמונות, כלונדון במלוואי, שנשרפו או נהרסו, ואת האניה "המלכה אליזבת" שנשרפה בלב ים ב־1972.

ציורי ילדים בהולנד

שלושה בולים חדשים, שתוכנם "הילד והמים", וציוריו בידי ילדים, נבחרו מבין 25 אלף ציורי ילדים.

הרשלה הנורווגי

לורוויג נחשב בנורווגיה לרמות עממית (כמו הרשלה בישראל) ויוצרו הוא קיאל אוקרוסט. עתה מופיעה הדמות בנורווגיה על שני בולים, בערך של 2.90 כתרים.

"יום הספר" בברזיל

המשורר הברזילי אלוו בילאק, הנחשב ל"נסיך השירה הברזילית" מופיע על בול של 100 קרוזרו, המציג גם קטע מספר השירים שלו "שביל החלב". כן הופיע בול של 50 קרוזרו, ובו קטע מספר ראול פומפיאה.

הבולים ראו אור במלאות 100 שנה להופעת הספרים. כן הופיע בול לציון תערוכת הבולים ארגנטינה־ברזיל שתערך בסוף החודש, ובול לציון 100 שנה לחוקה הברזילית, המראה את הסנאט ובית הנבחרים, שני הבניינים שנבנו בידי נימאייר.

ביקורי האפיפיור

עשרות בולים המונפקים בוותיקן מוקדשים לביקורים של האפיפיור. השירות הבולאי של הוותיקן מרוויח כסף רב ממכירת בולים אלה. עתה הונפקו 5 בולים לציון הביקורים באורוגוואי, צ'ילה, ארגנטינה, גרמניה המערבית, פולין, ארה"ב, קנדה.

תקשורת בתורכיה

בול בערך 100 לירות שהונפק בתורכיה מוקדש לנושא התקשורת, והוא מציג את ההישג התורכי "טלפון בכל כפר".

100 שנה למפלגתו של קרייסקי

המפלגה הסוציאליסטית האוסטרית חוגגת 100 שנה להיווסדה. בין המייסדים היו ד"ר ויקטור אדלר, אוטו באואר. אחרי פלישת הנאצים, ב־1938, ברחו רבים מחברי המפלגה. אחרים הושמו במחנות ריכוז. תקופת ברונו קרייסקי החלה ב־1970 כאשר נבחר לראש ממשלת אוסטריה. בול מיוחד של 4 שילינג הונפק לציון הארוע.

ברידג'

דוד בירמן

תעוזה משתלמת

נבחרת ישראל לאולימפיאדה ה־8 בברידג' סיימה בתוצאה בינונית אך צברה נצחונות יוקרתיים אחדים על קבוצות צמרת אירופיות ועולמיות.

אחד הנצחונות האלה היה על נבחרת הולנד. כיד שלהן הפגין הזוג הותיק בירמן – וליגמן תעוזה, שהביאה לתוצאה טובה ותרמה לנצחון.

מחלק מזרח, כולם פגיעים

	צפון ♠— — ♥QJ9872 ♦93 ♣A8643	
מערב ♠K62 ♥A104 ♦AQ ♣J10975		**מזרח** ♠AJ1098543 ♥K5 ♦8 ♣Q2
	דרום ♠Q7 ♥63 ♦KJ1076542 ♣K	

כך התנהלה ההכרזה:

מזרח	דרום	מערב	צפון
4 ספייד	5 דיאמונד	כפל	פאס
פאס	פאס		

כשני השולחנות פתח מזרח בפתיחה השגרתית של 4 ספייד. השחקן ההולנדי בדרום הכריז פאס בחששו לעונש גבוה, אך הישראלי הכריז בתעוזה 5 דיאמונד. מערב הכפיל במהירות בקוותו לתוצאה גבוהה למדי.

אך מה רבה היתה אכזבתו של מערב לאור התפתחות העניינים. הוא יצא בספייד, באופן טבעי למדי. הכרוז חתך בדומם, עבר למלך קלאב בידו, חתך ספייד נוסף בדומם ומשך אלוף קלאב, עליו השליך הארט מידו.

הוא עבר בחיתוך קלאב לידו וקיווה כעת אפילו לבצע את החוזה הוא שיחק מלך דיאמונד (כתקווה שלמזרח מלכה בודדת) אך נאלץ למסור שתי לקיחות נוספות וליפול פעם אחת. בסיכום: 200 נקודות להולנד, 680 לישראל בשולחן השני (ארבעה ספייד עם שתי לקיחות עודפות) ופירוש אלה הוא נצחון של 10 נקודות איי. אם. פי. (נקודות שלפיהן מתשבות התוצאות במפגשי קבוצות) בדרך לנצחון כולל.

מכון הישראלי לסקרי דעת קהל והרגלי צריכה בע"מ מברך את רהיטי מאור לזכייתם
ברכות לרהיטי מאור לרגל זכיתם באות המוצר והשרות הנבחר 1988/89
רהיטי מאור, אזור התעשיה יבנה, ☎ 08-431071-3

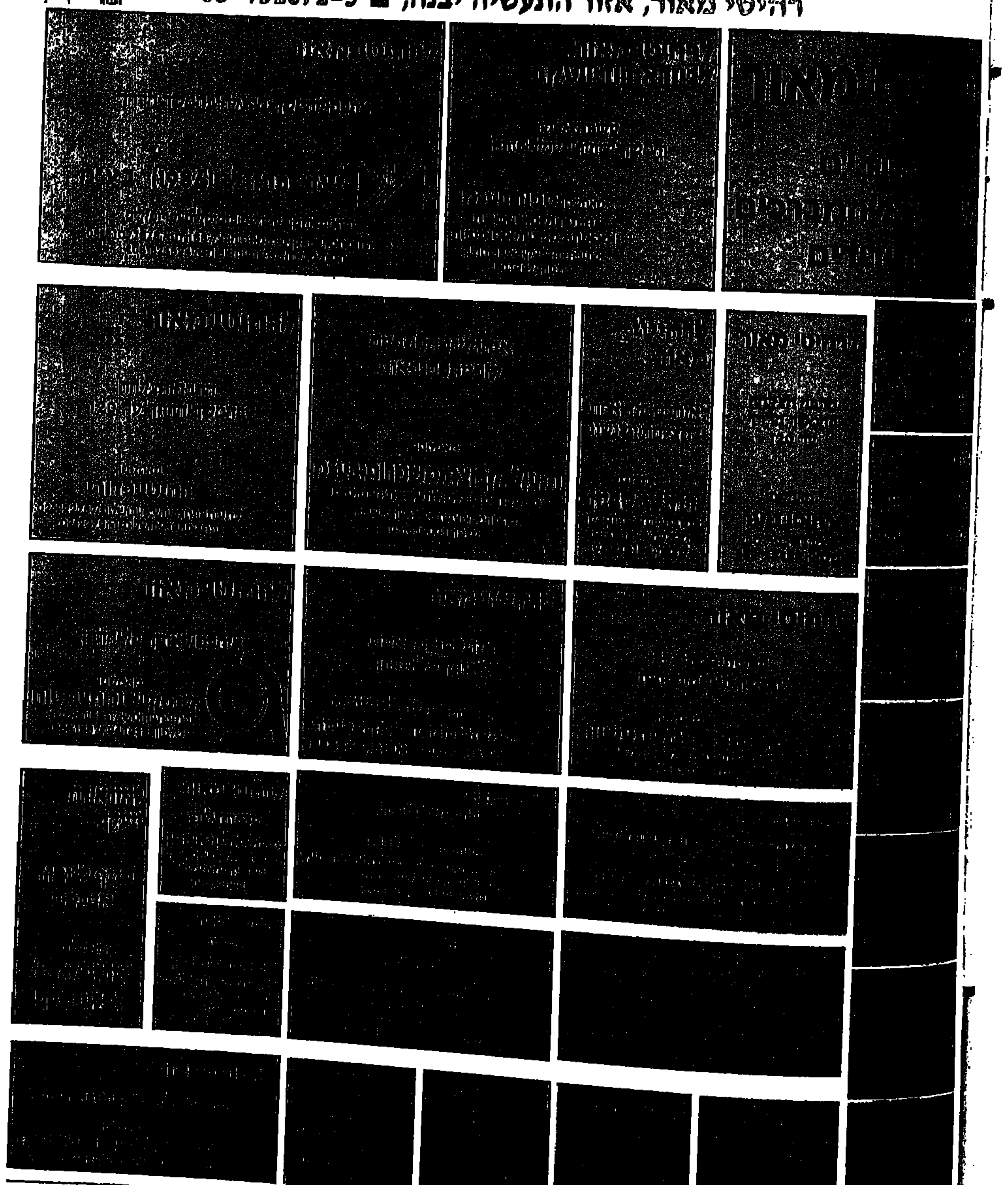

ספרית מעריב
בתו יורם קניוק במיטבו
קצין בכיר במילואים מגלה שבתו היחידה נעלמה
בהשאירה רק סימני־דרך מסתוריים ומבולבלים...
על מסע החיפושים הנואש... על מערכת היחסים הסבוכה...
בקשו בחנויות הספרים ברחבי הארץ
ובחנויות ספרית מעריב:
ספרית מעריב – ספרים מבית טוב

אורית הראל

חפוז בחו"ל

מעצבי האופנה החליטו: אוסקר לננסי רייגן

ננסי רייגן, או־טו־טו גברת ראשונה של אמריקה במיל., זכתה בפרס על פועל חייה באופנה, מטעם איגוד מעצבי האופנה של אמריקה. עיתוי טוב בחרו המעצבים האמריקניים להעניק את האוסקר שלהם לגברת רייגן, שבעבר כבר זכתה לקיתונות של ביקורת על הבגדים היקרים שהיא מרבה לקבל בשמחה, בהשאלה, ולזמן בלתי מוגבל, ממעצבי הצמרת.

וגם באחרונה שוב הסתבכה בעניין הזה, לאחר שהסתבר שהיא שואלת בגדים, אבל לא כל־כך מחזירה ויחד עם זה לא מדווחת עליהם למס הכנסה, כפי שמתחייב. את המעצבים, שרואים בה את אחת הדוגמניות הכי טובות שלהם, זה בכלל לא מעניין. נשיא האיגוד, אוסקר דה לה רנטה, אמר בנימוקי הפרס כי רייגן "תמכה בכבוד ואצילות בתעשיה שלנו וייצגה אותנו בטוב טעם גם בארה"ב וגם מעבר לים".

הזוג רייגן

בטקס, שייערך בתשעה בינואר במוזיאון המטרופוליטן לאמנות בניו־יורק, יוענקו פרסים גם לעורכת האופנה של הוושינגטון פוסט, נינה הייד; לצלם ריצ'רד אבדון; למעצב בגדי הגברים ביל רובינסון; לבית האופנה שנל ולמעצב הבית קרל לגרפלד; למעצב ג'פרי בין ולכשרון העולה בעיצוב יצחק מזרחי.

חוזיסו ס. מורי הפסיד לרשת אן.בי.סי. הגבר, שעוסק בגיהול כספים ברשת, הגיש נגדה תביעה בטענה שהוא הגה עוד ב־1980 את רעיון התוכנית הפופולרית של ביל קוסבי, וגם הציע את הרעיון לנוגעים בדבר ברשת. לדבריו, הוא הגה רעיון לסידרה משפחתית קומית, שתיקרא "יום האב", על זוג שחורים מהמעמד הבינוני־עליון, שלהם חמישה ילדים, ואף הציע את קוסבי ככוכב הסידרה.

ברשת לא התלהבו מהרעיון ואמרו לו יפה שלום. ארבע שנים אחר כך פרצה תוכניתו של קוסבי למסך ולשיא התהילה הטלוויזיונית. בית־המשפט המחוזי בניו־יורק דחה את התביעה, בטענה שהרעיון של מורי לא היה "חדשני" דיו כדי להצדיק הגנה חוקית על הזכויות עליו.

א־פרופו ביל קוסבי, מסתבר שהוא ורעייתו קמיל הם אנשים מאוד נדיבים. השניים תרמו 20 מיליון דולר לקולג' ספלמן, שהוא קולג' לנשים שחורות בלבד, באטלנטה שבג'ורג'יה. זוהי התרומה היחידה הגדולה ביותר לקולג' של שחורים, ואחת הגדולות ביותר שנתרמו לבתי־ספר בשנים האחרונות. אולי הם רוצים גם להיות ידידי איזו אוניברסיטה אצלנו?

בט מידלר. תראו תמונה. אז מה אם היא נראית די, איך לומר? למה להעכיר את האווירה? בסוף החודש שעבר היא נראתה ככה, על הבמה בהוליווד, במופע מיוחד שכל הכנסותיו קודש לחקר האיידס. אבל מה זה חשוב איך היא נראית, עם הקול שלה וההופעה שהיא בטח הרביצה. היא מאלה שדווקא כשהן פותחות את הפה אומרים עליהן שהן מקסימות.

בט מידלר

יוקו אונו, אחרי שגמרה לעשות – שוב – רעש עם ג'ון לנון, זוכה לקצת תהילה בזכות עצמה. מי זוכר היום שהיא בעצם היתה אמנית קונספטואלית די ידועה בשנות השישים־תחילת השבעים, כשלנון פגש בה. אבל עובדה. מוזיאון ויטני בניו־יורק יקדיש לכבודה תערוכה מיוחדת של פסלים וסרטים שלה, בראשית פברואר.

יוקו אונו

אגודת השיננים (אלה שמנקים שיניים) של אמריקה, הכריזו על ברט ריינולדס, ויטני יוסטון ושחקנית הטלוויזיה דלתה ברק, כבעלי החיוך היפה ביותר. כל זה – לכבוד שבוע בריאות השן שנערך שם החודש.

אפילו אלוויס מזדקן, למרות שהוא כבר לא כל כך חי. אילו היה חי, היה הופך לסבא באביב. בתו האחת והיחידה, ליסה־מארי פרסלי, בת 20, הודיעה תשעה ימים לאחר נישואיה לאחד דני קיאו, בן 23, כי היא בהריון. האמא, עוד מעט סבתא, פריסילה פרסלי, מסרה באמצעות דוברה כי היא מאושרת בשביל הבת. אלא מה היא תגיד?

מרי טיילור־מור ("אנשים פשוטים"), כוכבת קולנוע ובעיקר טלוויזיה, בת 51, היא, על פי המגאזין "גוד האוסקיפינג" האשה בעלת ההכנסה הגבוהה ביותר בארה"ב. אצלם היא ניצבת בראש רשימה של 20 נשים, שכל אחת מהן לא בדיוק מודאגת מענייניים של אוברדראפט. על־פי הדיווח, סך הכנסותיה של מור ב־88' יגיע ל־82 מיליון דולר.

וזה לא רק הכי הרבה, זה גם כמעט 30 מיליון דולר יותר ממי שניצבת במקום השני, אשת הנפט ונכסי דלא־ניידי מדאלאס, מרגרט היל האנט, בת 73, שהכנסותיה מוערכות ב־55 מיליון דולר, וזה יותר מכפליים ממי שנמצאת במקום השלישי, הלן קיני קופלי, בת 65, מנהלת דפוס קופלי, שהכנסותיה יגיעו ל־40 מיליון דולר. ואין פה שום טעות במספרים.

היא רכבה על אופניים ברחובות טורונטו, התנגשה ברוכב אופניים אחר, נמרחה על המדרכה ושברה את האף. לא מדובר באיזו ילדה שובבה בת 12, מדובר בג'יין פונדה האחת והיחידה, שנמצאת בקנדה לצורך צילומי סרטה "אותיות". דוברה של הכוכבת הרגיע את המודאגים שהיא חוזרת כמעט מיד לבימת ההסרטה, וחוץ מזה "זה לא ביג־דיל". נראה מה הוא יגיד כשהוא ישבור אף.

גם על צ'רלי צ'פלין יעשו סרט. הבמאי ריצ'רד אטנבורו קיבל רשות ממשפחתו של צ'פלין לעשות סרט על חייו. יקח לו, כך הוא סבור, לפחות שנה להתארגן לפני שיתחיל בעבודה.

כמה טוב שיש קרובים וחברים: השחקן הבריטי מייקל וילדינג זכה באזרחות אמריקנית. אבל לא כמו כל האחרים שעבדו על זה – במקרה שלו, חתם הנשיא רונלד רייגן על תיקון לחוק שמבטיח לווילדינג אשרת תושב קבע, ובמקרה שלו זה חשוב, כי אם לא היה זוכה לכך היה מגורש מארה"ב בגלל הרשעה בעוון סמים בוולס, לפני 14 שנים. רייגן הוא חבר טוב של אמו של וילדינג, אליזבט טיילור. מציע התיקון, שגם דחף אותו לאישור, היה הסנטור ג'ון וורנר. וורנר הוא אחד הבעלים לשעבר של אמא של וילדינג, אליזבט טיילור. איזו מקריות חביבה.